Milliyet
YAYINLARI

ÇOCUK KİTAPLARI DİZİSİ

105

ŞAHAP SITKI

GÖKKUŞAĞI

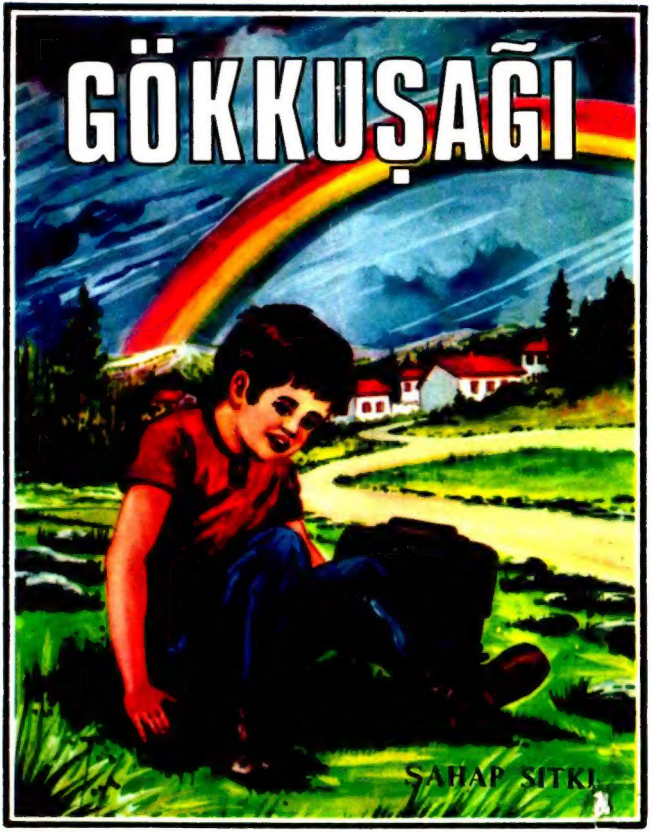

Şahap Sıtkı

GÖKKUŞAĞI

Köyde doğup büyüyen, fakat öğrenimi için büyük kente gelen bir çocuğun yaşam öyküsünden oluşan "GÖKKUŞAĞI" başarıya inanan bir insanan inanılmaz gayretlerini de dile getirmektedir.

Büyük kent'te oturan doktor akrabasının yanında yetişen bir çocuğun, hasta yeğeni ile olan ilişkileri, artık yaşamaktan ümidini kesmiş bir insanın yeniden hayata döndürmenin çabalarını "GÖKKUŞAĞI"nda ilgiyle izleyeceksiniz.

15 Lira

GÖKKUŞAĞI

Şahap SITKI

MİLLİYET YAYIN LTD. ŞTİ. YAYINLARI
Çocuk Kitapları Dizisi: 105

●

Yayın hakkı (Copyright): Milliyet Yayın Ltd. Şti.

●

Kapak ve iç resimler: Alâattin Barışkan

●

Birinci baskı: Eylül 1976

Bu kitap YELKEN Matbaasında dizilip basılmıştır.

ŞAHAP SITKI

Gökkuşağı

(Çocuk Romanı)

Milliyet YAYINLARI

KÖYÜMÜZ

BİZİM köy, küçük İshaklı istasyonuna epeyce uzak düşer. Hele tarlalar arasından kestirmeden gitmeyip de köyü bucağımıza bağlayan yola düşerseniz, mesafe büsbütün uzar. Bucağımızla küçük istasyonumuzu bağlayan yol da öyle düzgün değildir. Kışın çamuru, yazın tozu içinde, iki at koşulu Tatar arabası postayı almaya gider. Bizim küçük kasabamıza, hele köyümüze öyle pek sık yolcu gelmez.

Köyümüz küçük, ama yeşilliklere gömülüdür. Çocukluğum, anımsayabildiğim kadarıyla enikler, oğlaklar, tavuklar, horozlar arasında geçti. Çok mutluydum. Yüzüm sevince dönüktü. Halamdan başka kimsem yoktu. Yalnızlık, kimsesizlik, yoksulluk çekmedim. Öyledir, köy yerlerinde herkes birbirinin hısımı, akrabasıdır.

Köyümüzün yeşilliklere gömülü olduğunu söylemiştim. Dizi dizi kavak ve meyve ağaçlarıyla yüklü bahçeler, kırmızı kiremitli damlarımız, bizi komşu köylerden çok kolay ayırır. Adına bu yeşilliği yüzünden Çiftlik Köyü demişler. Hele güney yakasına bakan bir tepenin alçak eteklerinde çok sevimli bir korumuz vardır. Bu korunun öyküsünü öğretmenimizden dinlemiştim. Ne yazık ki köylümüz yakacak odununu, üşendiği için köyümüzü çevreleyen koruluklardan kesmeye alışmış. Yaşlı bir adam bakmış ki, köy çev-

resinde kısa zamanda ağaç diye bir şey kalmayacak. O koruluğun ağaçlarından birine bir bez parçası bağlamış. Burada din ululardan biri yatıyor, demiş. O günden sonra kimse o koruluktan ağaç kesemez olmuş. Aslında bir mezar kümbeti falan yok orada. Ama köylümüz değil ağaç kesmek, yeşil bir yaprak bile koparmaktan korkar oradan. O yeşillik öylece eteğe asılı durur. Benzerlerini okul kitaplarında gördüm.

Gündüzleri yaz aylarında ya tarlada çalışırız ya da serin ağaç gövdelerinin altında oyun oynarız. Kışın okula gideriz. Kimi zaman, ilkbahar selleriyle küçük bir bataklık haline gelen suya gireriz. O zaman sular bulanık akar. Gitgide durulur. Bu bataklıkta mandalar mırıklanır. Onları kızdırır, sonra da korkarız. Bu hayvanlar kendilerine yapılan kötülüğü hiç bağışlamazlarmış. Kin tutarlarmış. Öc

almayı da severlermiş. Bu yüzden mandaları sevmem.

Perşembe günleri pazar kurulur kasabamızda. Katar katar kağnılar gider köyümüzden. Yağ götürür, bal götürür satarız pazarda. Yerine, tuz, gaz, kibrit alırız. Daha çok para kazananlar urbalık da alırlar. Mintan falan... Her perşembe sanki bir bayram günüdür. Gün doğmadan yollara düşeriz. Güle oynaya, türküler söyleye söyleye kasabaya varırız. Geniş avlusunda tavukların eşelendiği hana konaklarız. Büyüklerimiz işlerinin başına gider, biz de taze çayır kokan bir alanda oyun oynamaya.

Ben, bu güzel Çiftlik köyünde doğdum. Babamı hiç anımsamıyorum. Annemin, ince çizgileriyle güzel yüzü belli belirsiz gözümün önüne gelir kimi zaman. Güzel kokusunu duyar gibi olurum. Gözlerim yaşarır. İki sevgiden de yoksun, halamın geniş hanaylı evinde büyü-

düm. Halam, tertemiz bir kadındı. Hanayın sundurmasında bilek kalınlığında iki asma dalı uzanırdı. Üzümlerine ben düştüğü günlerde yüreğimi bir sevinç kaplardı. Bu üzüm salkımları daha korukken tozlanır, derken kurt düşerdi tanelerine. Erseler bile, arılar, kuşlar bize bırakmazdı onları. Onun için halam daha korukken toplardı. İyice koruk suyundan içtiğini şimdi iyi anımsıyorum. Ak bir bezle saçlarını örter, kupkuru elleriyle ocakta yufka pişirir, bazlama açardı. Ara sıra saçlarımı okşadığı olur, küçük küçük fiskelerle yüzüme vururdu. Sonraları, halamın ölümünü duyunca çok acıdığımı, çok üzüldüğümü anımsıyorum. Köşe bucak saklanıp günlerce göz yaşı döktüm. Sıpsıcacık bir insanı yitirmiştim. İçimde yara kabuğu gibi bir şey sızlıyordu.

Öyle bir eli yağda, bir eli balda değildik. Halamla birlikte bir odada, yer

yatağında yatardık. Başka türlü yatılabileceğini yine sonraları öğrendim. Köyümüzün kıyısında bir ağılımız vardı. Orada iki inek beslerdi halam. Süt sağar, o sütü yayıkta döver, yağ yapardı. Bu yağdan tatmak bana pek düşmezdi. Hep satılmak için yapılırdı. Galiba birkaç dönüm tarlamız da vardı. Bu tarlayı, halamın gücü yetmediği için bir yarıcıya verirdik. Ne kaldırırsak yarı yarıya paylaşırdık. Ambarımızda buğday hiç eksik olmazdı.

Halam da kocasından erken dul kalmış. Kocası, Kurtuluş savaşında vurulup ölmüş, Halam, hâlâ yasını tutar durur, yiğit kocasını hiç unutmazdı.

O yıl ilkokulu yeni bitirmiştim. Aylak aylak dolaşacağıma yarıcımıza yardım ettim. Ekin biçtim, döğen dövdüm. Bu işler pek hoşuma gitti. Ellerim nasır tuttu ama, gün ışığında çalışa çalışa güç kazanmıştım. Güreş tuttuğum yaşıtları-

mı yeniyordum. Halam boyuna inekleriyle uğraşıyordu. Bir akşam üstü, tam tarladan dönüyordum, beni elimden yakaladı, köyün kıyısındaki ağıla götürdü. Ağılımız, kuru çalılar, sazlar, kamışlarla kaplı, geniş, çatısız, kerpiç duvarlarıyla büyükbaş hayvanlar için yapılmış bir yerdi. İçeri pek gün ışığı sızmadığı için oldukça karanlıktı. İyice yaklaşınca burnuma taze otla karışık gübre kokusu geldi. Ağıl boştu. Yalnız bir köşesine üç dört adım arayle iki inek bağlanmıştı. Biz içeri girince, güdük boynuzlu başlarını çevirip bize baktılar. Biri uzun uzun böğürdü. Sapsarı buzağılardan biri, başını küçük ayaklarının üstüne koymuş uyuyordu. Öbürünü anası yalıyordu. Kocaman dili yavrunun boynunda, sırtında dolaştıkça, hayvancık gözlerini bir aralıyor, sonra yine kapıyordu. İyice seçemiyordum ama, kirpikleri sarı mı sarıydı. Halam, elindeki bakraçla eğildi, bu ine-

ğin memelerinden **ikinci ağzı** aldı. Biz buna **ağız** deriz. Yoğun bir süttür bu, ağır olduğu için buzağıya dokunur, o yüzden emzirmezler onu. Ağılı taze bir süt kokusu kapladı. Birden, acıkıvermiştim. Neden acıktım, hâlâ bilmem. İneklerden birinin boynuzunu okşamak geçti içimden. Koca gözlerini açıp şöyle bir baktı, hemen vazgeçtim.

AMCAM

OKULU bitirdiğim gün öğretmenim beni yanına çağırdı:

«— Hasan,» dedi. «Şimdi ne yapacaksın?»

Boynumu büktüm. Yapacağım bir şey yoktu.

«— Bak, sen çalışkan bir çocuksun. Okumayacak mısın artık?»

«— Nasıl okurum, Öğretmenim?»

«— Nasıl mı? Amcan gibi. Amcan da bir köy çocuğuydu. Şimdi oturduğu kentte onu tanımayan yok.»

«— Amcamın nerede olduğunu bile bilmiyorum, Öğretmenim.»

Gerçekten de, amca diye kimseyi tanımıyordum. Galiba fırsatını düşürüp halam da bana ondan söz açmadı. Neredeydi? Ne yapıyordu, bilmiyordum. Biraz şaşırarak öğretmenimin yüzüne baktım.

«— Okumak için yanına gideceğine söz verirsen, nerede olduğunu söylerim sana.»

Okumayı, daha çok şey öğrenmeyi diliyordum ama, nasıl?

«— Okumak istiyorum,» dedim.

«— Öyleyse şimdi git, halana okumak istediğini söyle. Köyün ileri gelenlerinden biraz para toplarım. Ben de veririm. Yol paran olur bu. Gidip de amca-

nı bulamazsan bir yere girer, hiç değilse bir sanat öğrenirsin.»

«— Peki, öğretmenim.»

Okumak sözü üstüne içimde bir şeyin kımıldadığını duydum. Koşa koşa eve gittim. Öğretmenimden önce halama ben duyuracaktım amcama gideceğimi.

Halam, hanay evin merdivenlerinden üçer dörder çıktığımı görünce çok şaşırdı.

«— Ne var, Hasan? Ne oluyorsun?» diye sordu.

Soluk soluğa :

«— Hala,» dedim, «Hala! Ben gidiyorum.»

Halam, çukura batmış kadife gibi gözleriyle uzun uzun yüzüme baktı :

«— Nereye oğlum?» diye sordu.

«— Amcama!»

Çok çizgili alnı birden gerildi. Dudaklarının titrediğini gördüm.

«— Nereden çıktı bu amca işi? Bu fiti kim koydu aklına?»

«— Öğretmenim.»

«— O nereden biliyormuş ki!»

«— Duymuş olacak köyün yaşlılarından.»

«— E, ne varmış amcanın yanında?»

«— Okuyacağım. O zenginmiş. Bana yardım edermiş okuyup adam olmam için.»

«— Şimdi de okuyorsun ya her şeyi. Ne var? Yetiversin bu kadarı.»

«— Öyle deme, Hala. Amcam ne iş görüyor orada?»

«— Bilmem. Çok zaman oldu ayrılalı. Galiba doktormuş.»

«— Gördün mü bak! Doktor olmuş. Ben neden olmayayım?»

«— Olmasına ol ya, ben yalnız ne yapacağım? Bir sen kaldın beni koyup gitmeyen. Sensiz benim halim nice olur?»

Bu sözler birden içime dokundu. Ha-

lamın boynuna atıldım. Kupkuru elleriyle uzun uzun beni göğsünde sıktı. Göz yaşlarını tutamadı.

«— Oğul, dedi, çok istiyor musun bunu?»

«— Senden ayrılmak istemiyorum, Hala,» dedim. «Dilersen birlikte gideriz.»

Birden durgunlaştı, yüzüme baktı:

«— Ben,» dedi. «Doğduğum yerde ölürüm. Sen daha küçüksün. Var, git. Hangi taş sertse başını ona vur. Adam olmanı ben de isterim elbet.»

Bu sözler koyu bir pişmanlık duygusu verdi bana, yine de :

«— Halacığım, ne iyi yüreklisin,» dedim. «Gidersem pek yalnız kalacaksın.»

«— Yalnızlığa alıştım, oğul. Bana bir selâmın gelirse, okuduğunu öğrenirsem, sevinirim. Göğsüm kabarır köy kadınları içinde.»

Ben de kendimi tutamayıp ağlamaya

başladım. Halamı kandırmıştım. Artık göz yaşlarını saklamadan, usul usul ağlıyordu. Bir çocuk gibi, benim gibi içini çeke çeke ağlıyordu.

Ak saçlarını okşadım. Kuru ellerini yüzüme sürdüm:

«— Bak, Hala,» dedim. «Ne olur biliyor musun? Günün birinde ben de doktor olur gelirim buraya. O zaman koltukların kabarmaz mı?»

Başını önüne eğdi. Uzun uzun düşündü. Neden sonra:

«— Hasan,» dedi. «Sen bana baba yadigârısın. Yani, kardeşimin andaçısın. Anan da iyi yürekliydi. Aramızda hiç kırgınlık olmadı. Birbirimizle aynı çatı altında gül gibi geçindik. Ayrımız gayrımız yoktu çünkü. Yalnız, mademki amcanın yanına gitmek istiyorsun, sana söyleyeceklerimi iyi dinleyeceksin. Akıllı, uslu çocuksundur. Bak, söyleyeceklerimi yan-

lış anlama. İyi kulak ver. Dediğim her şeye mim ko!»

Halamın bana söyleyeceği ne olabilirdi? O çocuk yaşımda, o içimin içime sığmadığı bir zamanda bunu düşünemezdim.

«— Hala,» dedim. «Bana ne diyeceksin?»

«— Tezcanlı olma. Sana söyleyeceğim tek bir şey var. Amcanın yanına gitmeye kalkmasaydın, ömrünün sonuna kadar sana bunu söylemezdim. Mademki artık gideceksin, rahatça içimi dökebilirim. Gidip de gelmemek, gelip de bulmamak var, hey oğul! Şimdi, çorba sıcak. Hele bir yiyelim, sonra konuşuruz bunu. Aç karnına düşünmek hiç iyi değildir.»

Yerdeki sini üstüne getirip çorbayı koydu. Tencere kapağını açınca, güzel bir koku geniş hanay evimizi tutuverdi. Tahta kaşıklarla giriştik çorbaya. Bol bi-

berli tarhana çorbası gerçekten içimi ısıttı.

Yalnız tahta kaşık seslerinin duyulduğu soframızda ikimiz de susuyorduk. Arkasından katmer getirdi. Bu katmer, hamurun içine ya tahin, ya kıyma, ya da peynir konarak yapılırdı. Sıcak sıcak ondan da yedim epeyce.

Halam, sofrayı topladıktan sonra sundurmaya doğru yürüdü. Sonra beni yanına çağırdı. Sesinde gün görmüş insanların olgunluğu vardı. Sözcükleri usul usul, sanki insanın içiyle konuşuyormuş gibi söylüyordu.

Sundurmada diz dize oturduk. Bu zavıf, ufak tefek kadının duyarlığını unutamayacağım. Güzel bir yaz gecesiydi. Gökyüzünde kocaman bir ay parçası bizim sundurmadaki bakraçta gülümsüyordu. Her şey, bu ay parçasında ışıyordu. Sundurmadan belli belirsiz seçebildiğim bizim küçük korunun ağaçları, ışıl ya-

maçlarını aya çevirmişlerdi. Ortalık öyle bir güzelliğe durmuştu ki, halam susuyor, cırcırböceklerinin seslerini dinliyordu. İpince yüzü yarı aydınlık sundurmamızda, üzüm salkımlarından süzülen ışıkta, adını sonraları öğrendiğim din kadınlarına benziyordu. Keskin ama bağışlayıcı, yürek aydınlatıcı.

Gece usul usul aydınlanmaktaydı. Alçak köy damları, bol ay ışığında yıkanıyordu. Halamın dizinin dibinde ne diyeceğini dinlemeye hazırdım. Sessizlik dalgalar halinde barınağımızın üstüne yayıldı. Kapılar kapanıyor, köy, derin uykusuna dalmaya hazırlanıyordu. Ara sıra ahırlardan inek böğürtüleri geliyordu. Nedense böyle gecelerde, içime kaynağının nerede olduğunu bilmediğim garipsi bir duygu çöker. Birden yüreğimde bir sıkıntı, bir umut kırıklığı duyarım. Güzel yüzlü halam, kısa kesilmiş saçlarımı okşuyor, tam

konuşmaya başlayacağı zaman birden duruyor, yutkunuyor, cayıyordu. Geçmiş günlere dalıp gittiği belliydi. Elinde, soğuk kış günlerinde giydiğim yün çorapları eğirdiği dört köşe, tahta öreke vardı. Ama, elleri de düşüncesine uyduğu için yün sık sık kopuyor, başını iki yana sallaya sallaya yün ipliğini birbirine bağlıyordu. Sonunda yutkuna yutkuna bana döndü :

«— Hasan, oğul,» dedi. «Sana söyleyeceklerim vardı. Ama, bunları söylemesem de olur.»

«— Neden Hala?»

«— Günün birinde nasıl olsa öğreneceksin.»

«— Neyi Halacığım?»

«— Ne olduğunu söylesem mi, söylemesem mi diyorum kendi kendime deminden beri.»

«— Halacığım, meraklandırıyorsun beni. Düne kadar bana bu konuda bir şey

söyleyeceğini sanmazdım. Ne söyleyebilirdin bilmem? Şimdi de bilmiyorum. De de ne diyeceksen, meraktan kurtar beni.»

«— Bak oğul, iyi dinle! Amcan var ya, baban öldüğü zaman dargındılar birbirlerine.»

«— Dargın mı? Neden peki?»

«— Neden olduğunu söylemem. Mademki amcanın yanına gidiyorsun, gün gelir, o anlatır sana.»

«— Babam bir suç mu işledi, Hala? Yoksa ev - bark derdi miydi?»

«— Bizim evde ev - bark derdi hiç olmadı, Hasan. Belki de amcanın suç saydığı bir şey yaptı.»

«— Ne gibi yani?»

«— Dilimin ucunda ya, söyleyemiyorum. Gün gelir öğrenirsin, dedim. Amcan anlatsın daha iyi.»

«— Peki, Hala; sen neden çekiniyorsun?»

«— Bunu öğrenirsen, belki amcanın yanına gitmekten cayarsın diye.»

«— Ne söylersen söyle caymayacağım. Ne olursun anlat, hadi!»

Halam, sanki başkalarının duymasını istemiyormuş gibi, kulağıma bir şeyler fısıldadı. Söylediklerine çok şaşmadım. İnsanoğlunun başından her şey geçebilirdi. Hatta, amcamın bunu bahane edip babama, halama, köyüne, eşine dostuna küsmesine çok şaştım. İnsanlar aldanabilir, suç işleyebilirlerdi. Babam da bir suç işlemiş, aldanmış olabilirdi. İşlediği suçu bile bile yaptıysa, o zaman bağışlamak biraz güçtü ya, elinden bir kaza çıkmış olamaz mıydı? Bir adamı hep öyle suçlu görmek doğru muydu? Bağışlamak kadar yüce bir şey yoktu bence.

Ertesi sabah içim içime sığmaz bir durumda öğretmenime gittim:

«— Dediğinizi yapacağım. Gidip amcamı bulacağım!» dedim.

«— Senden bunu beklerdim,» diye karşılık verdi. «Hadi, hazırlan bakalım.»

«— Hazırlanacak ne var ki?»

«— Hemen Halana söyle, sana temiz çamaşırlar hazırlasın.»

Dediği gibi, hemen Halama koştum. Durumu anlattım. O da benim gitmemi istiyordu galiba. Bir yandan göz yaşlarını saklıyor, bir yandan çamaşırlarımın yırtık yerlerini yamıyor, düğmelerini dikiyordu.

«— Ne zaman?» diye sordu.

«— Hemen, Hala.»

İncecik boynunu bir yana büktü:

«— Daha okulların açılmasına çok var,» dedi.

«— Biliyorum ya, bir amcam olduğunu öğrenince, onu tez elden görmek istiyorum.»

«— Peki, dedi Halam, ben seni kolay hazırlarım.»

YOLCULUK

RADAN iki gün geçti. Bir sabah, ortalığın iyice güzelleştiği bir sabah vakti, Halamın boynuna sarılıp:

«— Allaha ısmarladık, Halacığım!» dedim.

Durmadan ağlıyor, yanaklarımdan, yüzümden, gözümden öpüyordu.

«— Yolun açık olsun, Oğul!» dedi.

Dayanamayıp sokak kapısını ardımdan kapadı.

Onun bir bohçaya yerleştirdiği çamaşırlarımı, okul çantası gibi sırtıma vurdum. Öğretmenimin verdiği parayı bir kese içinde belime bağladım. Tren bileti için ayırdığım parayla biraz bozukluğu da cebime koydum. Oldukça ağır yiyecek çıkınım da elimdeydi.

Yıkık, yamru yumru duvarlar önünden geçip yola çıktım. Islık çala, çala, çalılar arasından istasyon yoluna koyuldum. Sabahın er saatıydı. Küçük istasyonumuzdan tren böyle er saatlarda geçer, ancak birkaç dakikacık kalırdı. Tarlalar arasından yürüyordum. Ayağımdaki ağır, nalçalı kunduralar yürümemi güçleştiriyordu. Çıkarıp elime aldım. Bazen bir hendek atlıyor, kuru sel yataklarından geçiyordum. Dönüp arkama baktım. Köyüm, artık yaprakları solmaya başlayan ağaçlar arasına gömülmüş yatıyordu. Harman yerlerinden, sabah göğüne pembemsi bir ışık ağıyor gibiydi. Döğen dö-

vüyordu geride bıraktıklarım. Dalgın dalgın yürürken çalılar arasından ansızın bir keklik havalandı. Ürktüm. Yoluma pembe burunlu tavşan yavruları, palazlar çıkıyordu. Renk renk kır çiçekleri, başka kır çiçeklerine karışıyordu. Nadas edilmiş tarlalarda toprak kavrulmuş, çatlak yerleri yara kabukları gibi tersine kıvrılmıştı.

Yüreğim hızlı hızlı atıyordu. Gün bir mızrak boyu yükseldiğinde istasyona vardım. Kırmızı kiremitli istasyon binasına bu ilk gelişimdi. Akasya ağaçlarının çevrelediği istasyonumuz büyük bir taş yapıydı.

Yer yer tahta sıralar konmuş bekleme odasına girdim. Buradan haftada üç yolcu treni geçerdi. O gün tren günü olduğu için istasyon memuru erken kalkmıştı. Beni öyle yolcu kılığında görünce biraz şaşırdı:

«— Ne o küçük, nereye?» diye sordu.

«— Amcama gidiyorum,» dedim.

«— Nerede amcan?»

«— Alanya'da. Doktorluk yapıyor.»

«— Ha! Demek Konya'ya kadar trenle gideceksin! Oradan öteye otobüsle...»

Başımı salladım. Yoksa, Konya'dan öte neyle, nasıl gideceğimi bilmiyordum.

Biletimi kesti. Trenimizin gelmesine çok az zaman kalmıştı. Kırmızı şeritli şapkasını başına geçirdi, birlikte dışarı çıktık. Çok geçmeden, uzaktan trenimizin acı sesi geldi. Yüreğim büsbütün çarpmaya başladı. Ne yapacak, trene nasıl binecektim. İstasyon memuru yüzüme baktı :

«— Yoo!» dedi. «Korkmaca yok. Ben seni kendi elimle bindiririm.»

Tren çuh çuhlarla istasyona girdi. Lokomotif uzun uzun soludu. Düdükler öttü. Vagonlar gıcırtılarla durdu ve birbirine çarptı. Vagon pencerelerinden,

yüzlerinden uyku akan birkaç yolcu başını uzattı, sonra hemen geri çekti. Trenden, yine öyle başında kırmızı şeritli bir şapka olan genç bir adam indi. Bizimkiyle selâmlaştılar.

«— Ne var ne yok?»

«— Hiç. Ne olacak bu Allahın kırında?»

«— Doğru!»

İstasyon memurumuz beni gösterdi bu genç adama:

«— Sana bugün küçük bir yolcum var,» dedi. «Göz kulak oluver. Acemi bir köy çocuğudur. Trene ilk kez biniyor. Konya'ya varınca hat bekçilerinden birine tembih et, ucuz bir han köşesi buluversin.»

«— Olur olur. Ben Konya'da kalacağım bu gece. Kendi elimle ucuz bir yere yerleştiririm onu.»

İstasyon memuru cebinden saatını çıkarıp baktı. Sonra bir şeyler imzaladı.

«— Eh,» dedi, «iyi yolculuklar, küçük.»

Bu iyi yürekli insanların davranışları karşısında gözlerim yaşarmıştı, boğazımda bir şey düğümlenmişti. Yutkunamıyordum. Ellerine sarılıp öptüm. Sonra, genç memurun önüne düşüp trene yaklaştım. Şaşkınlıktan olacak, ağır kunduralarımı hâlâ elimde tutuyordum. Utana utana eğilip giydim.

Genç adam beni koltuklarımın altından tutup trene bindirdi. Az sonra yine düdükler öttü.

«— Tamam mı?»

«— Tamam!»

Sesleri arasında aracımız yola koyuldu. Genç adam beni bir pencere kıyısına oturtmuştu.

«— Buradan kırları seyredersin,» dedi. «İleride büyücek bir istasyon var. Orada birer sahlep içeriz seninle.»

Oturttuğu odamsı yerde benden baş-

ka kimse yoktu. Üçüncü mevki bilet almıştım ya, bulunduğum yerdeki kırmızı kadife döşemeye bakınca buranın üçüncü mevki olmadığını anladım.

Başımı cama dayayıp dışarıya bakmaya başladım. Düz bir ovada yol alıyorduk. Uzaklarda kel tepeler, yayvan dağ yamaçları görünüyordu. Göz alabildiğine kırlar uzanıyor, ama ağaç diye bir şey göremiyordum. İçime bir burukluk çöktü. Birbirinin benzeri tepeler, dağlar, ovalar; ağaçsız, çeşmesiz toprak yığınları yorgunluk veriyordu. Sanki kıracın, açyazının, bozkırın, susamış toprağın iç körletici usancı içime doluvermişti. Tren, burun kemiğimi sızlatan bu kuruluk içinde yol alıyor, uzaktan uzağa kül rengi görüntüleriyle seyrek köyler görünüyordu. Buralarda da ağaç yoktu. Birden kendi köyümü, küçük korumuzu düşündüm. İçim sızladı. Bu köylerde ya-

şayan insanlar ağacı sevmiyorlar mıydı yoksa?

Dışarıya bakmaktan bıktığım zaman acıktığımı anladım. Çıkınımı açtım. Halamın ne koyduğunu bilmiyordum. Birden güzel bir katmer kokusu yayıldı ortalığa. Birkaç tane yumurta, iki baş soğan, biraz pekmez biraz da ak peynir vardı çıkınımda. Bu da beni Alanya'ya kadar götürürdü. Büyük bir istekle yemeye koyuldum. Karnım doydukça daha iyi şeyler düşünmeye başlamıştım. Köy yerlerinde amcaya emmi derler. Biz çokluk büyüklerimize emmi deriz. Ama öğretmenim bana amcamın böyle emmilerden olmadığını, babamın gerçek kardeşi olarak kentlerdeki adıyla kendisine amca dememi tembih etmişti.

Onun nasıl bir adam olabileceğini düşünüyordum. Babamı hiç anımsamadığım için kime benzeteceğimi şaşırıyordum. O da, öğretmenim gibi güler

yüzlü bir adam mıydı? Yoksa çatık kaşlı, sert yaratılışlı biri miydi? Şimdi bütün tasam buydu. Ama, Halam gözümün önüne gelince, onun kardeşi olduğunu düşündüm, biraz refahladım.

O sırada koruyucum genç adam içeri girdi.

«— Ne o, acıktın mı?» diye sordu.

«— Acıktım, Efendim,» dedim.

Bana, adını çok sonra öğrendiğim bir sandviç uzattı. Rengi, bizim bazlamayla yufkanınki gibi esmer değildi. İçinde de çok hoşuma giden soğuk bir et parçası vardı.

«— Karnını doyurduktan sonra biraz uzan istersen,» dedi. «Daha çok yolumuz var.»

«— Peki, Efendim,» dedim.

«— Trenimiz çok tenha. Kimse tedirgin etmez seni.» diye ekledi.

«— Teşekkür ederim, Efendim. Bütün yaptıklarınız için teşekkür ederim.»

Gece, horoz sesleriyle ağarmaya başladığı zaman uyandığım için gerçekten çok yorgundum. Buna bir de ad veremediğim heyecanlar karışıyordu. Uyku gözlerimden akıyor, yorgunluk belimden dizlerime doğru iniyordu. Ayakkabılarımı çıkarıp oturduğum yere boylu boyunca uzandım. Uyuyakalmışım.

KONYA

TRENİMİZ acı acı, uzun uzun ötüyordu. Belki de bu sesle uyandım. Önce nerede olduğumu anlayamadım. Küçük odam aydınlıktı. Başımı kaldırıp baktım. Okulda öğrendiğim elektriği ilk kez görüyordum. Ellerimi siper edip geniş pencereden dışarı baktım. Ortalık kararmıştı. Ay daha çıkmadığı için hiç bir şey göremiyordum. Trenimiz gürültülerle bir köprüyü geçiyordu. Dışarıdan telâşlı ses-

ler gelmekteydi. Az sonra kapım açıldı. Koruyucum içeri girdi.

«— Hazırlan küçük,» dedi. «Konya' ya geliyoruz. Birazdan trenimiz gara girecek. Sakın bir yere ayrılma. Beni burada bekle. Gelip alırım seni.»

Aracımızın hızı gittikçe artıyor ya da bana öyle geliyordu. Üst üste küçük küçük köprülerden geçiyorduk. O güne kadar kentlerin küçüğü - büyüğü üstüne bir fikrim yoktu. Oysa, oğlaklara bakar keçileri, kuzulara bakar koyunları, buzağılara bakar inekleri, eniklere bakar ve köyün sürülerini bekleyen köpekleri birbirine göre ölçebiliyordum. Ama, Konya'nın ışıklarını görünce birden şaşakaldım.

Konya istasyonu ışıklar içinde, şenlikliydi. Karşılamaya gelenler de oldukça kalabalıktı. Ayak satıcıları, hamallar, yüksek sesle bağrışıyorlardı. Yine içime bir korku düştü. Ya işi çıkar da uğra-

mazsa, o zaman ne yapardım? Çıkınımı elime alıp, bohçamı yine okul çantası gibi arkama taktım.

Yolcular pencerelerden bildik yüzler arıyor; bavullarını, çantalarını, heybelerini uzatıyorlardı. Karşılamaya gelenlerse, oradan oraya koşuşuyor, hamallar bağırışıyorlardı. Tren yavaş yavaş boşalmaktaydı. Garda, birbirini özleyenler, askerden dönenler kucaklaşıyor, bu da içimdeki yalnızlık duygusunu daha koyulaştırıyordu. Neredeyse ağlamaya başlayacaktım. Birden omuzuma bir el dokundu:

«— Hadi küçük,» dedi koruyucum, «gidelim.»

Birlikte trenden indik. Bir adım arkasından yürüyor, şaşkın şaşkın dört bir yanıma, kalabalığa, büyük istasyon yapısına bakıyordum. İstasyondan çıktıktan sonra, sıra bekleyen faytonlardan birine atladık. İki yandaki elektrik fe-

nerlerinden aydınlanan geniş yolda faytonlar birbiriyle yarış ediyordu. Arabacıların kamçıları havada ıslık çalıyor, uzun yeleleri rüzgârda uçuşan atların boyunlarında şaklıyordu.

Faytonun köşesine büzülmüştüm, heyecandan dizlerim titriyordu. Yoluma böyle iyi yürekli insanlar çıkmasaydı, zor bulurdum amcamı, diye düşündüm.

Koruyucum:

«— Beğendin mi Konya'yı?» diye sordu.

«— Çok beğendim, Efedim,» yollu kekeledim.

«— Seni şimdi bir otele götüreceğim. Otelciye tembih ederim. Konya'dan boş kamyonlar gider pancar getirmeye. Şimdi tam mevsimi. Onlardan birine binersin. Beyşehir'e kadar gidersin. Beyşehir'e varınca belki bir iki gün posta otobüsünü beklemen gerekir. Orada oteller çok ucuzdur. Belki de otobüs vardığın

gün rastlar, hiç beklemeden yoluna devam edersin.»

Bütün dikkatimle bu efendiyi dinliyordum. Söylediklerini ezberlemeye çalışıyordum. Böylesine iyi yürekli kılavuz doğrusu zor bulunurdu.

Ertesi sabah «Mevlâna Dergâhı» denen ve Türkün en ünlü ozanlarından birinin yattığı yerin yakınındaki otelden çıktım. Gece el ayak çekilince, belimdeki keseye sakladığım parayı çıkardım. Otel parasını, Beyşehir'de kalacağım otele vereceğim parayı, kamyon şoförüne vereceğim ücreti aşağı yukarı hesaplayıp gerisini yine o keseye koyup, mintanımın altına sıkıca sardım.

Yaşlı otel sahibi, benden biraz büyükçe el ulağını yanıma kattı. Bu çocuk bana yol gösterecek, kamyonların kalktığı yere götürecekti. Ağustosun başındaydık ya, yine de Konya sabahı serin

oluyordu. Hava güzeldi. Dergâhın yanından geçtik. Kubbesini süsleyen çinilerin rengi bir tuhaftı. Bu rengin öyküsünü sonraları bir kitapta bulup okudum

Yüksek Ortaasya yaylasındaki Tanrı dağlarının eteğinde Isığ gölü denen bir göl var. Göl suyunun mavisiyle otun yeşili birleşince ikisinin ortası bir renk doğarmış. İşte Mevlâna türbesinin kubbesini süsleyen çiniler, böyle maviyle yeşil arası bir renkteydi. Horasan ellerinden göçüp Konya'yı başkent yapan Selçuk Oğulları, birçok güzel gelenekleri arasında bu rengi de oradan getirmişler.

Yanımdaki çocukla birlikte yürürken içimi bir ürperti sardı. Ululara özgü bir duyguyla bu kubbeye baktım. Nedense Halamı, köydeki küçük mescidimizi düşündüm.

Gide gide geniş bir alana vardık. Gerçekten orada sıra sıra, boy boy kamyonlar vardı. Yanımdaki çocuk bunlardan

birinin şoförüyle konuştu. Kirli saçları kasketinden taşan adam beni uzun uzun süzdü. Sonunda halime acımış olacak ki, çok az bir para karşılığı, Beyşehir'e götürmeye razı oldu. Yine gözlerim yaşardı. Bir iyilik görünce hep böyle oluyorum. Küçük kılavuzuma teşekkür ettim. Birden, içimizden geldiği için olacak, kucaklaşıverdik. Galiba o da bir köy çocuğuydu. Arkasına bakmadan koşa koşa otele doğru uzaklaştı.

Bineceğim kamyonun yanında yere çömeldim. Yirmi dört saat olmuştu yola çıkalı. Bu yirmi dört saat içinde, trene, faytona binmiştim. Şimdi de kamyona binecektim.

Yarım saat sonra, boş kamyonun şoför yeriyle içini ayıran bölmenin tam ortasına oturttu beni adam. Sırtımı bu bölmeye dayayıp bağdaş kurdum. Şoförün, kendisinden daha genç bir yardımcısı vardı. Ekmek çıkınımı çözüp yemeye

hazırlanıyordum ki, birden aklıma geldi: Otelde çalışan küçük kılavuzum, ayrıldıktan biraz sonra elinde gazeteye sarılmış bir şeyle çıkagelmişti. Bu, otelde unuttuğum eşya olamazdı. Nem var, nem yoksa sırtımdaki bohçadaydı. Elindekini bana uzattı. Gazeteye sıcak bir nesne sarılmıştı.

«— Bunu, yolda yersin,» deyip ayrılmıştı çocuk.

Meğer Konya'nın ünlü «Etli ekmek» iymiş bu. Çıkınıma sardığım etli ekmeği çıkarıp yedim. Az daha parmaklarımı da birlikte yiyecektim. Bu, bizim katmerden de, Halamın saçta yaptığı köy böreğinden de çok güzeldi.

Kamyonumuz önce Konya'nın kocaman çarşısından geçti. Dükkân kepenkleri gürültülerle açılıyordu. Bu dükkânların trenimizdeki pencere camlarının belki birkaç katı büyüklükte camları vardı. İki yanıma düşen yapılara bakı-

yordum. Aralarında ince belleriye minareler sivriliyordu. Büyük büyük yapılar, kat kat evler, sonra bahçeler arasından geçtik. Dağ yolunu tuttuk. Yine o iç köreltici kül rengi başladı. Kamyonumuz dik, kel tepelere tırmanıyor, sonra çukurlara iniyordu. Oturduğum yerde çok sarsılıyordum. Demek kamyon yolculuğu ötekilere hiç benzemiyordu. Ardımızda toz bulutları bırakıyorduk. Motorumuzun gürültüsü küçük vadileri, alçak dağ eteklerini tutuyordu. Motor sesinden başka bir şey duyulmuyordu.

Köyümüze pek yakın olan bucağımızdan başka bir yere gitmediğim için uzaklık - yakınlık diye bir şey bilmiyordum. Acaba göl kıyısındaki bu kasabaya ne zaman varacaktık? Kamyonumuz, tozlu tepeleri iyice tırmandıktan sonra, tatlı meyillerle aşağı doğru inmeye başladı. Derken, bütünüyle düzlük bir alana indik. Artık yolumuzun üstüne bol

ağaçlıklı köyler çıkıyordu. Bu beni çok sevindirdi. Karşımızdan pancar yüklü kamyonlar, çift atlı arabalar geliyordu. Yol dar olduğu için arada bir duruyor, yüklü kamyona yol veriyorduk.

Yol, git git bitmiyordu. Birbirinin benzeri köyler geçiyorduk. Oturduğum yerde canım sıkılmaya başlamış, bağdaş kurduğum için de ayaklarım uyuşmuştu. İki elimi iki yanıma dayayıp ayaklarımı uzattım. Göz alabildiğine uzuyordu yol. Yer yer ağaçlıktı. Ama benim köyümdeki gibi öyle koyu gölgeli kestane, ceviz ağaçlarına rastlamıyordum.

Gökyüzü alabildiğine maviydi. Tek tük ak bulutlar uçuşuyor, birbirinin arasına giriyor, büyük hayvan biçimleri alıyor, sonra yine dağılıyorlardı. Durgun öğle göğünde geniş kanatlı kuşlar tembel tembel uçuşuyorlardı.

Sağ yakaya bakınca, birdenbire Beyşehir gölünü gördüm. Ta ufka kadar uza-

nıyordu. Suyu biraz bulanık gibi geldi bana. Bu kadar geniş bir suyu ilk kez görüyordum. Yine yüreğim atmaya başladı. Giriştiğim yolculuğu hep bunca güzel rastlantılarla, kolaycacık bitirecek miydim? Yoluma iyi yürekli insanlar çıktı diye seviniyordum. İnsanların hepsi de iyiydi madem, neden babam o suçu işlemişti öyleyse?

Altından göle dökülen bir suyun aktığı kocaman köprüyü geçtik. Beyşehir'in anacaddesine girdik. O gün pazar kurulduğu için ortalık çok kalabalıktı. Kavun, karpuz sergilerini; nar ve ayva selelerinin arasından güçlükle ilerleyip bir alana geldik. Kamyonumuz, orada sıra bekleyen kamyonların çizgisine gelip durdu. Şoför de, yardımcısı da kamyondan atladılar. Sürücü adam bana seslendi:

«— Hey! Sen de atla bakalım, geldik Beyşehir'e.»

Kulaklarım uğulduyordu. Şoför yeniden:

«— Hadi oğlum,» dedi. «Geldik Beyşehir'e.»

Bu «oğlum» sözü de ötekiler gibi, içimde derin bir yere çarptı. Ayağa kalkmamla çökmem bir oldu. Yol boyunca hiç devinemediğim için her yerim tutulmuştu. Neyse, güçlükle yere indim. Yufka yürekli şoför, parmağıyla karşıdaki bir yapıyı gösterdi:

«— Bak, postane orada,» dedi. «Posta otobüsünün kaçta kalkacağını oradan öğrenebilirsin.»

İkisine de teşekkür ettim. Uzattığım parayı almadı adam.

«— Harçlık edersin onu!» dedi.

Oysa ben bir emeği ödemek isterdim.

«— Harçlığım var, amca» dedim. «Alın bunu.»

Kirli saçlarını kaşıdı. Bir süre düşündü. Sonra gülümsedi:

«— Böyle gidersen, büyük adam olursun,» dedi.

Ama parayı yine almadı. Çaresiz, boynumu büküp gösterdiği yapıya doğru yürüdüm. Yine işler yolunda gitti. O gün saat ikide posta otobüsü kalkacaktı. Üstüm başımla kirpiklerimin uçlarına kadar toz içinde olduğumu anlıyordum. Yola çıkmaya iki saat vardı. Havası bir parça acılık, bir parça toz kokan Beyşehir küçük, ama sevimli bir yerdi. Uzaktan uzağa savrulan harman sarılığının göğünü sardığı sazlarla kaplı göl kıyısına gidip önce elimi yüzümü yıkadım. Çıkınımı açtım. Galiba insan yolculukta sık acıkıyordu. Yumurtayla pekmezle iyice karnımı doyurdum. O göl kıyısında yediğim yemeğin tadını ömrüm oldukça unutmayacağım.

Hasan bütün gördüklerini
öğretmenine ve halasına yazıyordu

Otobüsümüz kalktı. Benden başka altı yedi yolcu daha vardı. Herkes birbirine iyi yolculuk diledi. Otobüs, bir süre göl kıyısından gitti. Başımı cama dayayıp gün ışığının oynaştığı göl sularına baktım. Uzun sazlar, kamışlar arasından büyük kara sallar, göl kayıkları görünüyordu. Otobüs, kıyıdan ayrılıp da dağa vurunca doğa birdenbire değişiverdi. Uzak dağ tepeleri sis içindeydi. Gün ışığı bir o yakayı, bir bu yakayı yaldızlıyor, yayvan sırtlar bir görünüp bir yitiyordu. Eteklerde renk renk yapraklarıyla gökyüzünü tutan ağaçlar sivriliyordu.

Otobüsümüz durmaksızın dik yamaçları tırmanıyor, motorun sesi Anadolu'mun o garipsi, o masalımsı acılığıyla vınlayıp duruyordu. Yavaş yavaş hava kararmaya başladı. Otobüsümüz de sarımtırak ışıklarını yaktığı için artık dışarısını göremiyordum. Boyuna yukarılara, Güney Toroslara yükseliyorduk. Bu

gidişle Alanya'ya ne zaman varacağımı kestirmek güçtü. Yol hem çok dik, hem de çok dönemeçli olduğu için otobüsümüz ağır ağır yol alıyordu. Gece yarısı oraya varacak olursak, amcamın evini kime sorar, nasıl öğrenirdim? Hem o saatta kapı çalınır mıydı?

Çok keskin bir dönemeçten sağa dönerken birden otobüsün lastiği patladı. Şoför hemen aracı bir kenara çekip yerinden atladı. Lastiği yokladı. Dış lastik derince yarılmıştı. Onarması uzun sürecekti. Yedek lastik olmadığı anlaşılıyordu. Oysa böyle bir yola yedek lastiksiz çıkmak akılsızca bir davranıştı doğrusu.

Bütün yolcular, otobüsten inip şoförün çevresini sardık. Adam yardımcısının yüzüne umutsuzca bakıyordu. O da iki elini yana açıp:

«— Zor iş, usta!» dedi.

«— Zor olmasına zor ya, çaresiz onaracağız.»

Sonra bize döndü. Eliyle ağaçlar arasında belli belirsiz seçilen ışıkları gösterdi:

«— Bu iş uzun sürer,» dedi. «Dağ başında üşüyeceğinize varın oraya, başınızı sokacak yer bulursunuz. Yarın erkenden yola çıkarız.»

Birbirimizin yüzüne baktık. Şoför doğru söylüyordu. Öyle ya, dağ başında otobüsün içinde üşüyeceğimize başımızı bir yere sokmalıydık. Herkes heybesini, sepetini, çantasını yüklendi. İçimizde yolu bilenler vardı. Yan yana, bayır aşağı inmeye başladık. Aramızda yaşlı bir kadın vardı ki, sepetini güç taşıyordu. Hemen elinden aldım. Pek sevindi. Şoförün dediği gibi, yolumuz kısaydı. Zaten orada çay molası verirlermiş. Sık ağaçlar arasına gömülmüş sevimli bir yere geldik. Burası Güney Anadolu yay-

lasının en yüksek yerine kurulmuş bir bucaktı. Denizden yüksekliği 1740 metreymiş. Bir kahve ocağının yanıbaşında hana benzeyen iki odalı bir barınağa girdik. Yerlere hasır serilmişti. Bir köşesine, yazları yaylalara göç eden yörüklerin ördüğü cicim kilimlerinden serilmişti. Büyücek bir gaz lambasının aydınlattığı yarı karanlık odada bile bu kilimin üstündeki nakışlar göz alıcıydı. Herkes bir yere oturdu.

Çok geçmeden barınağın sahibi geldi. Yaşlı, güler yüzlü bir adamdı. Durumumuzu öğrenince «geçmiş olsun,» dedi.

«— Karnınız açtır. Ucuz yoğurdumuz, taze ekmeğimiz var. Yanında yiyeceği olmayanlar haber versin.»

Çıkınımda pek az bir şey kalmıştı. Katmer kırıntıları, yufka parçaları, biraz da peynir. Canım birden yoğurtla taze ekmeği çekiverdi.

«— Amca, ben de isterim,» dedim.

«— Peki oğlum, şimdi getirirler.»

Cebimde bozuk para kalmamıştı. Herkes başının derdindeydi ya, yine de kimseye göstermemeye çalışarak belime sardığım parayı çıkardım. İçinde epeyce bir şey vardı. Ama, uzun süreceğini bildiğim için yeniden sarmadım. Bir cebime parayı, öbür cebime de keseyi koydum. Az sonra tahta tepsilere sıralanmış ak ekmeklerle, bakır taslarda yoğurtlar geldi. Yol yorgunluğundan olacak gözlerim kapanıyordu. Sırtımı duvara dayayıp bir güzelce yedim. Acıktığım için yoğurt pek tatlı geldi bana. Her halde, burada, hasır üstünde yatacaktık. Derken bir delikanlı, üstümüze örteceğimiz çulları getirip herkese dağıttı. Boylu boyunca hasıra uzandım. Uzanmamla derin bir uykuya dalmam bir oldu.

Sabahleyin çok erken uyandırdılar. Otobüsümüz hazırmış. Hemen yola çıkarsak, öğleye varmadan Alanya'da olurmu-

şuz. Gözlerimi ovuşturarak uyandım. Üstümdeki çul, alışık olmadığım için kaymıştı. Yaşlı barınak sahibi gelmiş, hem akşam yemeklerimizin, hem de yatak paralarını topluyordu. Sıra bana gelince elimi cebime attım. Hayret, bomboştu. Öbür cebime koyduğum keseyse yerinde duruyordu. Şaşkınlıkla koynumu, bohçamı, her yerimi aradım. Param yoktu. Şimdi ne yapacaktım? Paramı çalmışlardı. Birden ağlamaya başladım. Göz yaşlarım yanaklarımdan süzülüyordu. Yaşlı adam, eliyle çenemin altından tutup gözlerime baktı. Yalan söylemediğim ortadaydı.

«— Anladım oğlum,» dedi. «Dur, üzülme bir çaresine bakarız. Ne kadar paran vardı?»

Bir yandan hıçkıra hıçkıra ağlıyor, bir yandan elimin tersiye göz yaşlarımı siliyordum.

«— On beş liraydı, Amca,» dedim. «Köyümüzün öğretmeni toplamıştı.»

Adamcağız kimden kuşkulanabilirdi ki? Zaten hesabını gören, eşyasını toplayıp çoktan odadan çıkmıştı.

Yaşlı adam uzun uzun düşündü.

«— Nereye gidiyordun?» diye sordu.

«— Alanya'ya. Doktor amcamın yanına.»

«— Adı ne amcanın?»

«— Ömer.»

«— Amcan mı o senin?»

«— Evet. Tanıyor musunuz kendisini?»

«— Tanımaz olur muyum. Oğlum hastalandığı zaman onu çağırmıştık.»

İçimi çeke çeke ağlıyordum.

«— Hadi, ağlama,» dedi yaşlı adam. «Tanış çıktık seninle. Olur böyle şeyler. Hangi sütü bozuk yaptı, Tanrı bilir.»

Dünyada kötü insanların da olabileceğini düşündüm. Göz yaşlarım bir türlü

dinmek bilmiyordu. Beş parasız ne yapardım?

«— Otobüs paranı vermiş miydin?»

«— Hayır, Amca.»

Elindeki paradan birazını ayırıp bana uzattı:

«— Bunu al,» dedi. «Yarısını şoföre verirsin. Yarısını da harçlık edersin.»

Duraladığımı görünce gülümsedi:

«— Elin iş tuttuğu zaman ödersin,» diye ekledi. «Amcana benden selâm söyle. Hem iyi bir adam, hem iyi bir doktordur o. Yoksulların halinden anlar.»

Uzattığı parayı alıp dışarı çıktım. İyi yürekli insanların zincirine biri daha ekleniyordu. Barınağın karşısında üç taş oluktan gürül gürül akan bir çeşme vardı. Sabah serinliğinde büsbütün soğuk akan suda ellerimi, yüzümü yıkadım. Pek hoşuma gitti. Küçük bucağın fırınından yeni çıkmış, dumanı üstünde bir ekmek aldım. Bir solukta tükettim. Karnım da

doymuştu. Ne olur ne olmaz diye düşündüm, şoförün yol parasını da verdim. Yerime oturdum. Sabırsızlığım son kerteyi bulmuştu. Yüzünü görmediğim, ama iyi bir adam olduğunu öğrendiğim amcamı özleyivermiştim birdenbire. Çok geçmeden otobüsümüz yola koyuldu. Artık hep iniş aşağı gidecekmişiz. Otobüs iri taş döşeli bucak caddesinden sarsıla sarsıla ilerlemeye başladı. Sonra, nemli dağ yoluna girdik. Yolumuzun iki yanı kayın ağaçları, köknar, kırmızı gövdeleriyle gürgenler, çamlar, daha aşağılarda ıhlamur ağaçlarıyla kaplıydı. Burada orman çok yoğundu. Yol yine çok dönemeçliydi. Sık sık, suları şırıl şırıl akan çeşmelere rastlıyorduk. Alçak dağ eteklerinden sular akıyor, yolun kıyısındaki hendekte birikiyordu. Bir dönemeçten sonra, bunların ansızın karşımıza çıkıveren bir çaya döküldüğünü anladım. Köpük köpük akan sular ak taşları yalıyor-

du. Havada bir kuş hafifliği vardı. Otobüsün gürültüsü, açık camından seyre daldığım orman kuytuluklarında öten kuşların seslerini duymayı engelliyordu. Aralarında, kır çiçeklerine gömülmüş vadiler, vadilerde otlayan sürüler vardı.

Otobüsümüz inişli - yokuşlu dağ yolunda yavaş yavaş ilerliyordu. Dik bir meyilde elli adım arayla yolun dört kıvrımını birden gördüm. Yolcular, yüksek sesle birbirlerine bir şeyler anlatıyorlardı. Ben, tek başıma oturduğum için ne konuşulanlara kulak verebiliyor, ne de konuşmak istiyordum. Yolculuğun sonuna yaklaştıkça yüreğim büsbütün kabarmıştı.

Güneş, yüksek ağaçların tepelerini yaldızlarken sert bir bayırdan aşağı indik. Taş yapılarıyla tertemiz bir kasaba çıktı karşımıza. Burası çıplak tepelerle çevrili bir ovanın kıyısında kurulmuş,

sırtını bir yamaca vermişti. Ekilecek toprağı az olan bu yörede küçük düzlükler görülüyordu. Bu düzlükler taşlarla çevrilip öbek öbek tarla haline konmuştu.

Biraz daha yol alınca otobüsümüz büsbütün nemli topraklara girdi. Yolun iki yakasına kenevir, günebakan ve mısır tarlaları dizilmişti. Bir dönemeçten sonra yolcular hep birden bağırdı: Deniz. Geniş kıyı şeridinden içerlere doğru Akdenizin esintisi gelmeye başlamıştı. Üstünde ak bulutların uçuştuğu masmavi deniz ta ufka kadar uzanıyordu.

Bir yerde yolumuz ikiye ayrıldı. Bir yanda bahçe duvarlarından muz, portakal dallarının sarktığı Alanya yolu, öte yanda pamuk tarlalarına gire çıka uzun bir düzlükte biten Manavgat yolu. Buraları üç mevsim çiçek kokarmış. Verimli toprakların fundalara daldığı bir yerde deve-

ler boyunlarını uzatıp yaban zeytinlerinin körpe dallarını koparıyorlardı.

Önce tahta bir köprüyü, sonra ilkbahar sellerinin büsbütün çukurlaştırdığı bir sel yatağını geçtik. Açık otobüs penceresinden burnuma baygın yaz kokuları geliyordu. Koyu yeşil yosunlar arasına sokulmuş ısırganlar, galaganlar, devedikenleriyle gelinciklerin, papatyaların birbirine karıştığı çayırlar boyunca yol alıyorduk. Kara yolu, kimi yerde denize pek yaklaşıyor, kimi yerde ayrılıyordu. Muz bahçeleriyle, portakal bahçeleri, fidanlıklar araya giriyordu. Daha yukarılarda korukluklar vardı.

Sonunda Alanya göründü. Dönemeçlerde bir görünüyor, bir yitiyordu. Çok geçmeden, sundurmalarında geniş yapraklı çöl bitkilerinin dizildiği evlerin önünden geçtik. Her sundurma, bir çiçek kümesi gibi görünüyordu.

Otobüsümüz, çarşı içinde, büyücek

bir yapının önünde durdu. Pantolon bacaklarıma yapışmıştı. Sırılsıklam ter içindeydim.

Buruşuk giysimle otobüsten atlar atlamaz, amcamın evini sordum. Yaşlıca bir adam, parmağıyla biraz ileride ağaçlara gömülmüş iki katlı bir yapıyı gösterdi. Burası, peri masallarında dinlediğim bir sırça köşkü andırıyordu.

HASAN'DAN HALASIYLA ÖĞRETMENİNE MEKTUPLAR

Alanya, 3. VIII.196

BENİM melek Halacığım
Önce ellerinizden öperim. Mektup yazmakta geç kaldığım için de beni bağışla. Kim bilir bu kargacık burgacık yazıları okutmak için kimlere baş vuracaksın? Sana, uzun süren yolculuğumu anlatmayacağım. Yoluma hep iyi insanlar çıktı. Onun için de pek sıkıntı çekmedim.

Mektubuma amcamın selâmıyla baş-

lamam doğru olurdu. Uzun uzun seni sordu. Ah, Halacığım, amcam ne kadar iyi insan, biliyor musun? Tıpkı senin gibi. Daha aşağıda yazacağım ya, beni pek güler yüzle karşıladı. Yanaklarımdan öptü. Sonra, karısına döndü:

«— Hasan artık hep bizimle kalacak,» dedi.

Yengem, pek kendini beğenmiş, hatta kibirli bir kadın. Ama, öyle güzel ki! Amcamın ona çok saygısı var. Kadın beni, köyden ayrıldığım o kılıkla görünce yukarıdan aşağı doğru şöyle bir süzdü, dudak büktü. Sonra hoş geldin bile demeden bırakıp gitti. Amcam, bu soğuk davranışı yüzünden ona kırıldığımı görünce :

«— Aldırma Hasan,» dedi. «İyi kadındır yengen. Ama iyiliğini belli etmez. Gel, seni kardeşlerinle tanıştırayım.»

Birinci katın küçük odalarından birinin kapısını açtı. İçeri girdik. Bir köşede

oyuncaklarıyla oynayan kıvır kıvır sarı saçlı bir küçük kız, bizim içeri girdiğimizi görünce dönüp baktı. Sonra, aldırış etmeden oyununu sürdürdü. Onun yanında, okuduğu kitap kapadığı için yüzünü göremediğim bir çocuk daha vardı. Ama bu çocuk, hani sana nasıl anlatayım bilmem; bizim beşik gibi, ama tekerlekleri lastikten bir arabanın üstündeydi. Bacaklarını uzatmış, iki yana sallanıyordu. Biz girince o da kitabını dizlerine koyup baktı. Amcam:

«— Bakınız çocuklar,» dedi. «Size kimi getirdim.»

Güzel küçük kız oyuncağını bırakıp doğruldu. Tekerlekli arabadaki oğlan çocuğu da babasının yüzüne bakıyordu:

Küçük kız:

«— Kimi?» diye sordu.

«— Amcanızın oğlunu.»

«— Amcamızın oğlu mu? Ama siz hiç söylemediniz onu bize.»

Amcam, sıkılır gibi oldu.

«— Özellikle söylemedim,» dedi. «Günün birinde geleceğini biliyordum da...»

Yüreğim çarpmaya başladı Hala. Ya bu çocuklar da yengem gibi beni sevmezlerse? Ben o evde nasıl barınırdım?

Amcam, bana döndü:

«— Bak, Hasan!» dedi. «Bu, Murat; senin küçük kardeşin. Bu yaramaz kız da, Çiğdem. Hadi öp onları.»

Korka korka önce Murat'a yaklaştım. Çok güzel çocuktu. Yanaklarından öptüm. O da benim tozlu yüzümü öptü. Çok sevimli bir çocuk bu Murat, Halacığım. Sonra Çiğdem'i öpecektim. Utandı mı, yoksa beni gözü tutmadı mı bilmem, kaçtı odadan.

«— Murat!» dedi amcam. «Hasan bundan sonra bizde kalacak. Öyle sanıyorum birbirinizi seveceksiniz. Kardeş gibi geçinirsiniz. Zaten kardeş sayılırsınız ya! Hasan, okumaya geldi bizim yanımıza. Da-

ha okulların açılmasına epeyce vakit var. O zamana kadar arkadaşlık edersiniz birbirinizle.»

Güzel yüzlü Murat:

«— Peki, Babacığım» dedi. «Hasan'la arkadaş olacağım.»

Murat, benden iki yaş küçükmüş, Hala. Belki sen bütün bunları biliyordun da, bana söylemedin.

Amcam, yine bana döndü:

«— Hadi, Hasan,» dedi. «Birlikte çarşıya kadar çıkalım. Biraz alış veriş yapalım.»

Sırayla her şeyi sana yazacağıma göre, şimdilik daha fazla yormayayım. İleride mektup yazmasını da daha iyi öğrenirim. Olduğu gibi her şeyi yazarım. Sen de bizimle birlikte yaşarmış gibi olursun.

Amcamla çıkarken Murat'la göz göze geldik. Bakışlarında yalmz sevgi vardı. Ben de Murat'ı pek sevdim. Sonra ayrıldık evden.

Şimdilik ellerinden, köyün bütün büyüklerinin ellerinden öperim. Beni buralara göndermek için öğüt veren öğretmenime ayrı mektup yazacağım. Hadi, Allaha ısmarladık.

Hasan

Alanya, 4.VIII.196.

SEVGİLİ Öğretmenim,

Size, buraya gelir gelmez mektup yazmalıydım. Olmadı bir türlü. Kusurumu bağışlar mısınız? Sizi ne kadar sevdiğimi şimdi daha iyi anlıyorum. İşimize yarayacak o kadar güzel şeyler öğretmişsiniz ki, bize. Yazım, bilirsiniz çirkin. Bir türlü düzeltemedim. Ama, ileride düzelteceğimi umuyorum.

Yolculuğum uzun sürdü ya, öğütleriniz hiç bir zaman aklımdan çıkmadığı için, ben de çok dikkat ettim. Geçtiğim

yerleri ezberledim desem yalan söylemiş olmam.

Küçük istasyonumuzdan trenimiz kalktığı zaman yüreğim korku içindeydi. Ama iyi insanlarla dolu şu bizim Anadolumuz. Herkes bana yol gösterdi, yardım etti. Ben de hiç bir şeyi gözden kaçırmadım.

Önce Konya'ya geldik. Pırıl pırıl ışıklar içinde bir kentti. Faytonları, otomobilleri görünce ağzım bir karış açık kaldı. Ama siz, Konya'dan da çok, çok daha büyük kentler olduğunu anlatmıştınız bize. Küçük köyümüzü düşündüm, bir de Konya'yı.

Sonra kamyonla Beyşehir'e geldik. Böylesi büyük bir suyu ilk kez görüyordum. Kıyısındaki çimenlikte yemek yerken sizi anımsadım. Siz elbette buraları hep bilirsiniz. Beyşehir'den otobüsle yola çıktık. Yirmi dört saat içinde neler gördüm neler.

Alanya'ya gelir gelmez amcamı buldum. Çok kolay oldu. Beni büyük bir sevgiyle karşıladı. Alanya küçük ama, çok güzel bir yer, Öğretmenim. Ağaçlar arasına gömülmüş evler, göz alabildiğine uzayan portakal, muz bahçeleri. Hem ben burada gördüğüm çiçekleri, öyle sanıyorum ki başka hiç bir yerde göremem. O kadar çok çeşitli çiçek var. Bahçeler, evlerdeki sundurmalar, parklar hep onlarla dolu. Ben burada yeşil renkli gül gördüm, Öğretmenim. Olur mu böyle şey? Değişik renklerde yalnızca yüz çeşit gül varımış burada.

Alanya kalesi'ni, Kızılkule'yi Tersane'yi daha gidip gezemedim. Oraları gördüğümde, dilim döndüğü kadar size yazarım. Burası bir cennet, Öğretmenim. Hani masallarda anlatılan, mutlu insanların yaşadığı cennet. Amcam, çok sevdiği oğlu Murat'a arkadaşlık ettiğim, akşam serinliğinde balkonumuzda ona ki-

taplar okuduğum için beni pek seviyor. Geçenlerde:

«— Hasan,» dedi; «şimdi inanıyorum ki, sen iyi bir doktor olacaksın!»

«— Sizin gibi, Amca!» dedim.

Murat'la çok çabuk dost olduk. İyi bir çocuk. Kız kardeşi Çiğdem de öyle. Amcamlara gelir gelmez hemen beni çarşıya götürdü. Yepyeni giysi, ayakkabı aldı. Köy biçimi traşım ilk başlarda onu çok güldürmüştü. Sonra saçlarımı başka biçimde kestirdi. Şimdi tam bir kentli çocuk gibi oldum. Üstüme başıma çok dikkat ediyorum. Yemekleri masada yiyoruz. Acemiliklerime göz yumuyorlar. Yalnız küçük Çiğdem benimle biraz eğleniyor. Ben de aldırış etmiyorum. Hatta hoşuma bile gidiyor.

Bundan sonra size sık sık mektup yazarım. Yukarıda dediğim gibi, Alanya'dan yazılacak çok şey var.

Size nasıl teşekkür edeceğimi bile-

miyorum. Bana yol gösterdiğiniz için, amcam da size selâm yazmamı söyledi.

Saygıyla ellerinizden öperim.

Hasan

Alanya, 6.VII.196.

BENİM Biricik Halacığım.

Geçen mektubumda amcamı, yeğenlerimi nasıl bulduğumu yazmıştım. Bu mektubumda evimizi, yine yeğenlerimi, günlerimin nasıl geçtiğini, daha geniş yazmak istiyorum.

Bizim eve burada köşk diyorlar. Büyük mü büyük. Amcam, üç dört yıl önce satın almış, onartmış. Kendisini burada çok sayıyorlar. Boyuna hastalara gidiyor. Çarşı içinde ayrıca hastalarını muayene ettiği bir yeri daha var. Köylere de gittiği oluyor. Çok para kazandığı belli.

Köşkümüz iki katlı. Bahçe kapısı de-

mir. Bu demir kapıdan sonra köşkün merdivenlerine kadar çakıl taşı döşenmiş kısa bir yol var. Bu yolun üstü sarmaşıklarla kaplı. Sanki bir geçitten geçilir gibi altından geçiyoruz. Bu çakıl taşlı yolun iki yanı küme küme çiçeklerle dolu. Aralarına portakal ağaçları dikilmiş. Bahçeyi dört bir yandan çevreleyen kalın duvarların diplerine çeşitli meyve ağaçları dikmişler. İçlerinde hurma bile var. Birkaç tane de sedir çamı. Giriş yerinin solunda yine üstü sarmaşıklarla kaplı küçük bir havuz bulunuyor. Havuzun tam ortasına bir mermer saksı koymuşlar. Bu saksıdan çevreye yüzlerce kol uzatmış yaprakları parlayan bir çiçek var ki, görsen bayılırsın. O kadar parlak, o kadar parlak ki, sanki hazuvun suyunu aydınlatıyor diyebilirsin. Sonra daha başkaları da var. Bir tanesi, geniş yapraklarıyla koyu yeşil bir örtüyü anımsatıyor. Hiç birinin adını doğru dürüst öğrenemediğim

için yazamıyorum. Gelecek mektuplarımda bildiririm. Çünkü Murat hepsinin adını biliyor. Kalın bahçe duvarının arka köşesine tel örgülerle güzel, sevimli bir kümes yapmışlar. Burada bütün kümes hayvanları var. Hatta bizim köyde, beslemeye alışık olmadığımız tavşanlar da var. Mektubumun burasında can sıkıcı bir şey yazayım sana: Geldiğimin ikinci günü tatsız bir olay geçti. Ben gelmeden önce tavşanlardan biri beş yavru yapmış. İkinci günü sabah uyandığımız zaman, tavşan yavrularının hepsini de boğulmuş bulduk. Amcam evde yoktu. Çiğdem bunu hemen annesine duyurmuş. Böyle şeylere önem vermeyen yengem, sert sert benim yüzüme baktı. Sanki bu suçu ben işlemişim ya da benim yüzümden olmuş gibi. Oysa Fatma Bacı işin iç yüzünü açıkladı. Tavşanlar yavruladıktan sonra erkek tavşanla birlikte aynı yere konmazlarmış artık. Çünkü baba tavşan, di-

şisinden kıskandığı için yavrularını boğarmış.

Sana asıl yazacağım şeyin çevresinde dönüp dolaşıyorum benim melek Halam. Geçen mektubumda, pek üzülürsün diye bile bile yazmadım. Ama, sonunda nasıl olsa öğreneceğine göre, yazmalıyım. Ha, unutuyordum; amcam seni kendisine dargın bildiği için şimdiye kadar mektup yazmamış. Çok çok selâm yaz halana, dedi; ellerinden öptüğümü söyle. Paraya falan gereksinimi varsa hemen göndereyim, diyor. İstersen sen de buraya gelebilirmişsin.

İki katlı köşkümüzde bir şeyin eksik olduğunu daha geldiğim gün anlamıştım. Halacığım, Murat yok mu, Murat! İşte onun ayakları tutmuyor. İki, üç yıl önce hastalık geçirmiş. O yüzden yürüyemiyor, ayakta duramıyor. Hani sana yazmıştım, lastik tekerlekli bir arabada oturuyor diye. O gün solgun yüzüne bakıp bu

evde bir şeylerin aksadığını anlamıştım ya, bu aklıma gelmemişti. Akşam yemeğinde sofranın başına geçtiğimiz zaman, Murat arabasıyla geldi sofraya. Arabanın iki yanında yuvarlak bir şeyler var. Onları çevire çevire geldi yerine. Ne hale düştüğümü anlatamam sana. Buralara kadar gelip bunu öğrenmemeyi çok dilerdim. Murat sofraya gelince yengemin çatık kaşları büsbütün çatıldı. Bir ona, bir bana bakıyordu. Amcamın yüzü de çok acılıydı. Sonraları Fatma Baçıdan dinlediğime göre, amcam oğlunu kurtarmak için neler yapmamış. Ama, bir türlü iyi edememişler. Yemekte lokmalarımı bir türlü yutamıyordum. Boğazıma bir hıçkırık düğümlendi. Murat'ı daha ilk görüşte sevmiştim. Şimdi bu sevgiye koyu bir acıma da karıştı. Yengem galiba benim sofraya kendileriyle birlikte oturmamı istemiyordu. Akşam üstü odalarında amcamla konuşurken biraz sertti.

«— Bu köy çocuğu hep bizde mi kalacak?» diye sordu.

Amcam :

«— Elbette, O köy çocuğu değil, benim kardeşimin oğlu. Hem fena mı, Murat'a arkadaşlık eder!» diyordu.

«— Bir köylünün arkadaşlığından ne olacak sanki!»

«— Görmüyor musun, tertemiz bir çocuk! Uslu, akıllı. Murat'ın yalnızlıktan canı sıkılıyordu. Ben çok sevindim geldiğine.»

Yengem öfkeyle dışarı fırladı. Beni orada görünce dik dik yüzüme baktı:

«— Ne o? Başladın mı bizi dinlemeye?» diye bağırıyordu.

Ne yapacağımı şaşırdım.

«— Hayır, Efendim; Murat'ın yanına gidiyordum,» diye kekeledim.

«— Onun adı Murat değil, Murat Bey!»

«— Peki. Ben de bundan sonra Murat Bey derim.»

Hızla yanımdan geçti gitti. Bunları amcam duymadı sanıyorum. Bu kadar kibirli bir kadınla amcam neden evlenmiş, bir türlü anlayamadım.

Sonra Murat'ın odasına koştum. Benim koşa koşa yanına gittiğimi görünce pek sevindi. Gülümsedi. Küçük kollarını boynuma doladı :

«— Nerede kaldın, Hasan Ağabey?» diye sordu.

Gözlerim dolu dolu:

«— Hiç, Murat Bey,» dedim; «bahçedeydim.»

Çocuk korka korka yüzüme baktı:

«— Murat Bey mi?» diye sordu. «O da nereden çıktı, Hasan Ağabey?»

«— Hiç,» dedim. «Anneniz size, Murat Bey dememi emretti de...»

Çocuk, kollarını boynumda büsbü-

tün sıktı. Hıçkıra hıçkıra ağlamaya başladı:

«— Yalan, yalan bu,» dedi. «Olmaz böyle şey. Yanlış anlamışsın sen. Babama söylerim bunu.»

«— Sakın ha! Murat,» dedim. «Sonra kalkar giderim köye. Ben sana hep, Murat diyeceğim.»

Gözlerinden yaşlar süzülüyordu yanaklarına. Birden kapı açıldı. Yengem kapının önünde durmuş bizi süzüyordu. O kibirli görünüşüyle önce Murat'a, sonra bana baktı:

«— Ne var? Niye ağlattın Murat'ı?» diye sordu.

Ne diyeceğimi şaşırdım.

«— Efendim,» dedim. «Tavşan yavrularının öldüğünü söyledim de onun için ağlıyor.»

«— Söylemesen olmaz mıydı?»

Başımı bir yana büküp sustum. Yengem oğluna döndü:

«— Senin dinlenme vaktin geldi,» dedi. «Hasan'la gevezelik etmenin sırası değil. Bak, akşama misafirlerimiz var. Ayşe, Gül, Çetin falan gelecekler.»

Murat birdenbire arabasında doğruldu:

«— Ben onların hiç birini istemiyorum, anne,» dedi. «Ben, Hasan Ağabeyimle burada kalacağım.»

Yengem, olduğu yerde dondu sanki:

«— O nasıl söz,» diyebildi. «Onlar seni görmeye geliyorlar.»

«— Ben onları görmek istemiyorum.»

Yengem, öfkeyle çekip gitti.

Yalnız kalınca:

«— Galiba yanlış davrandın, Murat,» dedim. «Anneni kırdın.»

Oysa, ne istediğini iyi bilen bir çocuktu:

«— Hayır, Hasan Ağabey,» dedi. «Annem misafirleriyle gülüp oynarken

beni düşünmez bile. Ben de bu şımarık çocukların hiç birini sevmiyorum.»

Halacığım, bu küçük Murat'ta vaktinden önce yeşil kabuğunu çatlatan bir tomurcuk hali vardı. İçim parçalana parçalana sevgili Murat'ı bir daha kucakladım.

«— Aldırma,» dedim. «Biz seninle birlikte oluruz. Kitap okuruz. Bulmaca çözeriz.»

İşte böyle, Halacığım. Bütün çocukların bahçelerde, parklarda gülüp oynaştıkları saatlarda, Murat odasında tek başına oturuyor. Ara sıra arabasıyle balkona çıkarıyorlar. Orada temiz hava alıyor. Ama bol gün ışığı görmediği için yüzü biraz solgun. Amcam, boş vakitlerinde onu arabasıyla, gezmeye çıkarırmış. Fatma Bacıyı ona bakmak için tutmuşlar. Bu kadın da köyle olduğu için sana selâm söyledi. Evde ayrıca, ayak hizmetlerine bakan Gülbeyaz adında bir abla var. Bir de balı-

çıvan Ferhat Dayı. Bu adam, gün görmüş, epeyce yaşlı. Köşkümüzün hemen bitişiğindeki kulübesinde yatıp kalkıyor. Yemeğini kendi pişiriyor. Ara sıra, amcam sefertaslarıyla ona da yemek gönderiyor.

Murat iyi olabilse bu evin yüzü birden gülecek. Hep birden mutlu olacağız.

Şimdilik bütün vaktimi onun yanında geçiriyorum. Birbirimizi o kadar çok sevdik ki, ayrılırsak çok yazık olur.

Hadi, hoşça kal, Hala! Ellerinden öperim. Ne olur, bir iki satır sen de yaz, sağlığından haber ver. Köyün bütün büyüklerinin ellerinden öperim. Gelecek mektubum belki daha uzun olur. Yavaş yavaş hem eve, hem de Alanya'ya alışıyorum. Herkes beni seviyor, yengemden başka! Geceleri yattığım zaman dua ediyorum, beni o da sevsin diye.

Allaha ısmarladık, Halacığım.

Hasan

Alanya, 8.VIII.196.

ÇOK Sevgili Öğretmenim.

Sizden sık sık amcama söz ediyorum. Beni buraya, yanına gönderdiğiniz için durumdan çok hoşnut. Her zaman, «benden de selâm yaz, Hasan» deyip duruyor. Geldiğimden beri Alanya'da havalar pek güzel gitmiyordu. Öğle üstleri biraz sıcak oluyor, o kadar. O zaman herkes başını sokacak kuytu, serin bir köşe buluyor. Hele bugün öyle güzel bir hava vardı ki, Öğretmenim, hani bizim köyün o sapsarı balı vardır ya, sanki onunla ovulmuş gibi.

Alanya karıncalar gibi kaynıyor. Her yerden görmeye gelenler var. Renk renk arabalar; otellerin, lokantaların, kıyıdaki muz ve hurma ağaçlarıyla süslü parkın kıyısına sıralanmışlar. Yanık tenli insanlar boyuna dolaşıp duruyor. Parktaki çiçek kümelerinin fotoğrafını çekiyorlar.

Size bu mektubumla birlikte Alanya kalesinin renkli bir fotoğrafını da gönderiyorum. Beğeneceğinizi umuyorum.

Alanya bir tarihsel bölge. Ne zaman kurulduğu doğru dürüst bilinmiyor. Ama, amcamdan aldığım bir kitapta okuduğuma göre, bütün bu kıyı kentleri gibi, kuruluşu çok eski. En belirli özellikleriniyse Selçuk Türkleriyle kazanmış. Dün akşam üstüne doğru, kaleye tırmanan kalabalığın arasına ben de karıştım. Kale yolları dar mı dar. Ama onarıyorlar. Yakında otomobille bile çıkılacak duruma gelecekmiş. İlk surlar içinde eski Alanya kasabası bulunuyor. Evleri hep tahta yapı. Bahçelerinde çeşit çeşit ağaçlar gördüm. Hele yıkık duvarlardan sarkan nar dallarındaki çatlamış meyveler pek hoşuma gitti. Sur içindeki evlerin küçük el tezgâhlarında kadınlar bürümcük, ipek kuşak falan dokurlarmış. Bir düzlüğe gelince ben de yabancıların arasına karış-

tım. Burada büyük, tek kubbeli bir cami vardı. Bu cami tek kubbe düzeninin eşsiz örneklerinden biriymiş. Selçuk hükümdarı Alâaddin Keykûbad yaptırmış. Ama, cami bakımsızlıktan çökeceği sırada büyük Osmanlı Padişahı Kanunî Sultan Süleyman, XVI. yüzyılda onarttığı için şimdi adına Süleymaniye camii diyorlar. İçeri girip kubbesine baktığım zaman başım döndü, Öğretmenim. Okuduklarımdan çıkardıklarımla, gördüklerimi birleştiriyorum da, bizim ulusumuz bambaşka diyorum. Atalarımız güçlü gelmiş, güçlü şeyler yapıp güçlü göçmüşler. Birkaç tuğlayla biraz taş bir araya geldi mi, bir yapı sivriliveriyor. Anlı şanlı soyumla göğsüm kabardı.

Kalenin daracık sokaklarında hep o yabancıların arkasından yürüdüm ve kalenin en üstüne çıktım. Orası bir cenk alanı gibi genişti. Birkaç baraka yapmışlar; çay ayran falan satıyorlardı. Kalenin

surları diş diş görünüyordu. Denizden en yüksek olan yerinde bir zamanlar ölümcül suçluların suya atıldığı mazgallar vardı. Akdeniz, bugün çok usluydu. Masmavi uzanıyordu. Sonra, yabancılara her yeri gösteren kılavuzlardan birini dinledim. O alan gibi yerin ortasında kocaman bir sarnıç varmış. Vaktiyle düşünüp yapılmış. Korsanlar kaleyi sardığı zaman içindekiler suyu o sarnıçtan içerlermiş. Kapağından içeri doğru bağırdığınız zaman en küçük bir fısıltı bile büyük yankılarla ta dibe kadar gidiyor. Bu sarnıcı yapmak için öyle sanıyorum binlerce köle kullanmışlar. Buralar insana hem büyük bir korku veriyor, hem de insan gücünü gösteriyor. Romalıların yaptığı kale surlarını Selçukoğulları onarmış. Yapıtları Türkleştirmişler. Bana o duyguyu verdi.

Bu Alanya, Selçukoğullarının kışlık kentiymiş. Selçuk sultanları, Alanya'nın bağlı olduğu Antalya'yı almadan önce

Alanya, 12.VIII.196.

MELEK Halacığım.

Nasıl oldu? Kime yazdırdın o mektubu? Beni nasıl sevindirdiğini biliyor musun? Köyden verdiğin haberlere çok sevindim. Demek bizim sarı inek de buzağıladı, ha! Güzel mi öteki gibi? Kirpikleri sarı mı, yoksa kara mı? Ayakları sekili mi? Bana bunları yazmıyorsun. Komşumuz Elmas'ın evlenmesine çok sevindim. Salih Ağabey çok iyidir.

Geçen mektubumda nerede kalmıştım bilmiyorum. Ama, gelişigüzel yazsam da olur.

Murat'la dostluğumuz gittikçe artıyor. Çiğdem de şımarık göründüğü halde gerçekte pek cici. Pek yufka yürekli bir kız. Biraz sert konuştun mu hemen gözleri doluveriyor.

Halacığım; geldiğimin üçüncü ya da dördüncü günü tek başıma, Alanya'nın

deniz kıyısına doğru yürüyordum. Gündüzleri çok sıcak olduğu için, daha çok akşam serinliğine kalıyordum. Sokağa ikindi üstlerinde çıkıyordum. Her yer çiçek kokuyor. Dükkânların önleri saksılarla yüklü. Caddeleri suladıkları için sanki üzerlerinden sıcak bir buğu yükseliyor. Bizim oralardaki gibi değil. Hani yağmurdan sonra toprak kokusu duyulur ya bizim köyde, öyle bir koku yok ama, yine de çiçekler güzel kokuyor. Sen bu kadarını düşünemezsin, Hala. Çünkü hiç bilmiyorsun. Deniz kıyısından yürüyorum. Bir yere geliyorum. Orada oturup ayakkabılarımı çıkarıyor, ayaklarımı suya sokuyorum. Su ılık ve o derece güzel ki, Halacığım! Kumları ayağıma bile batmıyor, öylesine ince. Ertesi gün belime kadar soyundum. Suya girdim. Ertesi, daha ertesi günlerde, büsbütün girdim. Bizim köyün çayına hiç benzemiyor bu su. Bambaşka bir şey. Yüzüm gün ışığın-

dan iyice yandığı için kabuk kabuk kalkıyor Murat bunu gördükçe gülümsüyor. Kabukları kendi koparıyor.

Bir gün birden aklıma geldi. Amcama dedim ki:

«— Amca, izin verir misiniz, akşam serinliğinde Murat'ı kıyı boyunca gezdireyim?»

Uzun uzun düşündü:

«— Peki, Hasan,» dedi. «Gezdir. Yalnız, dikkat et, güneş geçmesin başına.»

«— Korkmayın, Amca,» dedim. «Ona iyi bakarım.»

Ertesi gün, ikindiye doğru Murat'ın arabasını, Gülbeyaz Ablayla birlikte indirdik merdivenlerden. Onu önüme kattım. Usul usul çarşıya geçtik. Hava oldukça sıcaktı. Her zaman gittiğim kumsala doğru sürdüm. Yolda herkes, Doktor amcamın oğlu Murat'ı tanıyordu. Bir adamın, yaşadığı bir yerde bu derece sevilmesi ne kadar iyi bir şey. Bu adam benim

amcam olduğuna göre nasıl göğsüm kabarıyor biliyor musun?

Kumsala, her zamanki yerimize geldik. Murat'ın arabasının üstündeki perde gibi şeyi açtım. Başına güneş geçerse yengem beni artık evde tutmazdı. Ben soyunup denize girdim. Murat, biraz uzaktan beni seyrediyordu. Yüzmek bilmem biliyorsun. Kıyıda çırpınıp duruyorum. Birden aklıma geldi. Murat'ın yanına gittim:

«— Murat!» dedim; «gel seni de suya sokayım.»

Oğlancık kuşkulu kuşkulu yüzüme baktı:

«— Babam bir şey demesin, Hasan Ağabey,» dedi.

«— Bir şey demez. Söylemeyiz. Korkacak bir şey yok zaten, Murat. Seni kucağıma alıp deniz kıyısına götüreceğim. Orada ayakkabılarını çıkarıp ayaklarını suya sokacağım. Su o kadar ılık ki, hoşu-

na gidecek. Kumlar da ipince. İnsanın ayağına yapışıyor.»

«— Peki, Hasan Ağabey.»

Dediğimi yaptım, Hala. Murat'ın pantolonunu, çoraplarını, ayakkabılarını çıkardım. Bacakları o kadar inceydi ki, acıdım. Kucağıma alıp, dizkapalarına kadar suya soktum. Alışmadığı için ürperdiğini görüyordum. Ama yavaş yavaş alıştı. Hatta o kadar sevdi ki, gün batarken eve dönmek istemiyordu.

Murat'ı yeniden giydirdim. Arabayı önüme katıp eve sürdüm. Çocuğun gözlerinde, o zamana kadar görmediğim bir sevinç parıltısı vardı. Bu da beni sevindirdi.

Akşam yemeğinde amcam bana göz kırptı. Oğlundaki değişikliğin her halde o da farkına varmıştı. Yemek çok neşeli geçti. Yanımda oturan Murat sık sık kulağıma eğiliyor:

«— Hasan Ağabey, yarın yine gidecek miyiz?» diye soruyordu.

Ben de göz kırpıyor:

«— Gideceğiz Murat'ım,» diyordum. «Havalar böyle güzel giderse, biz de her gün o kumsala gideriz.»

İşte böyle, Halacığım. Ben de artık bu ailenin bir çocuğu oldum. Yengemden başka herkes beni bu evde çok seviyor. Hele Fatma Bacı yok mu, 'sen geldin, bu evin havası başkalaştı,' diyor. Amcam, yemekte:

«— Hasan,» dedi, «okulların açılmasına az kaldı. Biliyor musun?»

«— Evet, Amca,» dedim. «Ben zaten okumaya geldim yanınıza.»

«— Senden iki yıl sonra da Murat gidecek ortaokula.»

«— Onu da biliyorum, Amca.»

Ama adamcağızın yüzü birdenbire gerildi. Çünkü Murat evde ders alıyor. İlkokul imtihanına dışarıdan girecek. Ba-

şarınca da ortaokula yazılacak. Ama böyle sakat sakat nasıl gidecekti? Hadi ben buradayken götürüp getiririm. Ya sonra?

Neyse, Halacığım; şimdiden bunları düşünmek gereksiz. Sırası gelince her şey yoluna girer umarım.

Ertesi gün, yine o saatta, belki daha da erken, Murat'la yola düştük. Çocuğun soluk yüzü, bir günde bile gül kurusu bir renk almıştı. Arabayı Ferhat Dayı'yla birlikte indirdik. Bütün bu olup bitenlerden yengemin haberi yoktu. Olsa izin vermezdi sanırım.

Ferhat Dayı başımı okşadı:

«— Sen, iyi bir çocuksun!» dedi.

Bunu neden söyledi bilmiyorum. Karabiber ağaçlarının gölgesinden her zamanki kumsalımıza gittik. Murat:

«— Hasan Ağabey,» dedi. «Denize seninle birlikte girmek istiyorum.»

«— Olur Murat,» dedim. «Birlikte gireriz. Hele bir seni sokayım bakalım.»

Murat'ı soydum beline kadar. O da benim gibi büsbütün soyunmak istiyordu. Kabul etmedim. «Daha sonra sen de benim gibi soyunursun,» dedim. Çaresiz razı oldu. Yine onu kucağıma alıp deniz kıyısına götürdüm. Sular bir gün öncesinden daha ılıktı. Murat'ın bacaklarını önce kızgın kuma gömüyor, sonra suya uzatıyordum. Bu oyun onun çok hoşuna gidiyordu. Ben de suyun kıyısında çırpınıp duruyordum.

Murat'ın yüzü daha da kızardı. Bir ara birden bana mı öyle geldi, yoksa suyun çırpıntılarına mı aldandım, bilmiyorum. Murat'ın ayakları oynuyor gibi geldi bana. Sevinçten deli olacaktım. O gün yarım saat daha çok kaldık kıyıda. Deniz pek güzeldi. Hiç esinti yoktu. Murat'ı giydirdim. Gerçekten ayakları daha canlıymış gibiydi. Murat çok da neşeliydi:

«— Hasan Ağabey,» dedi. «Ne olur, yarın daha erken gelelim.»

«— Peki Murat,» dedim. «Akşam, annene duyurmadan amcama söylerim bunu.»

Babası, akşam yemeğinde Murat'ı görünce büsbütün şaşırdı. Bana sevgiyle baktı. Yengem bütün bu olup bitenlerin farkına varmıyordu. Çünkü, öğleden sonra yatıp uyuyor, geç vakitlere kadar odasında oyalanıyordu.

Yemekte Çiğdem, ağabeysinin yüzüne baktı:

«— Ağabey» dedi, «senin yüzün kızarmış, eskisi gibi değilsin.»

Yengem bu sözleri ya duymadı ya duymazdan geldi. Çünkü o sırada Gülbeyaz Ablaya çıkışıyordu.

Amcamın yüzündeyse güller açmaktaydı. Usulca kulağıma eğildi:

«— Hasan, Oğlum,» dedi. «Murat'ın rengi değişti. Aman ne olur, her zaman çıkar onu. Benim bugünlerde işlerim pek çok. Murat'la uğraşamıyorum.»

Başımı önüme eğdim:

«— Amca!» dedim. «Bu gezintiler Murat'ın çok hoşuna gidiyor. Elbette ki her gün çıkaracağım.»

Murat'ı denize soktuğumu amcamdan saklıyordum. Kendisi doktordu. Ne de olsa bu işleri benden çok daha iyi bilirdi. O yüzden de yasaklamaya falan kalkardı belki, oysa deniz çocuğa yarıyordu işte. Murat da tek sözcükle olsun denizin adını anmıyor, yanlarında bir şey konuşmuyordu. Yalnızca bu işi tek fark eden, gün görmüş Ferhat Dayıydı. Sabahları erkenden bahçe sularken ya da çimenleri kırkarken yanına gidiyor, yaptığı şeyleri büyük bir dikkatle izliyordum. Gün görmüş insanlar başka türlü oluyor, Hala. Sen de öyle değil miydin? Ferhat Dayı, ne yapıyorsa bana da öğretmeye çalışıyor. Çiçeklerin, otların, ağaçların dilinden anlamaya zorluyordu. Bir sabah:

«— Ne olur ne olmaz, Hasan!» dedi.

«Ben de anamdan bahçıvan doğmadım. Her şeyi gençken öğrenmeye çalışmalı. Gün gelir insanın işine yarar. Sen de dikkat et, öğren. Aklının ermediği bir şey olursa bana sor. Seve seve hepsini öğretirim.»

Ferhat Dayının söyledikleri içime dokundu. Ama ben zaten çiçekleri, onları budamayı, kurumuş yapraklarını koparmayı seviyordum. Dikkatle onun yaptıklarını izliyor, sırası gelince aklımın yatmadığı şeyleri de soruyordum. Bu, çok yaşlı adamla çok geçmeden sıkı fıkı dost olduk. Yalnız bir adam bu Ferhat Dayı, Halacığım. Küçük kulübesinde, bizim köydekilere benzeyen bir ocağı var. Bir büyük tahta masa. İki tahta sandalye. Sonra bacanın üstündeki bacakaşında kap kacak. Ferhat Dayı gözü tok bir adam. Dünya malını hiç düşünmüyor. Zaten, kimi kimsesi olmadığı için düşünmeye gerek de görmüyor. Ağzında çubuğu-

nun eksildiği yok hiç. Bir sabah yine bana:

«— Hasan, Oğlum; sakın tütüne alışmayasın,» dedi. «Dünyada belki en zararlı şey tütündür. Sen sen ol, buna alışma. Bunun alışkanlığı, başka kötü şeylerin alışkanlığına benzemez.»

Ne kadar iyi insan olduğunu biliyor musun, Halacığım bizim Ferhat Dayı'nın Usulca kulağına eğildim:

«— Ferhat Dayı,» dedim. «Sabahları Murat'ı da buraya getirsek olmaz mı? Temiz hava alırdı.»

Bön bön yüzüme baktı:

«— Ben de akıl ettim onu,» dedi. «Ama annesinin üşütürsünüz demesinden korktum. Yoksa, ne kadar iyi olur bu temiz havada burada olması.»

«— Elbette.»

«— Yengene duyurmadan bunu amcana bir hatırlat bakalım.»

«— Peki, bu akşam söylerim.»

Murat'a akşam gezintileri; sonra az da olsa suya girmek çok yaradı, Halacığım. İştahı açıldı. Görsen, öyle güzel yemek yiyor ki, yengem bile şaşıyor. Bana karşı davranışı biraz değişti. Eskisi gibi sert sert bakmıyor yüzüme. Hani derdin ya, senin yüreğin altın gibidir, seni herkes sever, diye. Öyle sanıyorum, hele birkaç gün daha geçsin yengem de beni sevecek.

Mektuplarımı özellikle uzatıyorum. Burada olup bitenlerden haberin olsun diye. Amcam, ellerinden öpüyor. Seni çocuklara anlattım dilimin döndüğünce. Ansızın karşılarına çıksan hemen tanırlar. Senin de yanlarına gelmeni istiyorlar. Babalarına sızlanıp durdular. Ama Amcam, köyümüzü bırakıp gelmeyeceğini iyi biliyor.

Büyük bir özlemle ellerinden öperim. Gelecek mektubum belki daha uzun sü-

rer. Sakın mektuplarımı okurken ağlama. Dayanamam buna.

Köyün bütün büyüklerinin ellerinden öperim. Yaşıtlarıma da selâmlarımı söylersin, benim melek Halacığım.

Hasan

Alanya, 14.VIII.196.

ÇOK Sevgili Öğretmenim,

Size mektup yazıp içimi dökmek pek hoşuma gidiyor. Buna alıştım artık. Alanya'da her gün yeni bir şey öğreniyorum. Bunları yazmak da beni sevindiriyor.

Alanya her gün bir bayram kalabalığı içinde. Renk renk otomobillerde her gün binlerce yabancı geliyor, binlerce yabancı gidiyor. Kasabamızın batısına düşen kumsalda belki yüzlerce çadır var. Deniz kıyısı, hele gün batımı saatlarında

pek devinimli oluyor. İnsanlar burada karmakarışık. Çoğunluğu yabancılar oluşturmada. Hangisi Amerikalı, hangisi Alman, hangisi Fransız ayırt edilemiyor. Belki yalnızca dilleri birbirine benzemiyordur. Deniz kıyısında da dil pek gerekmez.

Düşündüm, insanlar hep böyle, deniz kıyısında ve çıplakken nasıl el ele dostça yaşıyorsa, toplum içinde oldukları ve giyindikleri zaman da öyle yaşasalar olmaz mı? Birbirleriyle böyle kucak kucağa, yan yana olmalılar hep. Herkesin kolayca anlayacağı bir dili konuşmalıyız.

Gece olunca çadırların önüne çok ışık saçan lambalar asıyorlar. Yemeklerini orada yiyorlar. Dilerlerse geceleri de denize giriyorlar. Alanya'nın denizi bugünlerde pek uslu, Öğretmenim. Oysa her zaman öyle olmazmış.

Dün, yeğenlerimle bir kayığa bindik. Alanya'nın koyunda gezintiye çıktık. Am-

cam izin verdi. Bizi kendi eliyle bindirdi. Hastaları varmış bekleyen. Yoksa o da bizimle gelirmiş. Amcamın oğlu Murat'ın sakat olduğunu galiba yazmadım size. Dizlerinden aşağısı tutmuyor. Bu yüzden, onu arabasıyla kıyıya kadar götürdük, sonra kucağıma alıp atladım sandala.

Alanya kalesi kasabamızın ortasından, denize doğru gittikçe yükselen bir arazide kurulu. İki yanında iki küçük koyu var. Bir büyük yığının doğu kesimine düşen yerde Kızılkule'yle beş gözlü Selçuk Tersanesi var. Önce tersaneye girdik. Kayıkçı, bu tersanenin yedi yüz yıl önce yapıldığını söyledi. Duvarları sert kesme taştan; kemerli kubbeleri, yüzyıllar boyunca Anadolumuzu bezemiş olan kırmızı tuğladan yapılmış. Beş göz arasında geniş kemerli kapılar var. Burası, Öğretmenim; gerçekten ulu bir tarihi dile getiriyor. Daha içlere girince, eşsiz taş ustalarının ellerinden çıkmış kemerleri görüp

daha da heyecanlandık. Murat da buraya ilk kez geliyordu. Gördüğü her şeye çok şaşıyor, doğup büyüdüğü bir yerde böyle şeyler olabileceğine inanmıyordu.

«— Bunları hep sen geldikten sonra görüp öğreniyorum Hasan Ağabey.» diyordu.

Çiğdemse boyuna ellerini birbirine çarpıyor:

«— Ne güzel! Ne güzel!» diye çığlık atıyordu.

Bizim bu şaşkın halimiz buralara pek çok yabancı getirmiş kayıkçının da hoşuna gitti. Bu adamlara, sanırım buraların tarihi öğretilmiş.

Tersaneden çıktıktan sonra, kayıkçı koyu gölgeli koyda kürek çekmeye başladı. Küreklerin durgun suya değişi hoş sesler çıkarıyordu. Büyük toprak yığınının burnunu döndükten sonra kayığımız daha karanlık bir yere geldi. Üstümüzde iri atmacalar uçuşuyordu. Çiğdem, bir

ara korktu. Ansızın karşımıza kapkaranlık bir mağara ağzı çıkmıştı çünkü. Buraya «Korsan Mağarası» derlermiş. İçeri girip de gözlerimiz karanlığa alışınca, diplere doğru basamak basamak yontma taslarla döşenmiş geçitler gördük. Burası, yüreği pek korsanların, kılıç kullanmasını bilmeyen denizcileri soyduktan sonra gelip barındıkları yermiş. Kayıkçı öyle söylüyordu. Toprak taslarla şarap içip, altın üleşirlermiş. Hikâyesi bile hâlâ korku veriyordu yüreğimize. O eskil, hoyrat çağların korkusunu.

Korsan Mağarasından çıkıp sola kıvrıldıktan sonra, iki burun daha geçtik Kayığımız yine bir mağaraya sokuldu. Burası ötekinden çok küçüktü. «Mavi Mağara» diyorlardı. Gerçekten, içeride her şey mavi görünüyordu: Su, kayalar, sandal, yüzlerimiz. Doğanın gücü neler yaratıyor, Öğretmenim. Elimi suya daldırdım, elim de mavi görünüyordu. Küçük

kuyruklarını kıvıra kıvıra sandalımızın çevresinde dolaşan balıklar da maviydi.

Mağaradan çıkınca, içimize sanki mavi bir ışık dolmuştu. Kayıkçı:

«— Dönelim,» dedi. «Doktor Bey merak eder belki.»

Dönüş yolunda üstümüzdeki kayaların gölgesi daha da koyu düşüyordu. Kayıkçı usul usul kürek çekiyor, biz de uzakta, Bey dağlarında batan güneşi seyrediyorduk. Ha, evet; yukarıda yazmayı unuttum. Az önce gezdiğimiz tersanede bugün bile küçük boyda kıyı gemileri yapılıyormuş. Bir burnu daha döndükten sonra suyun rengi birden değişiverdi. Leylak rengi oldu. Bu da son gün ışığının üstümüzdeki kayalıklara vurmasından olurmuş.

Kıyıda bizi amcam karşıladı. Yanında Ferhat Dayı da vardı. Otomobiline aldı. Eve geldik. Deniz insanı çok acıktırıyor, Öğretmenim. Sofra başında öyle bir

yedik ki, yengem şaşakaldı. Bir yandan da sevdiğini anlıyordum. Hele amcam... Onu bir görmelisiniz, Öğretmenim. Çocuk gibi kabına sığmıyor. Bir insan bu kadar kısa bir zamanda bunca değişir mi, diye soruyorum kendi kendime.

Bu akşam erken yatmamızı söylediği için mektubumu burada keseceğim. Murat'ı kumsala götüreceğim saata kadar bol bol vaktim oluyor. Belki yarın yine yazarım.

Bugün deniz dönüşü kendisine:

«— Amcacığım,» dedim. «Bir yazı makinesi alabilir misiniz?»

Adamcağız şaşırdı:

«— Bu da nereden aklına geldi, Hasan?» dedi.

«— Kötü mü olur, Amca,» dedim. «Boş zamanlarımızda çalışırız, öğreniriz Murat'la.»

«— Kötü mü olur ne demek? Çok iyi olur elbette. Dur, şimdilik muayeneha-

nemdekini göndereyim hemen. Sonra ısmarlarız Antalya'ya.»

Onun sevindiğini görmek beni de sevindiriyordu.

Ellerinizden öperim. Halamı yalnız bırakmamanızı dilerim.

Hasan

Alanya, 17.VIII.196.

BENİM Melek Huylu Halam,

Dün postacı mektubunu getirdi. Dünyalar benim oldu. Her halde bizim öğretmene yazdırdın. Bir okuyuşta sonuna geliverdim. Köy yerinden sana ne yazayım, her şey koyup gittiğin gibi diyorsun. Yine de bir çok şey yaşattı bana. Sağ olasın, Halacığım. Kendinden hiç söz etmiyorsun. Demek pekmez kaynattın, tarhana yaptın! Şimdi burnumda tarhana çorbasının kokusu tüttü. Buraya geleli çok

olmadı ya, özledim bizim köyü. Gelecek yıl üzümlere ben düşmeden gelirim yanına. Mektubunu çocuklara okudum. Merakla dinlediler. Zaten baş başa kaldık mı, onlara hep köyümüzü anlatıyorum. Masal dinler gibi dinliyorlar. Saygıyla ellerinden öpüyorlar. Fatma Bacı da selâm ediyor. Bu kadın da çok çile çekmiş, Halacığım. O yüzden ufak tefek kusurlarımıza göz yumuyor. İşi gücü Murat'a bakmak. Onu bir çiçek gibi temiz tutuyor. Sık sık yıkıyor.

Murat'ı sabahları bahçeye indiriyoruz. Ferhat Dayı çimenleri kırkarken, gülleri budarken, merakla bakıyor. Her şeyi kolay öğreniyor. Çok zeki çocuk da ondan. Ben geldiğimden beri Murat çok değişti. Herkes öyle söylüyor. Hele Fatma Bacı, bunu yüzüme karşı söyledi. Amcam da öyle diyor. Ne iyi ettin de geldin, evimizin hali bile değişti, diyor. Ben

de onu sevinçli görünce seviniyorum. Murat öyle güzel bir çocuk ki, Hala!

Dediğim gibi, otları ayıklıyorum, kurumuş yaprakları toplayıp bir kenara yığıyorum. Hoş, Alanya'da yaprak kurumuyor ya! Buranın çok sıcak olduğunu yazmıştım sana. Ama sabahları yine de oldukça serin. Hele portakal ağaçlarının koyu gölgeleri çok hoş. Murat'ın arabasını böyle bir koyu gölgeye çekiyorum. Oradan bizi seyrediyor. Ferhat Dayı sabah göğüne doğru çubuğunu tüttürüyor. Keyfi pek yerinde. Amcam, işine giderken yanımıza uğrayıp başımızı okşuyor. Bu günlerde çok mutlu.

İkindi üstü yine Murat'ın arabasını önüme katıp kumsala götürüyorum. Yine yarı beline kadar soyup önce kızgın kumlara, sonra denize sokuyorum. Sana yakında bir müjde verirsem hiç şaşma. Bunu şimdilik kendimizden bile saklıyoruz. Murat, suyun içinde ayaklarını kıpırdat-

maya başladı. Ya da bize öyle geliyor. Dediğim gibi, yakında sana yazarım gerçeği. Şöyle yan gözle bakıyorum, içi içine sığmıyor. Gözlerinin içi gülüyor. Akşam yemeklerinde bir obur gibi yiyor. Yüzü gittikçe kızarmada. Dün akşam yemeğinde amcam, Murat'a baktı baktı:

«— Yavrum,» dedi; «kapkara bir oğlan oldun. Hele Hasan, o senden de kara. Bu gidişle yakında kimse sizi tanımayacak.»

Yengem yemeklerde hemen hiç konuşmuyor. Yalnızca yiyecekleri dağıtıyor. Ara sıra da:

«— Daha isteyen var mı?» diye soruyor. Hepsi o kadar.

Dün, hiç beklenmedik bir şey oldu. Az kalsın köye dönüyordum. Her zamanki gibi, Murat'ı yine sabahleyin bahçeye indirdik. Hava çok güzeldi. Portakal dalları arasında kuşlar ötüşüyordu. Çiçeklerin çevresinde bal rengi kanatlarıyla arı-

lar, renk renk kanatlı kelebekler uçuşuyordu. Murat, bunlardan birini tutmamı istedi. Ben de geniş kanatlı birini gözüme kestirdim. Kovalamaya başladım. Bir ara farkına varmadan Murat'ın arabasına çarptım. Araba devrilir gibi oldu. Murat'ın yüzü, dayandığı portakal ağacına çarptı. Elmacık kemiği hafifçe kanadı. Çocuğun aldırış ettiği yoktu ya, nasıl olmuşsa o gün yengem erken kalkmış, balkondan bizi seyrediyormuş. Birden balkondan bağırdı:

«— Ferhat Dayı! Hasan! Getirin çocuğu yukarıya!»

Mendilimle Murat'ın yüzündeki sıyrığı sildim ama, inatçı kan, yine incecikten sızıyordu. Ferhat Dayı yanıma yaklaştı:

«— Ne oldu? Ne yaptın çocuğa?» diye sordu.

«— Hiç» dedim. «Murat, kelebek tut-

mamı istiyordu. Kelebeği kovalarken arabasına çarptım.»

«— İyi ya, şimdi ne karşılık vereceğiz?»

Murat hemen atıldı:

«— Ben söylerim anneme,» dedi. «Hasan Ağabeyimin bir suçu yok ki!»

Arabayı tutup içeri soktuk. Yengem büyük bir telâşla birinci kata inmişti. Bizi öfkeyle kapıda karşıladı. Daha Murat'ın ağzını açıp bir şey söylemesine vakit kalmadan:

«— İkiniz de hemen bu evden uzaklaşın!» diye bağırdı.

Murat, annesinin yüzüne şaşkın şaşkın bakıp:

«— Ama anne!» diyecek oldu. «Hasan Ağabeyimin bir suçu yok ki...»

Annesi, Murat'ı da azarladı:

«— Günlerdir bana sormadan kendi başına iş yapıyorsun!»

Murat'la Hasan çok iyi arkadaş olmuşlardı.

Murat, hıçkıra hıçkıra ağlamaya başlamıştı.

Ferhat Dayıyla dışarı çıktık. Taş merdivenlerden inip havuzun kıyısındaki tahta sıraya oturduk. Benim dudaklarım titriyordu. Ferhat Dayı çubuğunu yaktı. Çok soğukkanlı görünüyordu. Uzun uzun düşündü. Başını kaşıdı. Sonra, omuz silkti:

«— Aldırma, Oğul,» dedi. «Allah insanları rızıklarıyla birlikte yaratır. Elim, kolum tutuyor daha. Nasıl olsa bir iş buluruz. Aç kalacak değiliz ya!»

Ben, neye uğradığımı bilemeden olduğum yerde kalakalmıştım. Kıpırdayamıyordum.

«— İstersen gidip her şeyi olduğu gibi amcana anlatayım?»

«— Olmaz,» diye yerimden fırladım. «Ben bir yerde çalışır, birkaç kuruş biriktiririm. Sonra, köyüme dönerim.»

«— Neden dönecekmişsin köye? Ma-

dem birlikte kovulduk, yine birlikte çalışacak bir iş buluruz. Alanya zengin yer. Herkesin bahçıvana gereksinmesi var. Kalk!» dedi sonra. «Kulübemize gidelim. Daha sonra gelir, Fatma Bacı'dan çamaşırlarını isterim.»

Yan yana, köşkün kapısından çıktık. Ferhat Dayının bitişikteki kulübesine gittik. Kulübeyi, geçen mektubumda da yazmıştım. Yoksul bir yerdi burası. Adamcağız bir tahta kerevetin üstünde yatıyordu. İki tahta iskemle vardı. Bunlardan birinin üstüne çöktüm. Acı acı düşünmeye başladım. Yine yolculuk başlayacaktı. O uzun yol gözümde büyüdükçe büyüdü. Kulaklarımda çıngırakların sesi vardı. Bu çok yaşlı adama yük olmak istemiyordum. En kötüsü, yeğenlerimden ayrılmak çok zor olacaktı. Ferhat Dayı:

«— Hadi düşünme öyle,» dedi. «Ben de senin yaşında anadan, babadan oldum. Elimden çeşit çeşit iş gelir. Yalnızca top-

rakla yuğrulmadım. Okumak istiyorsun, değil mi? Bana öyle söyledindi. Oğlum olursun. Ben sağ oldukça nasıl olsa seni okuturum.»

Sözcükleri düşüne düşüne, tane tane söylüyordu. Ne kadar iyi adam bu Ferhat Dayı, Halacığım. Sana anlatamam. İçimden ağlamak da gelmiyordu. Pişmanlık da duymuyordum. Yalnız, Murat'ın yüzü, annesinin yanında hıçkıra hıçkıra ağlayışı gözlerimin önünden gitmiyordu. Ne olacaktı bunun sonu?

Ferhat Dayı acı acı gülümsedi:

«— Sonradan görmelerin hali böyle olur,» dedi. «Yengen bunu erinde gecinde yapacaktı. Bir sevgiyi başkasıyla paylaşmak istemiyordu, anlıyor musun Hasan? Daha küçüksün, bu işlere aklın yatmaz. Murat'ın seni kendisinden çok sevmeye başladığını görünce duyguları kıskançlığa kaydı. Ne olsa, epey yaşadık. Anlarım bunu ben.»

Ferhat Dayının sözleri pek içime dokundu. O zaman ağlamaya başladım.

«— Hadi ağlama,» dedi yine. «Benim de dünyada dikili ağacım yok. Seninle baba - oğul, gül gibi geçiniriz. Ağlarsan, bu yaşta beni de ağlatırsın sonra. Biraz uzan şuraya. Ben de çıkıp alışveriş yapayım. Sonra sabah kahvaltısını edelim seninle.»

Ferhat Dayı gittikten sonra, başımı tahta masaya dayayıp düşünmeye başladım. Ne yapmalı, nasıl davranmalıydım? Bu kadar alıştığım bir yerden ayrılmak ne demekti benim için? Yorgunluktan mı, tasadan mı bilmem, dalmışım. Aradan ne kadar geçtiğini de bilmiyorum. Omuzuma yumşak bir elin dokunuşuyla uyandım. Başımı kaldırınca amcamla göz göze geldik. Yüzü solgundu, gerilmişti. Baktım, arabasının içinde Murat da oradaydı, Çiğdem de. Gözleri yumruk gibi şişmişti ikisinin de. Çiğdem, omuzları

sarsıla sarsıla hâlâ ağlıyordu. Sarı buklelerinden biri yüzüne yapışmıştı. Amcam, çok yumuşak bir sesle:

«— Kalk Oğlum, Hasan!» dedi. «Evimize gidelim. Yengen sana da, Ferhat Dayıya da şaka yapmış.»

Birdenbire kollarımı Murat'ın boynuna doladım. Yüzünden, gözlerinden öptüm. Sonra Çiğdem'le kucaklaştık. Murat durmadan:

«— Hadi Hasan Ağabey, annem bekliyor bizi,» diyordu:

«— Ama Ferhat Dayı nerede?» diye sordum.

«Çarşıda buldurdum,» dedi Amcam. «Sakın durumu onun anlattığını sanma. Fatma Bacıyı göndermiş Murat. Ben de hemen eve koştum. Seni, birçok yerde aradık. Bulamayınca burası aklımıza geldi. Hadi gidelim şimdi.»

Korka korka:

«— Yengem bir şey demez mi?» diye sordum.

«— Söyledim ya, şaka yapmış!»

Sonra hep birlikte eve döndük. Baktım, Ferhat Dayı bahçedeydi. Beni eliyle selâmladı. Yukarı çıktık. Yengem görünürlerde yoktu.

Amcam:

«— Hepiniz de hiç bir şey olmamış gibi davranırsınız,» dedi. «Annenizi bilirsiniz, öfkesi çabuk geçer. Ben şimdi gidiyorum. Hastalarım bekliyor.»

Ve çıkıp gitti. Büyük yorgunluk duyuyordum. Belki de sevincin, kardeşlerime kavuşmanın verdiği bir duyguydu.

Murat:

«— Ağabey,» dedi; «akşam üstü gidecek miyiz yine kumsalımıza?»

«— Elbette, Murat. Değişen bir şey yok ortada.»

Yeniden kucaklaştık.

«— Seni çok seviyorum, Ağabey.

«— Yengem bir şey demez mi?» diye sordum.

«— Söyledim ya, şaka yapmış!»

Sonra hep birlikte eve döndük. Baktım, Ferhat Dayı bahçedeydi. Beni eliyle selâmladı. Yukarı çıktık. Yengem görünürlerde yoktu.

Amcam:

«— Hepiniz de hiç bir şey olmamış gibi davranırsınız,» dedi. «Annenizi bilirsiniz, öfkesi çabuk geçer. Ben şimdi gidiyorum. Hastalarım bekliyor.»

Ve çıkıp gitti. Büyük yorgunluk duyuyordum. Belki de sevincin, kardeşlerime kavuşmanın verdiği bir duyguydu.

Murat:

«— Ağabey,» dedi; «akşam üstü gidecek miyiz yine kumsalımıza?»

«— Elbette, Murat. Değişen bir şey yok ortada.»

Yeniden kucaklaştık.

«— Seni çok seviyorum, Ağabey.

Herkesten çok seviyorum. Sakın bir daha beni bırakıp gitme. Sonra ölürüm,» diye mırıldandı.

Ölürüm sözü üzerine irkilmiştim. Küçücük Murat'ımın ağzında ölüm sözü ne geziyordu.

«— Ben biraz Ferhat Dayının yanına ineyim, Murat.» dedim. «O çok iyi bir adam. Hatırını sorayım. Sonra hemen gelirim.»

Çocuk bir türlü elimi bırakmak istemiyordu.

İşte böyle, Halacığım. Sıcak yuvama kavuştum. Kısa bir ayrılık bile bana ne kadar dokundu, bilemezsin. Ellerinden öperim. Gelecek mektubumda daha sevindirici şeyler yazacağımı umuyorum. Herkese selâm.

Hasan

Alanya, 19.VIII.196.

BENİM Çok Saygıdeğer Öğretmenim.

Her gün yeni bir şey öğreniyorum. Bunları size yazmasam, hakkınızı yiyormuşum gibime geliyor. İnsanların, bildikleri bir şeyi başkalarına öğretmesi gerekli değil midir?

Bu Alanya her halde öteki kentlere benzemiyor. Her köşesinde atalarımızdan kalma bir anı çıkıyor karşınıza. Her yer o kadar kalabalık, o kadar kalabalık ki! Sokaklar, deniz kıyısı, kale adam almıyor. Dün sabah Alanya kalesine tırmanan kadınlı erkekli bir yabancı topluluğun arasına karıştım. Önlerinde bir yol gösterici vardı. Gezdiğimiz yerlerde bu adamın söylediklerinden aklımda kalanları size yazarım. Kitaplar daha kuru yazdığı için, kılavuzun söyledikleri daha canlı gibi geldi bana.

Geçende de yazdığım gibi Alanya ka-

lesinde Yunan, Bizans çağlarından kalma pek çok kalıntı var. Ama Selçuklular, bunları onarmak yerine kaleyi yeniden yapmışlar. Kızılkule'den başlayıp yarımadanın güney kesimini çevreleyen dış kale, orta, iç kaledeki kapılarla bunları süsleyen kitabeler hep Selçuk devrininmiş. Dantel gibi işlenmiş mazgallar, ipince yontulmuş kapılar hep onlarınmış.

Bu kıyı surlarının kuzey surlarıyla birleştiği yerde Kızılkule yükseliyor. Kitabesine göre, Selçuk Sultanı Alâaddin Keykubad yaptırmış bu Kuleyi. Yontma taş bir yapı. Sekiz köşeli. Kulenin batı kesiminde Alanya'yı alıp Selçukoğullarına bir kış kenti yapan Alâaddin Keykûbad adına bir kitabe varmış.

Kulenin ilk iki katı kırmızımtırak bir taştan, üst katları büyük kırmızı tuğladan örülmüş. Dışarıya bakan gözetleme pencereleri, mazgallar, zift haşlama delikleri var. İç düzeni, çok ince düşünü-

lerek yapılmış. Uzun geçitler, döne döne çıkan merdivenler, iğri kemerli biçimli sütunlar, orta yerde de büyük bir sarnıç var.

Kızılkule'yi gerideki kaleye bağlayan iki yanı mazgallı bir geçitten geçiliyor.

İşte bizim kılavuzun söylediklerinden aklımda kalanlar.

Alanya'da yalnız insan eli değen yerler değil, doğa da yüce. Her şey büyük bu kentte. Kalenin diş diş mazgallarından birinin üstünden Bey dağlarının tepelerine baktım. Aralarında tek tük katran ağaçları sivrilen orman çok göz alıcı. Uzun ağaç tepeleri sanki ipek bir ışığın gökyüzüne ağdığı orman kuytulukları, çalı karanlıkları seçiliyor uzaktan. Bu büyük dağ, hafif çırpınışlarla suların bir sokulup bir çekildiği Akdeniz kumsalına yukarıdan bakmada. Bu ormanda çeşit çeşit av hayvanları varmış: Keklikler, turaçlar, yaban keçileri, geyikler, yerlile-

rin dağ kedisi dedikleri çok çevik bir hayvan da görülürmüş.

Murat'ı Alanya kalesine çıkaramadığım için çok üzülüyorum. Şimdi kaleye, iki yakadan çıkılabilen bir otomobil yolu yapılıyor. Bu mevsim bitirmeye çalışıyorlar. Yol biterse amcama söylerim. Buraları görünce insan atalarına daha çok bağlanıyor. Yabancıların büyük bir beğeni okunuyor gözlerinde. Ne mutlu, ülkemizin böyle nitelikleri olduğu için.

Kalenin batısına düşen bir yerde «Damlataş Mağarası» denen çok daha büyük bir mağara varmış. Gidip göremedim. Göğsünden hasta olanlara yani güç soluyanlara bu mağara pek iyi geliyormuş. Çok uzak yerlerden göğüs hastaları gelir. Amcama sordum, pek kulak asmadı. Her halde inanmıyor bu tür şeylere. Ama neden olmasın?

Sizden iki satır olsun mektup alırsam, sevinirim. Halamdan geldi mektup.

Saygıyla ellerinizden öperim, Öğretmenim.

Hasan

Alanya, 24.VIII.196.

BENİM Melek Halacığım.

Alanya'dan sana, bütün büyüklerime selâm ederim. Hepinizin ellerinizden öperim. Geçen mektubumda canını sıkacak bir şeyler yazmıştım. Sonra neden yazdım diye kızdım kendi kendime. Önemsiz bir şeydi. Unutuldu gitti. Yine evimiz o eski canlılığına kavuştu. Geçen mektubumda sana yakında bir müjde vereceğimi yazmıştım. Murat, beş - altı adım kadar yürüdü, Halacığım. Nasıl, sevindin mi bu haberime? Bak, şöyle oldu: Dün ikindi üstü, her zamanki kumsalımıza gittik. Güneş daha Bey dağındaki ağaçları yaldızlıyordu. Ortalık ılık mı

ılıktı. Kıyıya varınca Murat'ı yine yarı beline kadar soydum. Ben de soyundum. Kucağıma aldım. Kızgın kumlara basa basa getirip Murat'ı uygun bir yere oturttum. Su, havadan daha ılıktı. Bacaklarını önce kızgın kumlara gömdüm. Çocuk bundan çok hoşlanıyordu. Ben de suya girdim. Bir ara Murat ne yapıyor diye başımı kaldırıp baktım. Sevincimden dilimi yutacaktım. Murat'ın kuma gömülü ayakları kıpırdıyordu. Yanına koştum:

«— Murat,» dedim. «Farkında mısın, senin ayakların kıpırdıyor!»

Bön bön yüzüme baktı:

«— Dün de kıpırdıyordu, Hasan Ağabey!» dedi.

«— Neden haber vermedin?»

Çocuksu çocuksu yüzüme baktı yine :

«— Bilmem. İyice inanmıyordum galiba» dedi.

«— Hadi öyleyse, şimdi denize!»

Ve denize soktum Murat'ı Halacığım. Suyun içinde daha da kıpırdıyordu.

Sevinçle :

«— Murat!» dedim. «Bir deneyelim mi? Soyunduğumuz yere kadar yürüyebilir misin?»

«— Olur, deneyelim, Hasan Ağabey.»

«— Önce suyun içinde ayağa kalk bakayım.»

Murat, ellerini dayayıp kalktı. Anlıyor musun, Hala? Murat artık basıyordu! Bunları dinlerken göz yaşlarını tutamayacağını biliyorum. Biz de göz yaşlarımızı tutamadık çünkü. Belinden sıkı sıkı tuttum onu.

«— Hadi Murat!» dedim.

Önce bir adımını attı, durdu. Sonra öbür ayağını attı. Dizleri titriyordu ya, aldırış etmedik. Adım adım arabanın durduğe yere geldik. Çok güçlük çektiğini anlıyordum. Alnında ter damlacıkları birikmişti. Hızlı hızlı soluyordu. O yaş-

taki çocuklardan umulmayacak bir duyarlıkla yüzüme bakıyordu. Birden kucaklaştık.

«— Yarın daha erken geleceğiz, Murat,» dedim. «Sakın olup bitenlerden evde söz açma.»

«— Açmam, Hasan Ağabey. Sen öyle istiyorsan açmam.»

Biraz dinlendikten sonra Murat'ı giydirdim. Çıkıntılı yerleri büsbütün kararan yanaklarından öptüm. Dünkü Hasan değildim sanki. On yaş birden büyüdüğümü anlıyordum. Giyindik. Arabayı önüme katıp konuşa konuşa dönüyorduk.

Alanya'nın her yeri kumsal ya, tam kumsalı bitirdiğimiz bir yerde büyük bir çimenlik var. Bu çimenlik bir alan kadar geniş. At kestaneleri ve geniş yapraklı çınar ağaçlarının gölgelediği bu çimenlikte bir kalabalık toplanmıştı. Usulca arabayı oraya sürdüm. Topluluğun arasına sokulduk. Meğer Alanya'ya cambaz

gelmiş. O gece oynayacaklarmış. Çayırlığa direkler dikiyor, koşuşup duruyorlardı. O zamana kadar cambazın ne olduğunu bilmiyordum. Murat da bilmiyordu. Birine sordum, cambaz ne demek diye. Bana, on adım arayla dikilen iki direği gösterdi:

«— Bak,» dedi; «bu direkler arasına gerilmiş tel var ya, işte o telin üstünde yürüyecek bu cambaz dediğimiz adam.»

Şaşırdım doğrusu. Nasıl yürünürmüş incecik telin üstünde? Usulca Murat'ın kulağına eğilip:

«— Murat,» dedim; «amcamı kandırıp biz de gelelim, olmaz mı?»

Murat, sevindi:

«— Çok iyi olur, Hasan Ağabey, dedi. Hem belki babam da gelir. Bir hava almak ister. Gündüzleri çok yoruluyor.»

Kapıda bizi Fatma Bacı karşıladı:

«— Nerede kaldınız? Merak ettim,» diye çıkışıyordu.

«— Cambaz gelmiş, Fatma Teyze.»

«— Ne dedin? Cambaz mı gelmiş? Cambaz da neymiş?»

«— Vallahi biz de bilmiyoruz. Herhalde amcam bilir. Bu gece onu da kandırıp seyre gideceğiz. İstersen sen de gel.»

«— Ben cambaz mambaz bilmem.»

«— İyi ya, öğrenirsin.»

«— Bu yaştan sonra öğrenmeye de niyetim yok.»

«— İnsan her yaşta bir şey öğrenmeli değil mi, Fatma Teyze? Öğrenmenin yaşı mı olur?»

«— Neyse, düşünürüz. Beye sorarız. Hadi şimdi içeri.»

Murat, sanki arabadan fırlayacakmış gibi görünüyordu. Güzel yüzü her zamankinden çok gülmekteydi. Birbirimizin yüzüne bakıp göz kırptık.

Akşam yemeğinde, biraz da korka korka amcama cambazın sözünü açtım.

«— Sahi,» dedi; «davul zurna çalıyordu. Cambazmış demek o! Hep birlikte gideriz elbet. Bir değişiklik bu bizim için»

Küçük Çiğdem ellerini birbirine çarptı:

«— Babacığım, ben de geliyorum,» dedi.

«— Elbette. Hepimiz gideceğiz. Annen de gelecek. Nereye kurmuşlar direkleri?»

Demek amcam, cambazın ne olduğunu biliyordu!

«— Şeye,» dedim. «Büyük çayırlığa.»

«— Öyleyse elinizi çabuk tutun.»

Hepimiz sevinçle bağırıştık. Kibirli yengemin yüzünde belli belirsiz bir gülümseme gördüm.

Yemekten sonra büyük çayırlığa gittik. Ağaç dallarına kocaman lambalar asmışlardı. Hatta, uğrayıp Ferhat Dayıyı bile aldım. Yatmaya hazırlanıyordu:

«— Hey çocuk, bu yaştan sonra cambaz benim neyime?» dedi.

Ortalık gündüz gibiydi. Çayır kalabalıktı. Sanki bütün Alanya oraya dolmuştu. Kadınlı erkekli yığın yığın seyirci vardı. Kimi ayakta, kimi bir yere ilişmiş bekliyorduk. Sabırsız çocuklar bağırışıyorlar, birbirlerini itip kakıyorlardı. Cambazı daha iyi görebilmek için ağaçlara çıkanlar bile vardı. İki çok esmer adamdan biri davul, öbürü zurna çalıyordu. Bu davul sesi kulaklarımızı tırmalamaktaydı.

Az sonra çığırtkan, iki telin arasına gerili duran telin çevresini boşalttı. Koşuşan çocuklar durdular. Seyirciler birbirlerini ite ite, dirsek vura vura daha da sokuldular. Kalabalıktan bir uğultu yükseliyordu.

Derken, saçları oğlanlar gibi kısa kesilmiş bir kız göründü. Bacaklarında sımsıkı yapışık kara bir pantolon vardı. Se-

yircileri selâmladı. Sonra çayır üstünde gösteriler yapmaya başladı. Bir geyik gibi çevikti. İki eli üzerinde, bacakları yukarıda yürüyor, sonra, amcamın dediğine göre «perende» atıyordu.

Genç kız, oyunlarını gösterdikten sonra bir kıyıya çekildi. Sonra asıl cambaz çıktı ortaya. Omuzlarında çok küçük, çok sevimli iki maymun vardı. Gündüzün maymunları görenler ceplerine koydukları, cevizleri, fındıkları atmaya başladılar. Aman, Halacığım; bu sevimli maymunlar öyle ustalıkla kapıyorlardı ki atılanları. Cambazın arkasından yüzü gözü boyalı, yine amcamdan öğrendiğimize göre «palyaço» adı verilen adam çıktı. Yüzünde «maske» denen bir şey vardı. Elbisesi renk renk kumaşlardan yapılmıştı. Başında çok büyük püsküllü bir külâh bulunuyordu. Biz uzakta olduğumuz için neler söylendiğini iyice duyamıyorduk, aralarında konuşmaya başladılar. Her

sözün sonunda, gösterinin yakınında olanlar kahkahalarla gülüyorlardı. Sonra cambaz eline bir direk alıp yere iyice çakılmış kalın tellerle de toprağa iyice tutturulmuş, telgraf direklerine benzer kalın bir direk üstüne çıktı. Öyle bir direk daha ötekinin on, on beş adım ilerisine çakılmıştı. İşte bu kalın direkler arasına gerilmiş telin üstünde yürümeye başladı adam. Elinde tuttuğu kalın ve uzunca sopaya «terazi» denirmiş. Omuzlarında yine maymunlar duruyordu. Büyük bir ustalıkla telin üstünde yürüdü. Öbür direğe vardı. Herkes onu alkışladı. Biz de aynı şeyi yaptık. Amcam, bu gösterilerin çok daha güzellerini görmüş. Gittikleri yerlere büyük çadırlar kurarlamış bu adamlar. İçlerinde yırtıcı hayvanlar da bulunan bu gibi topluluklara «sirk» denirmiş. Bu türlüsünde daha çok hayvanlar, çeşit çeşit gösteriler yaparmış. Aslanları eğitim, kamçılarla olurmuş. On-

ları bu kamçılarla korkutarak, kıyılarında ateşler yanan demir halkalar arasından atlatırmış aslan eğitimcileri. Böyle bir sirki görmeyi çok isterdim.

Oyun bittikten sonra bizim cambaz, eline aldığı bir tepsiyle para toplamaya başladı. Herkes bu tepsiye gönlünden ne koparsa atıyordu. Amcam, büyükçe bir para verdi. Cambaz da şapkasını çıkarıp saygıyla onun önünde eğildi!

Halacığım, biliyorum bunların birçoğu seni ilgilendirmez. Ama, vakit geçirirsin diye yazdım işte.

Sevgili Halacığım; amcam da, Murat da Çiğdem de ellerinden öpüyorlar. Fatma Bacı, Ferhat Dayı selâm ediyorlar.

Ben de ellerinden öper, mektubunu beklerim.

Hasan

Alanya, 26.VII.196.

SEVGİLİ Öğretmenim.

Mektuplarımı köyün kahvesinde köylü amcalarıma okuduğunuzu yazıyorsunuz. Doğrusu utandım. Çünkü, şimdi ne yazdığımı iyice anımsamadığım halde, çoğu kulaktan duyduklarımdı. Belki yanlış şeyler de yazmışımdır. Beni hepsinin düşünmüş olmasına çok sevindim. Demek onlar da inanıyorlar okuyacağıma! Sağ olsunlar. Ellerinden öptüğümü söyler misiniz?

Dün amcama, Selçuk Türklerini derli toplu anlatan bir tarih kitabı olup olmadığını sordum.

«— Ne yazık ki yok, oğlum,» dedi. «Bunu ancak kitaplardan parça parça öğrenebilirsin. Ona da zaman var daha.»

Bütün bu kaleleri donatan ulusumun çekirdeği sayılan Selçuk Türklerinin köklü ve ayrıntılı bir tarihi olmaması ne kö-

tü. Fırsat düşerse size yine duyduklarımı yazarım.

İki gün önce şöyle yalnız başıma kıyıya inmiştim. Kıyı boyunca yer yer, çömelmiş balıkçılar ağlarını onarıyorlardı. Bazı küçük ağları da, kurusun diye direklei arasına asmışlardı. Kenarda iki iri taşın arasına yaktıkları ateşte büyük bir katran kazanı kaynıyordu. Bu katranla mavnaların açılan yerleri onarılırmış. Genç bir kayıkçı, yağlıboyayla kayığını boyuyordu. Bu mavi kayığın adı «Yalı Güzeli»ydi ama yazı pek acemice yazılmıştı. Kıyının bir yerinden denize uzanan bir çardaklı kahvede kadınlı-erkekli yabancılar çay içmekteydiler. Hava öylesine güzeldi ki, Öğretmenim; koşmak, atlayıp zıplamak geçiyordu içimden. Herkes mutlu olmalıydı böyle havalardı. Sonsuz heyecan duyuyordum. Ama birden Murat'ı anımsayınca yüreğimde acılar oluşmaya başladı. Onunla, kumları altın tozu gibi

ayağa yapışan bu kıyıda yan yana yürümek ne güzel olurdu. Paçalarımızı sıvardık. Canımız isterse denize girerdik. Renk renk çakıl taşları toplardık. Denize kaydırak taşları atardık. Hangimiz çok kaydıracak diye yarışa girerdik. Yerli çocuklardan birçok arkadaş edindim ama, Murat'sız onların yanına gitsem, Murat'ın hakkını yemiş gibi oluyorum. Bir elmanın iki eşit parçası halindeyiz Murat'la. O ne yerse ben de onu yiyorum. Onun dışında güzel bir şeye bakamıyorum bile. O da öylesine alıştı ki bana, azıcık yanından ayrılsam hemen aramaya kalkıyormuş. Bir yerde okudum ya da amcam söyledi: Orman geyiği vurulunca yarasını iyi edecek bir ota koşar, ona sürtünürmüş. Murat da öyle. Ben yanındayken başka hiç bir şeyle ilgilenmiyor. Benimle avunuyor hep. Acısını böylelikle unutuyor. Ben de köyden, yolculuğumdan söz açıyorum sık sık. Oysa ne kadar çok din-

ledi bunları ama, yine de usanmıyor. Hiç köy görmediği için, köyle ilgili en küçük bir şeyi gözünde büyütüyor. Zaten çok duygulu bir çocuk. Azıcık üzülecek bir şey söylesem, gözleri buğulanıveriyor. Şimdi her şey bir yana, işim gücüm onun mutluluğunu artırmak. Geceleri, yatma saatına kadar amcamın aldığı kitapları okuyorum onlara. Acıklı bir yere geldik mi, ikisinin de gözlerinde yaşlar birikiyor. Sonra saklamadan ağlıyorlar. Çok yufka yürekli çocuklar. Ben, yufka yürekli insanların yalnız köylerde yaşadığını sanırdım. Çünkü böyle olmak yoksulların işidir. Bakımlı insanlar yufka yürekli olamazlar, derdim. Meğer aldanmışım.

Öyle, gelişigüzel yürürken az önce sözünü ettiğim çardağın yanına geldim. Bu çardağın dört bir yanını güzel kokulu sarmaşıklar sarmıştı. Aralarında, çok geniş yapraklı bir bitki daha gördüm. Yak-

laşıp baktım. Bu geniş yapraklı bitkinin arasında da büyüklü küçüklü, uzun uzun bir şeyler fark ettim. Bunlar su kabaklarıymış. İnsan Alanya'da her gördüğü şeye şaşıyor. Çünkü burada küçük bitki hemen hemen yok, Öğretmenim. Yalnız insanları bizlere benziyor. Gerisi hep büyük, hep ulu.

Çardağın yanıbaşında, tahta bir masanın çevresinde oturan balıkçılar, birinin yaptığı bir şeye merakla bakıyorlardı. Ben de yanaştım. Genç bir balıkçı, kılıçbalığı oltası hazırlıyormuş. Bu olta ötekilere benzemiyor. Aralarına sokuldum. Genç adam, ortaparmak uzunluğundaki zokaları, plastik sicimlere bağlıyordu. Bunları nereden öğrendin? diye soracaksınız. Üşenmeden, birçok kez hepsini sordum yanımdakinden. Bunlarda en küçük bir düğüm bile yoktu. Sağlam sicimi zokanın başına doluyor, sonra verev atkılarla ilmik yapıyordu. Olta hazır olunca,

yine aynı ustalıkla, yine düğümsüz, otuz kırk metre uzunluğundaki aynı plastik bedenlere bağlıyordu. Bunlar onar, on beşer kulaç arayla, biri deniz dibine çakılı büyük bir taşa, öbür ucu da bir tahta şamandıra arasına gerili ipe bağlanırmış. Böylece, çeşitli derinliklere sarkıtılan oltalardan hiç değilse birine bir kılıçbalığı gelip vururmuş. İpin uzunluğu balığın küsmesine yetermiş. Kimi zaman da karabalık vururmuş bu oltaya. O zaman canları sıkılırmış. Çünkü bu karabalıklar, sünger avcılarına kılavuzluk edermiş. İri, kara kuyruğunu sallaya sallaya dalgıcın önüne düşermiş. Sünger yatağını birlikte ararlarmış.

Tam bunlar konuşulduğu sırada güney kayalığının on beş kulaç uzağındaki iki kayıktan birtakım sesler geldi. Hepimiz kulak kabarttık. Kalın erkek seslerinin söylediği bir deniz duasını anımsatıyordu. Önce ağır ağır duyuldu. Gittikçe

yükseldi. Çardak gölgesinde oturanlardan biri bağırdı:

«— Irıp!»

Sonra hep birden kıyıda bağlı sandallara koştular. Bir balıkçı beni de çağırdı. Güneş ufuk çizgisine giriyor, suların güzeyi sarı parıltılarla ışıyordu.

Güçlü kolların çektiği küreklerle ırıpa yanaşıyorduk. Irıpın iki ucuna bağlanan uzun ipler iriyarı balıkçıların bindiği iki sandalı kıyıya doğru sürüklüyordu. Sandalların yardımıyla ağ, göz biçimini aldı. Balıkçılar hep bir ağızdan:

«— Ala yallah ya lessa! Allah Allah ya lessa!» diye bağırıyorlardı. Ses, yakın kayalara çarpıp dalga dalga yayılıyordu. Batan gün ışığına karşı söylenen bu duada şenlikli kıyıların sevinci saklıydı sanki. Irıp, toplana toplana ağırlaştıkça ağırlaşıyor, ama kıyıya da yanaşıyordu.

«— Helli helli ya lessa! Heyamola ya lessa!»

Seslerinde bir bayram sevinci vardı.

Benim de yüreğim çok kabarmıştı. Ağlamalı oldum.

Kocaman ağ kıvrıla kıvrıla kıyıya çekildi.

Küçük sandalın arkasına ayaklarımı kıvırıp oturmuştum. İnsanoğlunun birbirine yardımda gösterdiği yakınlığı düşünüyordum. Bu alın terindeki yücelik başka hiç bir şeyle ölçülemezdi.

Irıpla, büyük sürüler halinde balık tutulurmuş. Bir de gırgırla balığı çevirirlermiş. O daha çok açıklarda olurmuş. Gırgırla balık çevirme gece olursa, denizin üstü fenerlerden yayılan ışıkla kıpkırmızı olurmuş.

Böyle bir çevirmede de bulunmak isterdim.

Sandalımız geri dönerken hava epeyce kararmıştı.

Kıyıya yanaşır yanaşmaz hemen at-

ladım, eve koştum. Gördüklerimi Murat'a anlatacaktım.

Ellerinizden öperim sevgili, Öğretmenim.

Hasan

Alanya, 29.VIII. 196.

BENİM Biricik Halacığım.

Bugün bayram, Alanya'nın her yeri bayraklarımızla donandı. Ama biz iki bayramı birden kutladık. Artık sana müjdemi yazabilirim. Mektubumun arası epeyce uzadı. Bunu, bu sevinçli haberi verebilmek için bile bile yaptım. Murat, artık yürüyor, Halacığım. Bu ne demek, biliyor musun? Bu, bir evin bütün sevinci, mutluluğu demek! Belki ben gözümde büyütüyorum ama, aslında öyle. Bu satırlar sana okunurken yanaklarından yaşların süzüldüğünü görür gibi oluyorum.

Evet, sen de sevinçten ağlıyorsun. Uzaklarda, yüzünü bile görmediğin yeğeninin onulmaz hastalığının geçtiğini duyunca, deliye döneceksin sevincinden. Doktorların iyi edemediği artık umudu kestikleri hastamız için Tanrı'nın bir bağışı bu. Zaten o akşam da amcam «mucize!» diye bağırmıştı. Mucize, olmayacakmış gibi görünen şeylerin oluvermesiymiş. Murat'ımızın da alınyazısı değişti, Halacığım. Başlangıçta biraz sıkıntı çekse bile, zamanla okula, çarşıya, pazara, onunla birlikte yürüyerek gideceğiz. Sevincimden ne yazacağımı bilmiyorum. Geceleri yatağıma uzandığım zaman hep Tanrı'ya yalvarıyorum, kardeşimi yürütsün diye. Bunu önceleri amcamın bana gösterdiği yakınlığı ödemek gibi bir duyguyla yapıyordum. Hani borç ödemek diye bir şey vardır ya, o türlü bir karşılık. Amcam bana o kadar iyi davranıyordu ki, bunu ancak dualarımla ödeyebilirdim. Sonun-

da Tanrı bana acıdı. Dileğimi yerine getirdi. Nasıl olduğunu anlatayım sana:

Biz her gün, hiç aksatmadan, her mektubumda yazdığım kumsalımıza gidiyorduk. Yine her gün soyunduğumuz yerde soyunuyorduk. Murat'ı kucağıma alıyordum. Sonra suların usul usul bir sokulup bir çekildiği yere geliyorduk. Yine her mektubumda yazdığım gibi, Murat'ın bacaklarını beline kadar kızgın kuma gömüyor, sonra tek başıma denize giriyordum. Yavaş yavaş, kendi kendime yüzmeye bile başlamıştım. Ama, ne olur ne olmaz diye, Murat'ın yanından uzaklaşmıyordum. Güneş, Bey dağlarındaki ağaç tepelerini yaldızlaya yaldızlaya batarken Murat'ı da bir parça suya sokuyor, sonra arabasına kadar yürütüyordum. Gitgide elinden tutmamaya alıştırmıştım. İki yanına sallana sallana arabasına kadar yürüyordu. Ben de arkasından izliyordum.

Öyle ya, ansızın düşebilirdi çocuk. Son günlerde:

«— Murat,» dedim; «artık deniz kıyısına da yürüyerek gideceksin.»

Kuşkuyla yüzüme baktı. Ama, ben ne dersem yerine getirdiği için:

«— Peki, Hasan Ağabey; dediğini yapacağım,» diye karşılık verdi.

«— Hadi Murat!» dedim.

Ve Murat yürüdü, Halacığım. Kıyıya vardığı zaman çok yorulduğu belliydi. Alnında domur domur terler birikmişti. Ama yürüdü ya, sen ona bak. Kıyıda kucaklaştık.

«— Gördün mü, Murat? Oldu işte» dedim.

Bacaklarını kendi gömdü kuma. Sevinçten uçuyordu. Kumları oradan oraya atıyor, serpiyor, sonra yeniden topluyordu. Denize de kendi kendine girdi. Bol bol ayaklarını oynattı. Artık Murat iyi olmuştu, Hala.

«— Sakın bunları evde söyleme, Murat,» dedim. «Günün birinde onlara bir oyun oynarız.»

«— Söylemem, Hasan Ağabey,» dedi.

Bir hafta üst üste, havaların erken karardığını bahane edip erkenden kumsalımıza gittik. Günden güne Murat'ın yürümesi değişiyor, iki yana sallanarak adım atışı azalıyordu. Hani, bir akşam belki de arabadan inecek, yürüye yürüye eve gidebilecekti.

Dün akşam yemeğinde oyunumuzu oynadık, Halacığım: Yengem bu yemeğe, komşu ilçemiz Manavgat'ın doktoruyla karısını çağırdığını söylemişti. O gün soframız şenlikli donanmıştı. Hani derler ya, kuş sütünden gerisi vardı diye, öyle işte. Yeşil salataların içinden yeşil bir ışık fışkırıyor sanırdın. Çeşit çeşit balıklar hazırlanmıştı. Ah, Halacığım, buraya birlikte gelseydik ne olurdu. Bunları görmeni o kadar diliyorum ki, sorma.

Neyse, ben yine anlatayım. Hava iyice kararınca köşkün bütün ışıklarını birden yaktılar. Sanki donanma falan vardı. Her yer pırıl pırıl gün ışığındaymış gibi yanıyordu. Bundan anladık yemeğe başkalarının da geleceğini. Yengem, zengin bir aileden geldiği için bu işleri çok iyi biliyordu. Masanın üstündeki sürahiler, bardaklar ışıldıyordu. Sanırım, içki de içilecekti. Yengem ortalarda dolaşıyor, emirler veriyor, kimseye göz açtırmıyordu. Hatta, bahçedeki kameriyede yemesi için Ferhat Dayıya bile bir tepsi içinde yemek gönderilmişti. Biz, ayak bağı olmayalım diye odamıza çekilmiş vakit geçiriyorduk. Ne yapacağını Murat'a önceden tembih etmiştim. Yemeğe çağırılanlar olmasa bile biz oyunumuzu oynayacaktık.

Dışarıdan birtakım ayak sesleri geldi. Demek çağırılanlar gelmişti. Amcamın sesini duyuyorduk:

«— Nerede çocuklar, Fatma Bacı?»

«— Odalarında, oynuyorlar.»

«— Çağır onları da artık. Yemeğe oturacağız.»

Çiğdem'le ben kalktık. Kızın da bir şeyden haberi yoktu. Birlikte dışarı çıktık. Sofraya doğru yürüdük, Amcam, yüzüme baktı:

«— Murat nerede?» dedi.

Murat'ın arabasını her akşam ben getirip sofraya yanaştırırdım.

«— Gelecek, Amca,» dedim.

Amcamın biraz canı sıkıldı. Yengem, çağırdığı karı-kocayla birlikte sofranın bir yanına oturmuştu. Biz de amcam, ben, Çiğdem ve bir de Murat, bu yakasına oturacaktık. Amcamla Çiğdem'in arasında boş bir sandalyeyi Murat için ayırdım. Amcam yüzüme baktı yine. Bir şey anlamıyordu. Oysa Murat'a sandalye ayrılmaz, arabasıyla sofraya yanaşırdı çocukcağız.

Kadehlere al şaraplar koydular. Tam

içecekleri sırada amcam yine bana döndü:

«— Hani Murat canım?» dedi.

Yüksek sesle:

«— Murat!» diye bağırdım.

Adamcağız buna çok kızdı artık. Gidip onu getirmemi bekliyordu çünkü. Birden bizim odanın kapısı açıldı. Murat ayakta, bir süre kapının eşiğinde durdu. Sonra yürüye yürüye masaya yaklaştı. Herkes ayağa kalkmıştı. Amcam, elindeki kadehi düşürdü.

«— Mucize bu!» diye haykırdı.

Murat, usul usul yürümesini sürdürdü. Herkesin şaşkın bakışları arasında gelip boynuma sarıldı. Kulağına:

«— Hadi yerine otur, Murat!» dedim.

Boş sandalyeye çöktü.

Yemeğe çağırılanlar şaşkınlıktan ne yapacaklarını bilmiyorlardı. Ayakta kalakalmışlar, öylece birbirlerinin yüzüne ba-

kıyorlardı. Yengem elindeki kadehi masaya koydu, hıçkıra hıçkıra geldi, boynuma sarıldı. Murat'tan önce benim boynuma sarıldı.

«— Affediyor musun, Hasan? İyi yürekli çocuğum,» diye bağırdı. «Beni affediyor musun?»

Bu kibirli kadın, kolları hâlâ boynumda, hıçkırıklarla sarsılarak:

«— Bunu sen yaptın, sen! İyi biliyorum, Hasan,» diyordu.

Amcamsa, başını masaya dayamış ağlamaktaydı.

«— Allahım sen ne büyüksün,» diye mırıldanıyordu. «Oğlumu iyi eden sensin.»

Sonra yengem, göz yaşlarını silip Murat'a koştu:

«— Murat'ım benim,» dedi. «Benim güzel oğlum.»

Bu büyük heyecan uzun sürdü, Hala-

cığım. Şimdi sana bu satırları yazarken göz yaşlarımı tutamıyorum artık. Sevinç göz yaşları bunlar.

Yemek büyük bir neşe içinde yenmeye başlandı. Amcam, Çiğdem'i kaldırıp Murat'ın yanına beni oturttu. Sonra bütün olup biteni benim ağzımdan dinledi. Öylesine sevinçliydi ki, sarhoş oldu. Bir ara:

«— Murat'ım, hadi kalk biraz yürü bakayım,» dedi.

«— Peki, Babacığım.»

Oturduğu sandalyeden kimsenin yardımı olmaksızın kalktı. Uzun sofra boyunca bir gidip geldi. Yine yerine oturdu. Yengem durmadan ağlıyordu ya, amcam da yeniden ağlamaya başladı. Yine de neşemizin sonu yoktu, Halacığım.

Bir ara merdivenlerde ayak sesleri duyduk. Ferhat Dayı göz yaşlarını sile sile geliyordu. Önce benim iki yanağımdan

öptü, sonra Murat'ın. Sonra bana döndü:

«— Büyük adam olacağını biliyordum ya, böylesini ummazdım,» dedi.

Amcam, şaşkın şaşkın, Ferhat Dayının yüzüne baktı:

«— Sen nereden duydun?» diye sordu.

«— Ben mi? Bütün Alanya duydu, Bey. Fatma Bacı sokaklara fırladı. Baş örtüsünü bile unutmuş.»

«— Otur, otur. Sen de soframıza otur, Ferhat Dayı.»

«— Elbette oturacağım. Otur demesen de oturacağım. Ben çok yalnız bir adamım, Bey. Çok çile çektim. Çile çekmeyi hayatın tuzu, biberi sayarım. Bugünkü kadar sevindiğimi anımsamıyorum. Bu Hasan da nereden geldi bu eve?»

Amcam, ne yapacağını bilmiyor, ayaklarıyla gürültüler çıkarıyor, şarkı

söylüyor, susuyor, ağlıyordu. Sonunda kollarını iki yana açtı.

Bir bahçıvanla, ünlü bir doktor olan amcam, kucaklaştılar. Demek ki büyük sevinçler, büyük tasalar gibi insanları birbirine yaklaştırıyor, Halacığım. Amcamla Ferhat Dayı, kalkıp karşılıklı oyunlar oynadılar. Zeybekler, daha neler. Yengemin solgun yanaklarında büyük yaş damlaları parlıyordu. Göz göze geldik. O zamana kadar görmediğim sevimli bir kadın oluvermişti. Kibir, kendini beğenmişlik nedir kalmamıştı davranışlarında. İnsanlar her zaman böyle olsalar ya, Halacığım.

Herkes bir şey söylüyor, her kafadan bir ses çıkıyordu. Yalnız susan Murat'la bendik. Yemek, gecenin geç vaktine kadar sürdü. Amcamın çenesi açılmıştı. Yiyor, içiyor, doktor arkadaşıyla daha genç yaşta başlarından geçenleri anlatıyorlardı. Murat'la bana tam bir bardak dolusu

al şarap bile verdi. Bir ara dostu olan doktora dönerek:

— Sen,» dedi; «geçenlerde bir şey söylüyordun. Bir sürek avı mıydı ne?»

«— Evet,» dedi arkadaşı. «Bizim orada büyük sürek avları hazırlıyorlar. Her zaman beni çağırır dururlar. Ben pek hoşlanmıyorum bu işten. Ama, istersen hazırlatırım.»

Amcam, yengemin yüzüne baktı:

«— İyi olur, değil mi?» dedi. «Çoluk çocuk hep birlikte bir hava alırız.»

Yengem de:

«— Çok iyi olur,» dedi. «Yıllardır şu çağlayanı bile doğru dürüst göremedik.»

Biz çocuklar, el çırpıyorduk. Yerimizde duramıyorduk. Çağlayanı ve daha birçok yeri görecektik. Bir sürek avının nasıl yapılacağını hiç birimiz bilmiyorduk. Hep bir ağızdan:

— Gidelim! Gidelim!» diye bağrıştık biz de.

Bu geziye ne zaman çıkacağımızı iyi bilmiyorum. Ama hemen gider de uzun süre kalırsak, belki mektup yazmam da uzar. Sakın merak etme, Halacığım. Döner dönmez yine yazarım. Senden de mektup bekliyorum.

Bugün öğleye doğru, amcam elinde üç küçük kutuyla çıkageldi. Üçümüzü de yanına çağırdı. Yengem de vardı. Bu kutuları sırayla açtı. Önce açtığını bana uzattı:

«— Al, Hasan!» dedi; «şu saatı tak bileğine.»

Bu, dışı altın kaplama, yuvarlak bir kol saatıydı. Nasıl takılacağını bile bilmiyordum. Yengem taktı üçümüzün de saatını. Çiğdem'inki dört köşeydi. Sonra, duyduğuma göre, amcam evde herkese bir şey almış. Sana bu mektubumda, Ferhat Dayıyla birlikte çektirdiğimiz bir fotoğrafı da gönderiyorum. Bak, yeğenlerin ne kadar sevimli çocuklar. Amcam, sana

da bir elbiselik kumaşla bir ayakkabı satın almış. Öğleden sonra postaya verecekti. Belki bu mektubumla birlikte onları da alırsın.

Yine uzun yazdım, Halacığım. Hepsi selâm edip ellerinden öpüyorlar. Yengem beni yanına çağırdı:

«— Halana mektup yazarsan, benim de ellerinden öptüğümü eklemeyi unutma!» dedi. Onun da selâmını iletirim.

Güzel yüzünden, ellerinden öperim, Halacığım. Köyün büyüklerinin de ellerinden öperim. Öğretmenim bana orada olup bitenleri yazıyor. Sanki aranızda yaşıyor gibiyim.

Hadi, hoşça kal, benim biricik Halacığım.

Hasan

Alanya, 3.IX.196.

SEVGİLİ Öğretmenim.

Son mektubumdan bu yana birçok şeyler oldu evimizde. Nasıl olsa bunları halamın mektubunda okuyacağınıza göre, size daha başka şeyler yazmak istiyorum. Anlatacak o kadar çok şey var ki, hangisinden başlayacağımı şaşırdım. Çünkü son günlerde çok yer gezdim. Pek çok şey gördük. Öyle yerler ki, görmeden mektupla anlatılamaz. Bizim ülkemizde tarihle doğa kucak kucağa yaşıyor. Hangimiz daha güçlüyüz diye birbiriyle yarış ediyor sanki. Kimi yerde biri üstün çıkıyor, kimi yerde öbürü.

Halama yazdığım mektupta okumuşsunuzdur. Amcamın bir sınıf arkadaşı, bizi Manavgat'a çağırdı. Hani Murat'ın yürüdüğü gün! Bu doktor, önce bir sürek avı hazırlatacak, sonra çağlayanın kaynağına doğru gidip alabalık avına çıka-

caktık. Manavgat ormanlarında dünyanın en zengin, en çeşitli av hayvanları bulunurmuş.

Bu gezi, biz küçükler için bulunmaz şeydi. Birçok yeni yer görecektik. Hazırlıklara başladık. Amcam bize yol urbaları aldı. Kendi otomobiliyle değil, bir ciple yola çıktık. Bundan sonra yazacaklarım belki bir mektuba sığmaz. Belki değil, kesin olarak sığmaz. Yolculuğa başladığımız günden başlayarak ne gördümse hepsini sırayla anlatacağım.

İlk Gün

YAZABİLDİKLERİM, yazamadıklarımın onda biri olacak, Öğretmenim. Yukarıda da dediğim gibi, buraları gözlerinizle görmelisiniz. Hem de ilk fırsatta. Ben bir ad taktım buraya: Altın ülke. On üç yaşında, gördüğüm en büyük kent Konya'ydı.

Ama gördüğüm en güzel yer buralar. Aslan yelesine benzeyen ormanlar, ormanların kuytuluklarına sığınmış dağ köyleri... Rüzgârların döve döve aşındırdığı ihtiyar kayalıklar. Sonra su, su, su. Önümüzde alabildiğine uzanan masmavi Akdeniz var ya, bir de kıyı şeriti boyunca yüzer, iki yüzer adım arayla Akdeniz'e dökülen küçük Nillere rastlanıyor. Bu sular, bu verimli toprakları sulayıp denize dökülüyor.

Tarihin insan yüreğine salıverdiği yüceliği, kıyı terasından (denizden biraz yüksek olan yerlere teras diyorlar. Bu gezi sırasında birçok sözcüğü de böylece öğrenmiş oldum) sık aralıklarla denize dökülen bu küçük Nillerin üstüne atılmış tahta köprülerde aramalı. Taş kemerli, göz göz köprülerin yanında hiç de küçük kalmıyorlar. Belki tersine, insanoğluna onlardan daha yumuşak, daha yürekten bir hayal kurma gücü veriyorlar.

Bu küçük Nilleri bu küçük tahta köprüler uslandırıyor. Köpüre köpüre aktıkları yerlerde bile korkulu olmaktan çıkıyorlar.

Cipimiz kum yolda seke seke yol almaya başladı. Şimdilik bu kadar öğretmenim. Size daha neler yazacağım neler.

Ellerinizden öperim. Halama selâm.

Hasan

Manavgat, aynı gün

SEVGİLİ Öğretmenim.

Cipimiz, pamuk kökleriyle dolu tarlalar arasından hızla ilerliyordu. Güneş yükselmiş, ova masalımsı bir dünyanın malı olmuş gibi ışıl ışıl parlamaya başlamıştı. Çok geçmeden Alara çayının üstündeki tahta köprüyü aştık.

Amcam, yengeme dönüp:

gösteriyor. Bu hanın yukarısında, yapılışı bakımından hiç bir kaleye benzemeyen Alara kalesi var. Kalenin içinden nehre kadar inilen, tünel gibi oyulmuş bir merdiven görülüyor. Bu bölüme yani kale içine Selçuklular bir de hamam yapmışlar.

Cipimiz, denize kadar uzanan geniş Ulan ovasında ilerliyordu.

Az sonra, bir yanı büyük ırmağın doğusunda, bir yanı batısında, küçük çiftlik evleriyle Manavgat'a geldik. Manavgat, Akdeniz'in güzel kasabalarından biri. Irmağın üstündeki büyük demir köprüye varmadan, sağa saptık. Çay boyundaki kahvede cipten indik. Yaşlı çınarların gölgelediği bir çayırlığa vardık. Önümüzde ağır ağır akan ırmağın kıyısına oturduk. İki yandaki salkımsöğütler başlarını suya eğmişti.

Çayırın fundalıklara karıştığı yerde doru bir kısrak, arkasında tayını gezdiriyordu. Daha ötelerde, tahta parmaklık-

larla birbirinden ayrılan bahçeler uzanmaktaydı.

Çay, yol yorgunluğumuzu aldı. Suyu çekmiş acı çitlerin çok hoş bir kokusu vardı. Çayı içer içmez, yanıma Murat'ı alıp ırmak kıyısından yukarı doğru çayırlar boyunca yürüdüm. Eğilip durgun suya bakıyor, çınar dalları arasında kırılan gün ışığının derin sudaki kımıldanışlarını seyrediyorduk. Ağaç tepelerinin morumsu bir ışıkla parladığı serin kubbenin altında yüreğimize yaratıcılara özgü heyecanlar doluşuyordu. Murat, koluma yaslanmış usul usul yürüyordu. İkimizin de aynı anda aklına gelmiş gibi, boylu boyunca çimenlere uzandık. Amcamla ötekiler, uzaktan gülümseyerek bizi seyrediyorlardı. Az sonra Çiğdem de koşa koşa yanımıza geldi. O da kendini çimene attı. Suyun, ağaçların, böceklerin, otların soluyuşunu dinledik. Yüreklerimiz yunmuş, arınmıştı. Buralarda kötü

bir şey düşünmek olanaksızdı. Bütün kötülükler unutuluyor, geriye yalnız mutluluk kalıyor.

Derken amcam bağırdı:

«— Hadi çocuklar, gidiyoruz!»

Uzandığımız yerden kalktık. Oldukça yorulmuşuz. Şimdi nereye gidecektik bilmiyorum ama, burada kalmak çok hoştu doğrusu! Suyun kıyısındaki lokantadan balık kokuları geliyordu. Karnımız çok acıkmıştı. Acaba nerede yemek yiyecektik? Bunların hiç birini bilmiyorduk. Tembel tembel yürüdük. Yeniden ciplerimize atladık. Yüksek demir köprüyü geçtik. Kasabayı ikiye bölüyordu bu büyük köprü. Anayolun sağından küçük bir dönemeçle kıvrılan yol kavşağına geldik.

Ha; unutuyordum, Öğretmenim. Manavgat'a bizi çağıran doktorla eşi, bizi çayırda karşılamışlardı. Onların da bir cipi vardı. Bizimki bu dönemeçten saptı.

Yer yer çayırlar, küçük koruluklarla kaplı yokuşlar, tatlı meyilleri geçtik. Dört bir yanımız güzellik yüklüydü. Nereye bakacağımı bilemiyordum.

Ağaçların iyice sıklaştığı yerde bir bayıra geldik. Cip, yol kesiğinden dar bir meyile sapıp durdu.

Amcam:

«— Buradan öteye yürüyeceğiz,» dedi. «Ne dersiniz çocuklar?»

Murat'a baktım. Sonra amcama dönüp:

«— Çok uzak mı gideceğimiz yer, Amca?» diye sordum.

«— Yoo! Yakın. Çok yakın. Hem de. Ama cip giremez oraya.»

«— Öyleyse biz de gelelim. Hem karnımız çok acıktı.»

«— İyi ya! Davranın öyleyse! Orada, ırmağın kıyısında yemek yiyeceğiz.»

Ağaçların arasından yürüdük. Tümsekler, çukurlar, çalıların böğürtlenlere

«— Alara hanını da görecek miyiz?» diye sordu.

«— Bilmem. Görmek ister misiniz çocuklar?»

Biz, bir şey bilmediğimiz için susuyorduk. Yorulmuştuk da. Amcam:

«— Mimarlık bakımından eşsiz örneklerden biridir. Öteki hanlarda avlu hanın ortasındadır. Oysa bunda dış duvarların kıyısında. Asıl yapıysa ortada. Her zaman görmeyeceğimize göre, isterseniz azıcık inelim,» dedi.

Cipten indik. Arkamızdan gelen ciptekiler de indiler.

Hamamı, nöbetçi ve gözetleme kuleleriyle öteki gördüğümüz handan çok genişti burası. İçeri girince ortada boydan boya uzun bir geçit, geçitin iki yanında yedişerden on dört odası vardı. Yazıtı da çok ilgi çekiciydi: Sultan Alâaddin Keykûbat, bütün yazıtlarında kendini, bir kara, bir de iki denizin sultanı olarak

karıştığı küçük iki tepe aştık. Uçan kuşları büyüsüne ve rüzgârına kaptırıp kendine çeken suyun gürültüsü dağları, taşları tutuyordu. Hafif bir meyili de tırmandıktan sonra köpük köpük, duman duman savrulan suyu gördük. Hani o çınarlar altında durgun akan su bu muydu? Bu muydu o? Kıyısına varmadan serinliğini yüzümüzde duyduk. Sık ağaçlar arasından havuza dökülürcesine aktıktan sonra, birdenbire kabarıyordu. Kabardığı yerde dumanlaşıyor, bir masaldan kalmış gibi gürlüyordu. Koluna girdiğim Murat çok yorulmuştu. Ötekiler önden yürüdükleri için bizi unuttular. Bir yerde durdum, Murat'ı sırtıma aldım. Amcam, oğlunu unuttuğu için çok utandı. Yengemse, Murat yürüdü yürüyeli oğlundan başka bir şey düşünmediği halde, onu o da unutmuştu. Suya biraz daha yaklaşınca serpintileri geldi yüzümüze. Oh! O durgun havada öylesine hoştu ki, damlalar. Su-

yun üstünden sarkan ağaç dallarının uçlarından uzak dağların dumanlı başları görünüyordu. Bu uzak dağların gölgesi genellikle büyük düşermiş.

Kış yaz sarı kır çiçekleri açan bir düzlüğe geldik. Manavgatlı doktorun karısı elindeki çantadan çıkardığı örtüyü yere serdi. Bir Manavgat su kolunun kıyısındaydık. Köpük köpük akıyordu su. Bizi sofraya çağırdıkları zaman şaşırdık. Örtünün üstünde neler yoktu, Öğretmenim. Yavaş yavaş yoksulluğu unutacağım bu gidişle. Oysa unutmayı istemiyorum! Köyümüzde de aç açık kalmıyordum ya, burası başkaydı: Domatesler, yeşil biberler, tavuk sövüşleri, çeşit çeşit balıklar, sonra börek. Buna yengem «Gül böreği» diyordu. Biçimi güle benzediği için olacak.

Tuzundan biberine kadar bin bir dikkatle kurulan kır sofrası (buna kır sofra-

sı denmez ya) eksiksizdi. Murat'la yan yana oturduk.

«— Sen de benim gibi acıktın mı?» diye sordum.

«— Sorma, Ağabey, ölüyorum açlıktan,» dedi.

Örtünün kıyısına hepimiz bağdaş kurduk. Murat bu türlü oturmakta biraz güçlük çekiyordu. Onun ayaklarını çayıra doğru uzattım.

«— Canın ne çekiyorsa iste benden,» dedim.

Boynunu büktü:

«— Ne verirsen yerim, Ağabey!»

«— Dön de sofraya bak hele. Gözün neyi tutuyor?»

Amcam, kocaman bir tavuk budunu istekle sıyırmaya başladı. Ben de bir tabağa çeşitli yiyecekler koyup Murat'a uzattım.

Uslu uslu:

«— Yeter, Ağabey!» dedi.

O kadar acıkmıştık ki, kimse kimseye bakmıyordu. Amcam, üstünde su damlaları titreşen yeşil bir parça biberi ağzına atıp kütür kütür çiğnerken, büyük bir sevgiyle bana bakmaktaydı. Su, uğultularla akıyor, arkamıza düşen sık koruluktan kuş sesleri geliyordu.

Amcam, eliyle dostuna gürül gürül akan çağlayanı gösterdi:

«— Balık oluyor mu bu suda?»

Doktor gülümsedi:

«— Dünyanın en tatlı balıkları hem de. Şu sofrada gördüklerinin hepsi buradan tutulma. Boy boy, çeşit çeşit. Belki biraz abartıyorum diyeceksin ama, burada tutulan balıkların tadı, genellikle deniz balığından daha iyidir. Yayınların, sazanların, alabalıkların tadı, denizden tuttuklarımızla her zaman boy ölçüşür. Bile bile seçtim bunları.»

Amcam, inanmamış görünüyordu:

«— Yani Boğazın barbunyası, Marmaranın sardalyasından da mı güzel?»

«— Çoktan unuttum onları. İnsan elindekiyle yetinmeli. Bak, dönüşte sizinle nasıl olsa bir sandal gezintisi yapacağız bu suda. Irmağın denize döküldüğü koyda onların nasıl kaynaştıklarını göreceksin.»

«— Sandal da var mı?»

«— Ne diyorsun? Vaktiyle şu gördüğün ormanlardan kesilen keresteler, ağaçlar, cerimlere ve yelkenlilere buradan yüklenirmiş.»

Obur gibi hepimiz de çok yedik. Sonra, sofra toplandı. Yeniden yola çıkacaktık. Oysa burası ne kadar güzeldi, ne kadar dinlendiriyordu insanı. Onlar sofrayı toplayıncaya kadar Murat, ben, Çiğdem, yine suyun başına gittik. Bu akan su değil, bir güzellik simgesiydi. Çok geçmeden bizi çağırdılar. Her şey hazırmış. Yola çıkacakmışız. Murat'a döndüm:

«— Murat, yürüyebilecek misin?» diye sordum.

«— Çalışırım, Ağabey,» dedi.

«— Yorulduğun yerde bana haber vereceksin!»

«— Olur, Ağabey.»

Geldiğimiz yerlerden ciplerin yanına vardık. Yolda Murat'ın yorulduğunu görünce, yine sırtıma aldım. Araçlara bindik. Murat'çığımı suyun canlılığı değiştirmiş, başka bir çocuk yapıvermişti.

Yine de bir ara usulca koluma asıldı. Pek güçlükle yürüyordu.

Cipte, yerlerimize oturduk. O zaman da başını omuzuma dayadı. Alnı ateş içinde yanıyordu. Canım sıkıla sıkıla amcamın kulağına eğildim:

«— Hemen Alanya'ya dönelim!» dedim.

«— Neden Hasan? Ne iyi eğleniyorduk.»

«— Dönelim, Amca. Öyle sanıyorum, Murat'ın ateşi var. Neşesi kaçtı birden.»

Amcam, cipi durdurup elini Murat'ın alnına koydu:

«— Haklısın,» dedi. «Hemen Alanya'ya dönelim.»

Yol boyunca hiç konuşmadık. Manavgat'a geldiğimizde yine o çayırlıkta konakladık. Yalnız Murat değil, Çiğdem de pek rahatsız görünüyordu. Her halde o da çok yorulmuştu. Irmağın kıyısındaki masalara çöktük. Herkesin üstünde bir yorgunluk, bir bıkkınlık vardı. Eski kalıntıları gezmek, pek yoruyor insanı, Öğretmenim.

Doktor dostumuz kalmamız için çok diretti. Oysa amcamın gözü Murat'taydı:

«— Bugün çok yorulduk,» dedi. «Sürek avını hazırladığın zaman hemen çıkar geliriz.»

«— Neden?» dedi Doktor. «Hazır

çıkmışken kalalım bir hafta. Bir daha hazırlanmak güç olur.»

«— Sen bizi birdenbire yordun dostum. Yine geleceğiz elbet. Bugün yarın yine geleceğiz.»

Durgun suyun kıyısında çayımızı içtik. Murat'ın başı omuzumdaydı. Yengem, keşke gelmeseydik gibilerden yüzüme baktı. Amcam, çantasından çıkardığı bir hapı Murat'a içirdi. Çocuk dalgındı. Hiç bir şeyle ilgilenmiyordu. Yine yüreğimde anlatılamaz acılar büyümeye başladı. Murat artık hiç hasta olmamalıydı.

Çaylarımız bittikten sonra yola çıktık. Doktorla karısı bir haftalık geziye hazırlanmışlardı. Böyle ansızın geri döndüğümüz için canları sıkılmış görünüyordu. Ben, bir şey düşünemiyordum. Murat'ın omuzuma dayalı ateşler içinde yanan alnını okşuyordum. Bir ara:

«— Murat!» dedim; «Alanya'ya dönüyoruz. İyi değil mi?»

Hafifçe gülümsedi, başını salladı. Konuşmak gelmiyordu içinden. Ama yuttuğu hap galiba çok iyi gelmişti. Yüzündeki sarı renk yavaş yavaş dağıldı. Yanaklarının uçları pembeleşti.

Böylece Alanya'ya döndük. Oh! Evimize kavuşmanın başka bir rahatlığı vardı.

Bu mektubu çok uzattım. Ellerinizden öperim. Size bir iki renkli fotoğraf gönderiyorum. Hoşunuza gideceğini umarım.

Hasan

Alanya, 7.IX.196.

HALAM Benim, Biricim Melek Halam.

Mektubumun arasının uzayacağını sanıyordum. Oysa gezimiz çok kısa sürdü. Alanya'ya döner dönmez sana ya-

zıyorum. Murat yolda hastalandı, Halacığım. Ama bereket uzun sürmedi hastalığı. Alanya'ya döner dönmez, amcam yeni ilâçlar verdi. Gece yarısına doğru ateşi büsbütün düştü. Gülümsemeye başladı. Hep başında bekledim. Sık sık su istiyordu. Her isteyişinde bardağı elimde görünce sevimli sevimli bakıyor:

«— Ağabey, artık sen de yat. Ben iyiyim.» diyordu.

Kardeşimin yüzünde güller açtığını görünce, ben de yatağa girebildim. Baş ucumdaki elektrik düğmesini çevirdim. Artık senin alıştığını sandığım birtakım sözcükler yazıyorum. Aklının ermediği yerlerde öğretmenime sorarsın bunları. Uzandığım yerde ellerimi çaprazlayıp başımın altına koydum. Uyku tutmayacağını biliyordum. Az sonra kapım tıkırdadı. Kalktım. Eşikte yengem duruyordu:

«— Murat nasıl, Hasan?» diye sordu.

«— Çok iyi yengeciğim,» dedim. «Ateşi düştü. Biraz önce de derin bir uykuya daldı.»

Yengem, göz pınarlarında biriken yaşları güç tutuyordu:

«— Teşekkür ederim, Hasan,» dedi. «O artık sensiz olamıyor. Babasından, benden çok sana inanıyor. Ben de öyleyim ya! Hadi Allah rahatlık versin oğlum.»

«— Size de, Yengeciğim.»

Kadıncağız, ayaklarının uçlarına basa basa uzaklaştı. Dışarıda oldukça serin bir hava vardı. Pencereyi araladım. Sokağa baktım. Kimsecikler görünmüyordu. El ayak çekilmişti. Karşımızdaki yıkık duvarın üstünden bir kedi atladı. Sallana sallana karşı tarafa geçti. Düşündüm kendi kendime: Bir evi bize sevdiren nedir? Bunca yalvarıp yakardığım halde köydeki hanay evimizi bırakıp gelemedin buraya. Bunu herkes o kadar çok istiyordu

ki! Demek, sen o eve alışmıştın. O evi seviyordun. Ayrılmak istemedin. Geçmişi düşündün belki de. Yakınlarınla birlikte geçen güzel, mutlu günlerin vardı o baba evinde.

Ama ben buraya geleli daha ne kadar oldu? Pek az. Bu eve ısındım. Demek bir evi sevmek, bizi barındırdığı, koruduğu için değil yalnızca. İçimize kaynak suları gibi iyilik duygusunu salıvermesinde. Şimdi yakınımda Murat'la Çiğdem'in canlı canlı soluyuşunu duydukça seviniyorum. Bu evi gezi boyunca özlemişim. Görkemli olduğu için de değil bu. Bir kulübe de özlenebilir. Uykunun tutmadığı gecenin bu geç saatında hanay evimizi düşünüyorum. Sundurmasındaki asma dallarını düşünüyorum. Kim bilir, yaprakları kurumuş mudur şimdi? Köyde sonbahar yağmurları başlamadı mı hâlâ? Buranın göğü hep masmavi. Bu mevsimde yağmur yağmazmış buraya. Kışları

çok yağarmış. İnsanı canından bezdirinceye kadar. Yağmurlu zamanlarda denizin rengi de kararırmış. Gökyüzü kara, deniz kara, sokaklar çamur içinde. Çekilmez bir hal alırmış Alanya. Neyse, gün gelir sana onlardan da söz açarım.

Amcamın gönderdiği hediyeleri aldın mı? Sevdin mi o kumaşı? Sonra ayakkabıları? Köylü kadın komşularımız ne dediler? Yazsana bana bunları, Halacığım.

Ara sıra iki satır olsun öğretmene yazdıramaz mısın? Sesin hep kulaklarımda, yumuşacık sesin. Bana köyden haber yaz. Seni çok özledim. Yarın fırsat bulursam yine yazarım. Niyetim, Murat'ı bir kez daha kumsalımıza götürüp havalar serinlemeden denize sokmak. Demek o kızgın kum, o ılık deniz suyu çok iyi geliyor ona. Hani bizim yaylaya gelse, pek iyi olmayacak onun için.

Ellerinden, ellerinizden öperim, Ha-

lacığım. Hoşça kal. Sana Tanrıdan sağlık, uzun ömür diliyorum Başka bir şey değil.

Hasan

Alanya, 10.IX.196.

ÖĞRETMENİM,

Saygılarımı sunarım. Size yazacak pek bir şey kalmadı sanıyorum. Üstelik geçen mektubumda aklımın erip ermediği bir çok konuyu yazdım. Bana verdiğiniz karşılıkta, bu mektupların herkesin pek hoşuna gittiğini yazıyorsunuz. Okurken can kulağıyla dinliyorlarmış. Buna pek sevindim. Ben çoğunu duyduklarımdan yazdım. Benim de pek aklım yatmadı onlara. Buraları gezip görmeyenlere ne der, pek anlamıyorum.

Öyle sanıyorum, iki gün sonra Antalya'ya gideceğiz. Orada bir gece kalıp dö-

nüşte amcamın dostu olan Manavgat doktoruna ineceğiz. Sürek avı falan orada yapılacakmış. Ben Antalya'yı sizin anlattığınız kadar biliyorum. Bir kıyı kenti, ama eski bir kent. Bakalım, gördüklerimle sizin anlattıklarınız birbirini ne kadar tutacak? İnsan ne de olsa, kafasında canlandıramıyor görmediği bir kenti.

Murat yavaş yavaş iyileşti. Yüzüne yine o eski günlerin tazeliği yerleşti. Dün ona dedim ki:

«— Murat, yorulursan seni arabanla götüreyim.»

Buna pek şaşırdı. Benden böyle bir öneri beklemiyordu:

«— Bilmem. Seni biraz yorgun buluyorum da, yine kendin bilirsin,» diye ekledim ama, böyle bir şeyi sorduğuma çok, çok pişman olmuştum.

«— Hayır, Hasan Ağabey. Senin kolunda dünyanın öbür ucuna bile gidebilirim,» dedi.

Sevgiyle kucaklaştık. Çiğdem'e döndüm:

«— Ya sen?» dedim; «sen neden bizimle gelmiyorsun?»

«— Hasan Ağabey, götürmüyorsunuz ki geleyim.»

«— Hadi öyleyse, sen de hazırlan.»

«— Nereye gideceğiz?»

«— Nereye olursa. Önce deniz kıyısındaki çardaklı kahvede bir çay içeriz isterseniz. Ya da dönüşte yaparız bunu daha iyi. Sonra, Murat'la ben denize gireceğiz. Sen de girmek istemez misin?»

«— İstemez olur muyum.»

«— O halde koş annene. Sana denize girmek için bir şey versin.»

Çiğdem, sevinçle odadan çıktı. Murat, yüzüme baktı:

«— Ne kadar iyisin, Hasan Ağabey,» dedi. «Gördün mü Çiğdem'in halini? Uçuyordu sevincinden.»

Bütün bu işlerde amcamla yengemin

neden bu kadar geç kaldığını düşündüm. Öyle ya, benim yapabileceklerimden çoğunu yapmak gelirdi ellerinden.

Bu arada, çoktandır Ferhat Dayıyı aramadığımı düşündüm. Sabah erkenden bahçeye indim. Elindeki süzgeçle çiçekleri suluyordu. Beni görmezden geldi. Yerden göğe kadar haklıydı. Usulca yanına yaklaştım. Süzgecin sapından tuttum:

«— Ferhat Dayı, beni bağışlıyor musun?» diye sordum.

O, çok gün görmüş adamların haliyle dönüp yüzüme baktı:

«— Hasan, bırak!» dedi. «Görüyorsun çok işim var.»

«— Peki, Ferhat Dayı. Beni bağışladığını söyle, bırakayım.»

Biraz nazla dönüp:

«— Sana dayanılmaz ki!» diye homurdandı.

«— Beni şımartıyorsun.»

Ters ters yüzüme baktı:

«— Yoksul yetişenler şımarmazlar, Oğul. Şımardıkları zaman da hemen tokat hazırdır onlara. Geçenlerde yavru tavşanlar öldüğü zaman denemedik mi bunu?»

Ferhat Dayı doğru söylüyordu ya, ben yine de ayak diredim:

«— Bu şımaranlar, şımarma olanağını nasıl bulmuşlar, Dayı?»

«— Paraları var da ondan. Seninle ben küçük kulübemize çekilseydik, yeniden iş aramaya, yokluk çekmeye başlasaydık halimiz nice olurdu, hiç düşündün mü?»

Omuz silktim:

«— Yoo!» dedim. «İkimiz de çalışır, mutlu olurduk. Yalnız, Murat'ımı çok özlerdim, o kadar.»

«— Sana öyle geliyor. Alıştın rahat yaşamaya.»

«— Yanlış konuşuyorsun, Ferhat Dayı. Hem de çok yanlış. Ben buraya yoksul bir köyden geldim. Köye dönebilirdim. Ya da senin yanında bahçıvan çırağı olurdum. Ne değişirdi?»

«— Asıl yanılan sensin, Hasan. Çok şey değişirdi. İnsanlar belli bir yere vardılar mı, geçmişi çabuk unuturlar. Yani geçmişte çektikleri sıkıntıları çabuk unuturlar. Yalın insan olmak herkesin harcı değil. Köye dönseydin, denizden çıkmış balığa dönerdin.»

Bu sözlerde gerçek payı ne kadardı bilmiyordum. Ferhat Dayının başından çok şey geçtiği için elbette benden çok daha iyi düşünürdü. Ben onun yaşına geçirdiği denemelere göre neyim ki!

Özlemle ellerinizden öperim. Bana mektup yazarsanız sevinirim.

Hasan

Alanya, 11.IX.196.

GÜZEL YÜZLÜ Halam Benim.

Sonbahar yağmurları başladı mı köyümüzde? Ah, ne güzeldir, yağmurdan sonraki burcu burcu toprak kokusu. Toprakana, bizim varımız yoğumuz, canımıza can katan hep o değil midir? Ağaçlar onun üstünde bitmez mi? Tohumu toprağa sermez miyiz? Kimi yıl bire üç verdiği zaman boynumuz bir yana bükülmez mi? Sonbahar yağmurları başladıysa, yağmurdan sonra küçük korumuzun üstünde gökkuşağı görünür. Ben bayılırdım renklerine. Ebem kuşağı da derdik ona, değil mi? Gözden yiterken, gökyüzünün kırmızı sütü sağılıyor gibi olurdu.

Burada yağmurlar kışın yağarmış. Ama göz açtırmazmış. On beş gün aralıksız yağdığı olurmuş. Şimdi masmavi gökyüzüne bakıyorum da, on beş gün bu güzelim mavi olmadan ne eder insan, di-

ye düşünüyorum. O zaman deniz de kabarır, kıyıları olanca gücüyle dövmeye başlarmış. Kumsal içeriye doğru elli adım kadar tutuyor. Meğer kışın dalgalar bütün o kumsalı aşar, kasabanın yol kesimine değin uzanırmış. Bir sokulur, bir çekilir, şimdi gördüğümüz çakıl taşlarını yerinden oynatırmış.

Murat, yine o neşeli halini buldu, Halacığım. Bunu, sevinirsin diye yazıyorum. Amcam ona her gün iğneler yapıyor. Güzel yüzü aydınlandı. Artık yanımdan hiç ayrılmıyor. Dün gece babasına:

«— Amca,» dedim. «Ben de gelip sizin orada çalışsam biraz. Hiç değilse ayak hizmetlerinizi görürdüm.»

Amcam, şaşkın bir bakışla baktı yüzüme:

«— Nereden geldi bu fikir de aklına, Hasan!» dedi. «Benim el ulaklarım var. Hem bak, Murat isterse yakında bir hafta sürecek bir geziye çıkacağız. Ta

Antalya'ya kadar gideceğiz .Sonra, döner dönmez okul hazırlığı başlayacak.»

Murat'ın yüzüne baktım:

«— Gider miyiz, Murat?» diye sordum.

«— Gideriz, Hasan Ağabey,» dedi. «Ben Antalya'ya gittim ama, o zaman hastaydım. Hiç bir yerini görmedim.»

Amcamın yüzü sevinçle gerildi:

«— Çocuklar,» dedi. «Neler göreceksiniz neler. Hem bu gidişimizde sürek avına da çıkarız. Alabalık avına da. Göreceksiniz, çok eğleneceğiz. Hem de bir şeyler öğreniriz.»

Amcamın işi gücü, sağlığına kavuşan oğluyla uğraşmak artık. Bize de her gün bir şeyler alıyor. Hele Çiğdem'e bir taş bebek getirmiş Antalya'dan; görmelisin, Hala. Tıpkı canlı bir bebek gibi. Beşiğine yattığı zaman gözlerini kapıyor. Yumuk yumuk yanaklarıyla öyle güzel bir bebek ki. Yengem üşenmedi,

oturdu çeşit çeşit ipekli giysiler dikti ona. Çiğdem, uçuyor sevincinden.

Murat'la ikimizi kol kola görenler çok şaşırıyorlar. Bizim farkına varamadığımız bir güç var bu yeryüzünde. Alınyazımızı yazan o. Bir doktor olan amcamın aklına gelmedi mi Murat'ı her gün denize sokmak? Gelmesine gelmiştir ya, Murat'ı kurtaran yalnız deniz miydi acaba? Ya da kızgın kum muydu? Kendi kendime bunu soruyorum. İçinden çıkamıyorum. Amcamın «mucize» sözü geliyor aklıma. Mucize, evet; ama bu mucizeyi yaratan kim dersin?

Fatma Bayı anımsattı geziden döndüğümüz gün. Senden mektup almayalı tam on gün olmuş. Düşündüm, sahi dedim, neden yazmıyor acaba Halam? Hasta falan mısın yoksa? Hastaysan ivedi yaz, amcam koşup gelsin oraya. Hem dönerken seni de getirir. Orada tek başına kaldığını düşündükçe işim burku-

luyor. Tasalanıyorum. Türlü türlü yorumluyorum bunu. Belki bana mektup yazdıracak kimse bulamadı, diyorum. İstersen o senin bellediğim harflerle yaz. Ben burada yaşlı adamlar bulur, okuturum. Beni meraktan kurtar da nasıl istersen öyle yap!

Amcamın gönderdiği kumaşı diktirdin mi Süleyman emminin karısına? Köyde bir onda vardı değil mi dikiş makinesi? Amcam şimdi sana kışlık kalın bir paltoluk kumaş almaya hazırlanıyor. Artık yaşlandı ablam, diyor. Ona böylesi gerek. Belki de dikilmiş bir tane alacak. Sonra, koyu renk bir atkı ördürecek sana. Zayıf omuzlarını ısıtması içinmiş. Amcam da köyümüzü çok özlemiş ama yol uzak, Murat hastaydı, onu götüremezdim, o yüzden gidemedim, diyor. Her şeyi unutmuş görünüyor. Babamın sözü geçmiyor aramızda. Biliyor ki, ben babamı hiç anımsamıyorum. Bana köyü-

müzden bir iki ad söyleyip, ne yapıyorlar, diye sordu. Söylediği adları da anımsamadığıma göre her halde onlar da çoktan ölmüş olacaklar.

Mektubumu bitirmeden bir kez daha söyleyeyim: Beni merakta koma. Sevginin parçalanması ne kötü şey. Bir yanda sevdiğim insanlarla birlikteyim. Başka bir yanda yine çok sevdiğim halamdan çok uzakta. Eski insanlar böyle yaşamazlarmış. Herkes nerede doğduysa orada ölürmüş. Hep birlikte olurlarmış. Amcama söyledim bu düşüncemi. Gözleri daldı, gitti. Nelerden sonra:

«— Ne yapacaksın, Hasan,» dedi. «Ekmek parası... Daha aklın ermez senin bu işe.»

Yalnız ekmek parası değil galiba, Hala! Ben okumaya kalkmasaydım köyümden ve senden ayrılır mıydım? Çeşit çeşit nedenleri var bu işin.

Ellerinden, yanaklarından öperim, Halacığım. Herkese selâm söyle.

Hasan

Alanya, - Manavgat,
14.IX.196.

SEVGİLİ Öğretmenim,

Bilmem, genellikle gelişigüzel ya da kulaktan dolma yazdıklarımla vaktinizi mi alıyorum, yoksa oyalıyor muyum sizi? Ne olursa olsun, insan gördüğü güzel şeyleri yazıp bunları sevdikleriyle paylaşmalı diyorum. Belki burala-rı hiç görmediniz, belki de görmüşsünüzdür. Gördünüzse bile, bir kez daha düşünmek güzel. Görmedinizse, kırık dökük bir şeyler anlattım sanırım. Okul açılınca bir ikisini arkadaşlarıma da okursunuz.

Neyse, bu mektubum da, geçende

gönderdiğim kadar uzun olacak. Belki daha da uzun. Murat, geziye çıkmaya razı olduğu zaman amcam hemen yol hazırlıklarına başladı. Gidip olta takımları, dağ ayakkabıları falan almış. Yengem, her zamankinden neşeli. Çok sevdiği oğlunun hastalığı yüzünden pek fazla dertlendiği böylece anlaşıldı. İlk gördüğüm o kibirli, kendini beğenmiş kadınla hiç ilgisi kalmadı. Çevremizde dönenip duruyor. Bize bakmak, eskilerimizle uğraşmak çok hoşuna gidiyor. İnsanların görünüşlerine bakıp hemen karar vermemeliymiş. Artık eskiden olduğu gibi gösterişe kalkışmıyor çünkü. Murat'ın eski arkadaşlarının adını andığı yok. Dört bir yanına yalnız güven, rahatlık sağlıyor. Kendisi giriyor mutfağa, Murat için, hepimiz için çeşit çeşit yemekler pişiriyor. Balık kızartıyor. İstiyor ki, biricik oğlu birden daha da iyileşsin. Bu güzel yengeyi meğer ilk günler ben de pek

anlamamışım. Şimdi çok pişmanım yanlış şeyler düşündüğüme. Ama, büyükler yanılıyorlar da, küçükler neden yanılmasın? Hele benim gibi görgüsü kıt bir köy çocuğu! Üstelik okumam da kıt. O da benim için ilk günlerde düşündüğüne pişman görünüyor. Murat'ı iyi eden benmişim sanki. Sık sık, «seni Allah gönderdi, Hasan,» diyor. Bu da benim hoşuma gidiyor ne olsa. İnsanlara hep güler yüz göstermeli. Tatlı dil kullanmalı, Öğretmenim. Para pul her zaman dileğimizi yerine getirmeye yetmiyor. Belki insanların işlerine yarayacak şeyler alınmasına yarıyor yalnızca ve bu yüzden önemli. Yoksa, onunla her zaman her şeyi satın almaya olanak yok.

Yolculuğumuzda çok kalabalık bir topluluk olduk, Öğretmenim. Yargıçla karısı yine geldiler bizimle. Başkaları da katıldı bu geziye. Tam beş ciple yola çık-

tık. Amcama risa ettim bu kez. Ferhat Dayıyı da aldık.

«— Oğul,» diyordu; «bu yaştan sonra benim ne işim var dağ başlarında? Burada rahatım. Yaşayıp gidiyorum işte.»

Bunları söylerken bizimle birlikte gelmenin sevincini saklayamıyordu. Ama aklına çiçekleri gelince gerçekten ayak diredi:

«— Bu çiçekler günü gününe sulanmalı. Dönüşümde birini kurumuş görürsem, deli olurum,» diyordu.

Sonunda kandırdık onu. Fatma Bacı, çiçekleri sulamayı üstüne aldı. Kadıncağıza ne yapacağını uzun uzun anlattı Dayı. Bir yandan da başını kaşıyor:

«— Aklım burada kalacak,» diyordu. «Bari uzun sürmese bu iş.»

Amcam, omuzunu okşadı. Biraz da takılmak için:

«— Canım, bahçenin bütün çiçekleri kurusa ne çıkar sanki. Yeniden yetiştirirsin,» dedi.

Ferhat Dayı sert sert onun yüzüne baktı. Şakaya gelecek yanı yoktu adamın.

«— Onlar benim evlâtlarım,» diye çıkıştı. «Onlardan başka dünyada neyim var benim?»

Amcam, yaptığı şakaya pişman oldu. Yeniden omuzunu okşadı.

«— Şaka yaptım, Ferhat Dayı,» dedi. «Seninle şaka yapılmaz mı sanki!»

«— Çiçeklerim üstüne yapılmaz, Bey. Başka ne dersen de!»

Sonra, hazırlığını tamamlamak için kulübesine yürüdü. Arkasından koştum. Tam içeri girerken yakaladım.

«— Sahiden darıldın mı, Ferhat Dayı?» diye sordum.

«— Çocuk,» dedi. «Sizden ayrılınca, sanki öz çocuklarımdan ayrılmış gibi

oluyorum. Ben de can atıyordum gelmek için. Ama bu işi senin yaptığını iyi biliyorum.»

«— Doğru, Ferhat Dayı,» dedim. «Senin de gelmeni istedim. Hepsi bu kadar. Murat da istiyordu.»

Ferhat Dayı kırçıl sakalını kaşıdı. Düşündü, düşündü:

«— İyi ya,» dedi. «Benim tüfeğim yok. Bari amcana söyle de bir tüfek fazla alsınlar. Hani gençliğimde ben de attığımı vururdum.»

«— Peki, Ferhat Dayı söylerim» dedim.

Kulübeden çıkıp koşa koşa amcamın yanına geldim:

«— Amcacığım, Ferhat Dayı da bir tüfek istiyor av için,» dedim.

Amcam, gülümsedi:

«— Bak sen ihtiyar kurta» dedi. «Nasıl olsa ona da bir çakar almaz buluruz canım.»

Gidip Ferhat Dayıya, amcamın söylediklerini ilettim. Yine kırçıl sakalını sıvazladı. Duvarlar üstünden uzaklara baktı. Saçlarımı okşadı:

«— Orada, avda görüşürüz bakalım, kimmiş iyi nişancı, anlarlar,» dedi.

Böylece her şey tamamlandı. Büyük kafilemiz hazırdı artık. Av etleriyle balık dışında herkes börek, tatlı falan yapmıştı. Böyle büyük topluluklar halinde geziye çıkmak hoş oluyor, Öğretmenim. Hele kimse hastalanmazsa. İşler yolunda giderse, herkes bir başka türlü keyifli oluyor kendince.

Yine çok erken bir sabah vaktinde yola çıktık. Yine geniş yapraklar üstünde su taneleri titreşiyordu. Yine gökyüzü pespembe bir ışıkla usul usul aydınlanmaktaydı. Kafilenin başında biz vardık. Yengem, amcamın yanına, öne oturmuştu. Cipi de kendisi kullanıyordu. Biz dördümüz arkaya sıkıştık.

Buraları her görüşümde ayrı ayrı şeylere şaşıp kalıyorum. Cipimizin bir perdesini araladık. Kırları, sırası gelince de denizi seyrediyorduk. Sular bugün ne kadar usluydu. En küçük bir çırpınış görülmüyordu kıyıda. Deniz kuşları çığlık çığlığa ötüşüyordu. Cipin içinde görebildiğimiz kadarıyla, sabahın bu er saatında her yer, çayır, çimen, taze ot doluydu. Sığırcıklar, tarla kuşları, yalnızca kökleri saklayan boş tarlalarda karmakarışık uçuşuyorlardı. Murat'a denizin ortasında, ak yelkenleriyle sivrilen bir gemiyi gösterdim. Çocuk, her şeye, yeni baştan görüyormuş gibi bakıyordu. Başını omuzuma dayamıştı.

Çiğdem konuşmuyordu. Bir yere baktığı da yoktu. Ya da hep babasına bakıyor, cipimiz iki yana sallandıkça yarı korku, yarı da şımarıklıktan bağırıyordu.

Yol gidiyorduk, Öğretmenim, yol.

Ne güzel bir dünyada yaşıyorduk. Hele ne güzel bir yurt parçasında. Göz alabildiğine ağaçlıklı yerler. Tepelerinde ak bulutların uçuştuğu uzak orman tepeleri. Hepsi de iç ürperten bir güzellik yükü altında eziliyordu. Murat, koluma yaslandı. Ferhat Dayı, çubuğunu tüttürmediği için üzüntülü, hatta yüzü asıktı. Arkamızdaki cipler birbirinin tozunu yememek için, belki yüzer adım arayla geliyorlardı. Murat'ın kulağına eğildim:

«— Ferhat Dayının çenesini bıçak açmıyor,» dedim.

«— Neden, Hasan Ağabey?»

«— Neden olacak, çubuğunu içemiyor. Bizim cipe bindiğine bin kez pişman olmuştur.»

Murat, gülümsedi:

«— Peki, neden içmiyor?»

«— Her halde amcamla yengemden çekiniyor.»

Murat, yüksek sesle babasına seslendi:

«— Ferhat Dayı çubuk içebilir mi, Baba?»

Amcam, ne diyeceğini şaşırdı. Arkaya bakmadan:

«— Elbette, Oğlum,» dedi. «Böyle gezilerde herkes ne isterse onu yapar. Kimse kimseye karışamaz.»

Ferhat Dayı, bizim bu müzevirliğimize çok kızdı:

«— Yok, Bey,» dedi. «Ben böyle bir şey demedim onlara. Kendileri uydurdular.»

Burnu horoz ibiği gibi kızardı öfkeden. Sonra bize döndü. Hırslı hırslı:

«— Nereden çıkardınız şimdi çubuk işini?» diye bağırdı.

Hepimiz gülmeye başladık. Müzevirliği birbirimizin üzerine atıyorduk. Yengem bile gülüyordu. Bize döndü:

«— Aldırma sen onlara, Ferhat Da-

yı; çubuğunu yakmaya bak,» dedi.

«— Hanımefendi, vallahi ben bir şey söylemedim.»

«— Biliyorum canım. Onlar uydurdular bunu. Deminden beri fıskos edip duruyorlardı.»

İşe amcam karıştı:

«— Ferhat Dayı,» dedi. «Benim de canım bir cıgara çekiyor ama, sabrediyorum. Manavgat'a pek az kaldı. Orada, ırmağın kıyısında karşılıklı içeriz seninle. Hatta, canın isterse bir iki kadeh de.. Ha!»

«— Bey! Utandırma beni. Hiç sizin yanınızda...»

«— Yoo! Demin ne dedim. Yolculukta öyle şeyler yoktur. Anlaşılıyor, gelsin taze alabalık! Şerefe diye kadeh kaldıracağız seninle, Ferhat Dayı.»

«— Ben tadını bile unuttum, Bey.»

«— Fena mı, hatırlarsın işte.»

Ferhat Dayı başını cipin penceresi-

ne çevirdi. Sanırım, gözlerinin nemini saklıyordu bizden. Çok çile çekmiş Ferhat Dayıyı amcamın sözleri duygulandırmıştı.

«— Neden karşılık vermedin, Ferhat Dayı? Kabul mü, değil mi?»

Ferhat Dayı ağlamaklı bir sesle:

«— Kabul, Bey! Kabul,» dedi. «Bir ayağım çukurda benim. Sizinle iki kadeh içersem belki ömrüm biraz uzar.»

«— Sen, şu ciptekilerin hepsini cebinden çıkarırsın Ferhat Dayı. Senin yapın başka. Ne zamandır bizdesin?»

«— Dört yıldır, Bey.»

«— Dört yılda hiç başın ağrıdı mı?»

«— Evet, bir kez. Ama unuttum ne zaman olduğunu.»

«— Peki, anladım! O başka... Onun dışında hiç hastalandın mı? Gelip benden ilâç istedin mi?»

«— Tövbe, Bey. Doğrusu hastalanmadım. Sizden ilâç da istemedim.»

Cipimiz, Manavgat'a girdi. Tozlu, yamru yumru yolda sekmeye başladı. Bir iki dönemeç döndükten sonra, ırmağı salkımsöğütlerin, iri gövdeli çınarların gölgelediği yere geldik. Burada su durgun akıyordu. İki küçük baraka arasında gidip gelenler vardı. Kıyıya konan renk renk boyalı masaların hemen hepsi doluydu. Cipten atladığımız zaman karşımıza amcamın arkadaşı doktorla eşi çıktı. Bizim için büyük bir masa ayırtmış. Koyu gölgeli bir yerde gerçekten büyük bir masa vardı. Kenarındaki sandalyeler kapatılmıştı. Gerimizdeki cipler de gelip arka arkaya dizildiler. Kafile bir araya gelince çok kalabalık olduğumuzu gördüm. Ama, bizden başka çocuk yoktu. Çoğu, Alanya'nın ileri gelenleriydi. Av düşkünü, eğlence düşkünü zenginler. Güle oynaya, yan yana konmuş masalara yerleştik. Bizim aile, toplu halde bir yere oturdu. Amcam, il-

le Ferhat Dayı benim yanımda oturacak diye diretti. Adamcağız ezilip büzülüyordu: .

«— Bey! Sizin yanınıza yakışmam ben,» deyip durmaktaydı.

Amcam o zaman gerçekten kızdı:

«— Ne biçim söz o,» dedi. «Hadi otur karşıma. Çıkar bakalım çubuğunu. Tellendir tatlı tatlı.»

Yemeğimiz çeşitli balıklarla, yeşil salata, bir de meyveydi. Testilerde buz gibi su vardı. Ben her zaman olduğu gibi, Murat'ımın yanındaydım. Gözlerinin içi gülüyordu. Yeniden sağlığına kavuşmanın sevinciydi bu. Hele buralara gelmek onun için bulunmaz şeydi.

Ferhat Dayıyla amcam karşılıklı kadeh tokuşturdular. İlk yudumda Ferhat Dayı suratını ekşitti. Yengem de coştu bir ara:

«— Ben de içeceğim,» dedi.

Ona da bir kadeh getirdiler. Baraka-

dan ortalığa tavada cızırdıyan balık kokusu yayılıyordu. Yanıbaşımızda ırmak durgun, bulanık akıyordu. Hele salkımsöğütlerin gölgelediği yerde akıp akmadığı belli bile olmuyordu. Radyoda bir şarkı vardı, insanın içine biraz tasa veren. Bu seste benim yiğit Anadolumun erkekçe kafa tutuşu yoktu. Yalvaran, yakaran, bir erkeğin ağzına yakışmayan bir hayavdı bu. Tam bir yakınma aslında. Ama hiç sevimli değil. Tersine, gücünden ediyor insanı.

«— Murat, seviyor musun bu şarkıyı?» diye sordum.

«— Hayır, Hasan Ağabey. Ağlamaklı oluyorum.»

«— Oysa şurada her şey ne kadar kendiliğinden değil mi? İster miyiz bu sevinçli havanın böyle bir şarkıyla bozulmasını?»

«— Biz istemiyoruz ama, belki isteyenler vardır.»

«— Nasıl olur? Bu güzel havada insanın içini körelten bir şarkı istensin? Kim dinliyor acaba? Ya da kim dinlemek istiyor?»

«— Aklım ermiyor, Hasan Ağabey. İsteyen var ki, çalıyorlar.»

«— Acaba kapattıramaz mıyız?»

«— Hiç sanmıyorum.»

O sırada amcam bize döndü:

«— Çocuklar, ne konuşuyordunuz öyle kendi kendinize?» diye sordu. Muratla bakıştık.

«— Amca,» dedim. «Şu radyodaki şarkılar çok tasa verici. Oysa herkes buraya eğlenmeye geliyor.»

«— Farkına varmadım. Dur bakayım. Sahiden ne can sıkıcı hava bu yahu! Açılır mı böyle güzel bir yerde? Böyle güzel bir günde? Böyle dostların arasında? Bir de bunun adına Türk musikisi derler.» Sonra, doktor arkadaşına döndü:

Hasan yeğenleriyle birlikte sandalla gezintiye çıkıyordu.

«— Doktor, göster bakalım kendini!» dedi. «Sustur şu can sıkıcı aleti.»

Doktor kalkıp gitti. Bir şeyler söyledi o barakadaki adama. Birden radyo dindi. Derin bir soluk aldık. Şimdi keyfimize diyecek yoktu. Bir ara Çiğdem yerinden kalktı, suyun kıyısına gitti. Eğildi. Ödüm koptu düşecek diye. Yerimden fırlayıp koştum yanına.

«— Çiğdem, dikkat et düşersin,» dedim. «Burnumuzdan getirirsin geziyi sonra.»

«— Düşmem Hasan Ağabey korkma. Merak ettim. Bu su denize mi dökülüyor?»

«— Denize.»

«— Peki, nereden geliyor bu böyle?»

«— Canım geçen gelişimizde gittik ya kaynağına. Hani köpük köpük, duman duman akıyordu ya, büyük kayaların üstünden.»

«— Ha, o mu bu?»

«— O ya! Yavaş yavaş uslanıyor buraya gelinceye kadar.»

«— Çok şaştım doğrusu.»

«— Haklısın. O su nerede, bu su nerede.»

Masamıza döndüğümüz zaman Ferhat Dayının diline bir pelteklik çökmüştü. Boyuna konuşuyordu ya, pek bir şey anlaşılmıyordu konuşmasından. Kelimelerin yarısını ağzının içinde yuvarlıyordu. Her halde hoşa giden şeyler anlatıyordu. Yengem boyuna gülüyor, Ferhat Dayıya takılıyordu. Amcam bize döndü:

«— Çocuklar yemeklerinizi çabuk bitirin,» dedi. «Hep burada kalacak değiliz ya!»

«— Baba biz çoktan bitirdik yemeğimizi. Sizi bekliyoruz.»

«— Öyleyse hazırlanın. Hemen yola çıkarız.»

Kimsenin o güzel yerden ayrılmaya niyeti yoktu. Çaresiz kalkacaktık. Bizim

masadaki konuşma bir uğultu haline geldiği zaman, üçümüz kalkıp cipe doğru yürüdük. Murat'a:

«— Nasılsın, Murat?» diye sordum.

«— Çok iyiyim, Ağabey,» dedi.

Artık aradaki Hasan, kalkmıştı. Bu beni çok sevindirdi. Şimdi Murat benim öz kardeşimdi. Çiğdem, cipin düdüğünü öttürüyordu. Öttürmeseydi öbürlerinin gelmeye niyetleri yoktu. Az sonra Ferhat Dayı iki yana sallana sallana yürümeye başladı. Bizi arıyordu. Hem yürüyor, hem kendi kendine konuşuyordu. Neler söylediğini kestirmek güçtü. Yanımıza yaklaşınca:

«— Doğru değil yaptığınız,» dedi. «Beni orada yalnız bırakıp neden geldiniz?»

Çiğdem, gülmeye başladı. Öyle ya, Ferhat Dayıyı hiç böyle görmemişti. Murat'la ben oralı olmadık.

«— Ne gülüyorsun bakalım, Küçük Hanım? Maymun mu oynuyor?»

Çiğdem, başını saklayıp büsbütün gülmeye başladı.

«— Hadi Ferhat Dayı, atla cipe!» dedim.

«— Hayır! Bu küçük hanım niçin güldüğünü söylemezse, öldür Allah binmem cipe.»

Murat, gülümsedi:

«— Hadi Çiğdem, söyle bakalım niçin güldüğünü Ferhat Dayıya! Yoksa binmez cipe.»

«— Ferhat Dayıcığım, ne oldu biliyor musun?»

Ne var ki tutuldu çocuk. Bir şey uyduramıyordu. Ne söylese, Ferhat Dayı kanmayacaktı. Ama her halde korktu, çünkü gülmüyordu artık.

Ferhat Dayı bin bir güçlükle cipe binebildi. Yerine oturdu. Elinde hâlâ çubuğunu tutuyordu. Onu tazeledi.

«— Hantal herif!» dedi kendi kendine. «Sonunda böyle çoluk çocuk maskarası olacağın belliydi. Nene gerek senin içki.»

Bu sözleri duymazlıktan geldik. Ama, Ferhat Dayının dili çözülmüştü:

«— Başından çok şey geçti ya, çoluk çocuk yanında hiç rezil oldun mu böyle?»

Birden içime dokundu sözleri:

«— Ferhat Dayı,» dedim. «Neler söylüyorsun Tanrı aşkına? Seni hem sever, hem sayarız. Bilmez misin bunu?»

Koyu koyu gözlerime baktı:

«— Sen akıllı çocuksun; ne var ki budalaca sözler ediyorsun şimdi.» dedi.

«— Belki budalaca sözler ediyorum ama, neden alındın Çiğdem'in gülüşüne? O. daha masada başladı gülmeye. Seninle bir ilgisi yok ki!»

«— Hayır, benim halime gülüyor. Beni anlamaz mı sanıyorsun?»

Karşılık vermedim. Çünkü yengemle amcam cipe doğru geliyorlardı.

Ferhat Dayı köşesine büzülmüş, homur homur homurdanıyordu. Amcam bana göz kırptı:

«— Ne o, Hasan?» dedi. «Neden susuyorsunuz?»

«— Amca, o kadar balık yemişiz ki kimsede konuşacak hal kalmadı.»

«— Öyle mi? Ben başka şeye yordum.»

Ferhat Dayı, yaslandığı yerde çaydanlık gibi fokurduyor, kendi kendine bir şeyler mırıldanıyordu.

Amcam, bir işaretiyle bütün ciplere komut verdi. Kafilenin başı yine bizdik. Bütün motorlar birden çalıştı. Topluluk yola düştü. Geçende yazdığım o büyük demir köprüyü geçtik. Antalya yönünde ilerlemeye başladık. Yol güzeldi, düzgündü. Motorumuz homurtularla işli-

yordu. Kimsede konuşacak hal yoktu. Söz olsun diye amcama sordum:

«— Antalya'ya ne zaman varırız?»

«— Daha önce göreceğimiz yerler var Hasan. Büyük ve eski bir tiyatroya uğrayacağız. İlerde göreceksin.»

Yolumuz güzel kıvrımlarla, sağa sola dönerek uzuyordu. Belki vakitsiz olduğu için öyle çok otomobile ya da otobüse rastlamıyorduk.

Selçukoğulları üç koldan inmişler Akdenize, Öğretmenim. Biri benim geldiğim yol. Düpedüz Alanyayı tutuyor. Biri, Akşehir üzerinden Eğridir'e, İsparta'ya oradan Antalya'ya gidiyor. Üçüncüsü, yine Eğridir üzerinden belki, ama kervan yoluyla Antalya'ya uzanmada.

Amcam, motoru yeniden işletti. Cipimiz, hep birbirine benzer sesler çıkararak yola koyuldu. Demek arkamızdan gelenler epeyce geride kalmışlardı! Kü-

çük küçük sırtlar dönüyorduk. Denizden oldukça uzaklardaydık. Deniz görünmüyordu artık. Keskin bir dönemeçten sonra kocaman, bakımsız bir köprüye geldik. Bu köprü çok eski bir çağdan kalmış. Ama, yirmi yüzyıla yaklaşan varlığını koruyagelmiş. Karşı taraftaki yol işçileri yeni bir yol üstünde çalışıyorlardı. O yol bitince, hem bu köprünün üstünden geçilmeyecek, hem de uzaklık adam akıllı kısalacaktı. Köprüyü geçtikten sonra, cipimiz sol yana düşen geniş, büyük bir benzin istasyonuyla, yanıbaşındaki aydınlık bir kır kahvesinin önünde durdu. Herkesi uyandırdım. Cipten indik. Murat'ın koluna girdim. Kahveye doğru yürüdük. Cipte ayaklarını büze büze sanki eski günlerine dönmüştü. Ferhat Dayı araçtan atlar atlamaz çayırın üstüne uzandı.

«— Çok yoruldum oturmaktan, Ağabey,» diyordu Murat.

«— Haklısın elbette, şimdi açılırsın,» dedim.

Yavaş yavaş kahveye yöneldik. Çiğdem, gelincik ve papatya toplamaya başlamıştı. Buranın papatyaları da çok kocamandı.

«— Çiğdem» diye bağırdım. «Bana bir tane papatya verir misin? Fala bakacağım.»

Bir zamanlar Öğretmenim, sınıf geçecek miyiz, geçmeyecek miyiz diye bakardık ya hani köydeyken? Nedense birdenbire aklıma gelmişti. Çiğdem koşup bir papatya uzattı:

«— O kadar çok ki,» dedi. «Siz neden toplamıyorsunuz?»

«— Biz papatyalık çocuk değiliz!»

Çiğdem kızdı:

«— Amaan siz de...»

Kahve çardağının koyu gölgesine oturduk. Her yerde su vardı.

Ama bunlar, bizim köydeki gibi bu-

lanık akıyorlardı. Önümüzde geniş sel yatakları vardı. Ayranımızı içerken, köprüye baktım. Oturduğumuz yerden çok korkulu görünüyordu. Geniş kemerli dört büyük gözü vardı. Uygarlığın niçin su kıyısında başladığını şimdi daha iyi anlıyordum. Su, bolluk demekti. «İnsanlar zengin olurlarsa genellikle mutlu da olurlar,» dediydi Ferhat Dayı bir zamanlar.

Biraz ilerimizde develer kimi çökmüş geviş geçtiriyor, kimi uzun boyunlarını uzata uzata bir şeyler koparıp yiyorlardı.

Böyle bir sevincin ve güzel bir günün ortasında birdenbire halamı ve sizi anımsadım. Bunlardan yoksun yaşıyordunuz. Ama sizin yaşamanız bizimkine göre daha yiğitçeydi. Siz, toprakla, doğayla savaşa savaşa geçiriyordunuz ömrünüzü. Birçok güzelliğin farkına varamadan... Ya da bir şeyden haberli olup

da ona erişmemek... Sanırım, insana en zor gelen de bu. Birçok atasözünün bugün hiç bir anlamı kalmadığını anlıyorum. Ne demiş atalarımız: «Köprüyü geçinceye kadar ayıya dayı diyeceksin.» Bu kadar saçma söz olur mu, Öğretmenim? Hem köprüyü geçecek, hem ayıya dayı demeyeceksin.

Yaza yaza çok yoruldum. Oysa biraz sonra öteki cipler gelecek ve ayranlarımızı içip yine yola düşeceğiz. Ben gideceğimiz yeri de bu mektubuma sıkıştırmak istiyordum. Orasını belki Antalya'da yazar, postaya öyle atarım. Bu yeryüzü cennetinde size hangi şeyden söz açsam, güzel.

Şimdilik Allaha ısmarladık. Allaha ısmarladık derken içim içime sığmıyor. Çünkü öyle bir yer gördüm ki, onu da anlatayım diyorum Öğretmenime. Ama çok yorgunum. Halamı görürseniz çok selâm edin. Özledim onu çok. Köye gel-

meye daha epey zaman var. Mektubumu öyle sanıyorum, Antalya'da sürdüreceğim.

Ellerinizden öperim.

Hasan

Antalya, 15.IX.196.

MELEK HALAM.

Çok oldu değil mi sana mektup yazmayalı? Ya da bana öyle geliyor. Sen mektuplarının arasını öyle uzattın ki, büsbütün merak eder oldum. Nerelerdesin? Neden yazmıyorsun bana? O çok eski tarihli mektubunda bir baş ağrısından söz ediyordun. Ben de bunu söyledim amcama:

«— Halamın başı ağrıyormuş,» dedim.

«— Mektubunda mı yazıyor?» diye sordu.

«— Evet,» dedim. «Alanya'da son aldığım mektupta öyle yazıyordu.»

«— Neye oradayken bana söylemedin, Hasan? Gider, görür, alıp getirirdim.»

«— Çok işiniz, çok hastanız vardı. Yoksa söylerdim elbette.»

«— Yanlış davranmışsın, Hasan. İçime bir kurt düşürdün şimdi.»

«— Amca, ben de halamı çok seviyorum. Bizim köyde baş ağrısını geçirecek pek çok ilâç bilir konu komşu.»

«— Onların bildikleri de doğrudur ya, ne de olsa benim bakmam başka olurdu.»

Ona hak verdim ama, başının ağrıdığını söylemek yine de son günlerde uygun düşmeyecekti. Neyse, öyle sanıyorum ki geçmiştir ağrın, iyisindir. Yine mektubunda yazdığın gibi ev ev dolaşıp mektuplarımı okutuyor musun komşulara?

Biz yine yollardayız. Buralar çok güzel. Her yer çiçek, çayır, çimen dolu. Tanrı bütün güzellikleri buraya vermiş sanki. Senden uzak olmaktan başka bir derdim yok. Ne olur, kaynattığın pekmezle tarhanayı komşulara dağıtıp bu kışı bizim yanımızda geçirsen... Buna razı olduğunu duysa amcam, gelir otomobiliyle alır seni. Ne olur Halacığım, ilk mektubunda peki dediğini yaz. Ne olursun, benim güzel Halacığım.

Sana ne yazayım buradan? Yollar uzun, göz alabildiğine. İnsan cipe bindiği zaman (cip de ne oluyor diyeceksin, onu bininceye kadar ben de bilmiyordum. Şimdi öğrendim, ama yine de anlatamam.) İçi sıcak olduğu için durmadan terliyor.

Murat, Çiğdem, hepsi, herkes çok iyi. Herkesin selâmı var. En çok Murat seviyormuş seni.

Ellerinden öperim. Köyümün bütün

büyüklerine selâm. Şimdi Antalya'dayız ya daha bir yerini görmedim. Belki buradan, belki dönüşte gördüklerimi yazarım.

Hoşça kal, Halacığım.

Hasan

Antalya, 15.IX.196.

SEVGİLİ ÖĞRETMENİM.

Dediğim çıktı. İki mektubumu birden atıyorum. Elinize geçince biraz şaşıracaksınız. Yerden göğe kadar haklısınız elbette. Hani geçen mektubumda bunu da yazayım öğretmenime dediğim yer yok mu, oradan söz açacağım. Burası bütün o unutulmuş kentlere, Ur, Uruk gibi batmış kentlere hiç benzemiyor. Bütün canlılığıyla ayakta duruyor. Belki bir iki taş düşmüş. Belki bir iki yontusunun (geçen mektuplarımda yontu'ya

heykel diyordum, sonra öğrendim Türkçesini doktordan) burunları, kulakları düşmüş ama, yüceliğini yine de insan yüreğine salıveriyor.

Size geçen mektubumda yazdığım o kır kahvesinde bütün kafile buluştuk. Herkes ayranını içtikten sonra topluluğumuz anayoldan sağa, içeriye saptı. Çok gitmedik. Yol burada öylesine güzel ki, görkemli bir yere varacağımızı müjdeliyor. Yürümek geçiyor insanın içinden. Park gibi bir yer. Cipimiz ve arkamızdaki cipler gelip bir yerde durdu. Herkes atladı aşağıya. Ferhat Dayı oralı değildi. Yatsın aracın içinde diye düşündük. Yolculuğun bu yanı hiç yorucu değildi. Murat koluma yaslandı. Birlikte, büyük bir taş yapının önünde toplandık. Başımızı kaldırıp baktık. Yukarısı görünmüyordu.

«— Murat, yorgun değilsin ya!»

«— Hayır, Ağabey,» dedi. «Burası

öbür yere benzemiyor. Dağınık değil bu yöre.»

Yontma taşlardan yapılmış geniş, kemerli bir kapıdan içeri girdik. Kentin açık hava tiyatrosuymuş. Önümüzde bir kılavuz vardı. İyice ezberlediği şeyleri bize söylemeye başladı. Hemen kâğıt, kalem çıkardım.

Burası ünlü Perge (Belkıs) açık hava tiyatrosuymuş. Kentin kalıntısı, doğusuna düşüyordu tiyatronun.

«— Şu gördüğümüz geniş taş. Basamaklarla gökyüzüne doğru fırlayan koca tiyatro, İmparator Zenon zamanında iki meçena tarafından yaptırılmış. (Meçenanın ne olduğunu sonra amcama sordum. Sanatçıyı koruyan kişi demekmiş) Sağır sandığımız şu taş basamakların kırk dördüncüsünde bile küçük bir fısıltı duymanıza nasıl engel olmadığını hayretle göreceksiniz.»

Taş basamaklar merdiven gibi üst

üste konmuştu. Bu basamaklar arasında otlar, yosunlar vardı ya, dikkat etmeyen için bunlar fark edilmeyebilirdi. Şaşıp kaldığım bu yapılar, bunca yılların doğa olaylarına nasıl olup da dayanmış, böyle sağlam kalmıştı? Asıl akıl erdiremediğim buydu.

Şaşkın şaşkın duvarlardaki geçitlere, taş basamaklara bakan Murat'a döndüm:

«— Sevdin mi?» diye sordum.

«— Ah!» dedi. «Ben yalnızca seni seviyorum, Ağabey. Bunlardan pek bir şey anlamıyorum. Sen olmasaydın...»

Elimle ağzını kapadım:

«— Bırak bunları, Murat,» dedim. «Sevdin mi, beğendin mi buraları? Sana onu sordum.»

«— Ben de aynı şeyi söylüyorum ya. Buraları sevmek, seni sevmek demek. Sevmez olur muyum?»

Murat'ın bu aşırı duygululuğu içime

dokundu. Yavrucak yürüdü yürüyeli her şeyi bana bağlıyordu. Oysa bu kadarına hakkım yoktu. Ve aslında bencil de davrandım. Her gün suya girebilmek için Murat'ı yanıma almıştım. Nereden bilirdin, amcamın bile iyi edemediği bu hastalığa suyun, güneşin iyi geleceğini? Hep raslantıydı işte. Ama bir aileyi mutlu eden bir rastlantı.

Topluluğumuz Perge'yi gezdikten sonra yine bir araya geldi. Bu eskil kentin agorasını, çarşısını gezmeye fırsat bulamadık. Öyle sanıyorum, buralara henüz gereği kadar ilgi gösterilmemiş. Yalnız tiyatrosu bütün görkemiyle ayakta. On bin kişi kadar alırmış. Zaten son yıllarda Ankara'dan Devlet Tiyatrosu oyuncuları da gelip eski Yunan tiyatro oyunlarını oynuyormuş burada.

Ayrılmadan önce:

«— Murat!» dedim. «Ben şimdi bu taş basamakların en üstüne çıkacağım.

Olduğun yerden seslen bakalım duyabilecek miyim?»

Dediğimi yaptım. Aşağıdakiler, masallardaki adamlar gibi küçük görünüyordu.

«— Hasan Ağabey!» diye bağırdı Murat.

Şaşılası bir şey oldu, Öğretmenim. Bağırmasa da olurdu çünkü. Sanki yanımdaymış gibi duyuluyordu sesi. Sütunlu geçitler arasında dolaştım. Her şey o kadar ustaca ölçülüp biçilmişti ki, şaşmamak elden gelmiyordu.

Geçen mektubumda da yazdım sanıyorum. Elimizde bunca değerli, bunca yüce örnekler varken, neden bunlardan yararlanmıyoruz? Bir yolumuza çıkan köyleri, bir de bu gördüklerimi düşünüyorum; içim sızlıyor. On yedi yüzyıl sonra, gide gide insanlarla hayvanların birlikte kaldığı barınaklara rastlıyorsunuz. Nedir bu ilkelliğin nedeni?

Bizim oralarda böylesi ulu yapılar yok, tarihsel belge olarak. Ama yine de biz tertemiz, hanaylı evler yapmışız. Hayvanımız için gerekli olan barınaklar, ağıl ve ahırlarımız elden geldiğince köyün kıyısında kurulmuştur. Bunlarsa neden böyle geri gitmişler? Yalnızca başlarını sokacak barınakları, verimli topraklar üstünde yalnızca ekip biçecekleri yerleri düşünmüş olacaklar. Burada toprak o kadar verimli ki, ne ekersen bitiyor, yeşeriyor. Hatta bir yabancı gezgin: «Bastonumu atsam, bir saat sonra karşıma fidan olarak çıkacak,» demiş. Nemli mi nemli, kırmızıyla kahverengi arası bir toprak. Pamuk ek; keten, kenevir ek. Ne isterseniz onu ekin. Hayır, bizimkiler tutturmuşlar atalarından gördüklerini. Hep onu ekiyorlar. O ise, bizim çorak topraklarımızda da yetişiyor.

Neyse, Öğretmenim. Yurt sevgisi

böyle yerlerde daha çok belli oluyor da onun için yazıyorum bunları.

Yarım saat kadar orada kaldık. Sonra yeniden yola koyulduk. Güzel bir yolda ilerliyoruz. Ferhat Dayı hâlâ cipte uyku çekiyor. Biraz yol alınca düz ovada karşımıza bir kasaba çıktı. Burada durmadık.

Şimdi biraz yukarı tırmanıyoruz. Ama, hafif meyiller çıkıyoruz. Deniz, çok uzaklarda kaldı. Acaba neden bu kasabayı ötekiler gibi deniz kıyısına yapmamışlar? Yaşlılar böyle düşünmüş olacak. Vardıkları uygarlık ölçüsünde bunun böyle olmasını uygun görmüşler.

Örnek çiftlikler geçtik. Ağaçları birbirinin benzeriydi. Buralada traktörler var. Bunları toprağı sürmek için kullanıyorlarmış. Sarı renkte daha büyük makineler de var. Bizim Çiftlik köyüne bunlardan iki tane verseler bellerimizi, küreklerimizi atardık elimizden. Yarım sa-

at içinde bilmem kaç dönüm toprak sürerlermiş bu traktörler.

Amcam:

«— Sıkıldınız ama, Antalya'ya geliyoruz,» dedi.

Murat gülümsedi:

«— Babacığım, Ferhat Dayıyı uyandırayım mı artık?» diye sordu.

«— Sakın ha, Murat! Biraz fazla kaçırdı o. Hoş, suç da benim ya!»

Dik bir yamacı tırmanıp, bir iki dönemeç döndükten sonra Antalya'nın kenar mahallelerine girdik. Geniş yolları iki yana dikilmiş ağaçlar gölgeliyordu. Ama yine de sıcaktı. Aynı biçimde geniş bir yoldan kentin göbeğine doğru yol aldık. Burada her şey bakımlı. Yapılar göz alıcı. Bu güney kentlerine ya da kasabalarına en büyük özelliği veren nedir, bilir misiniz? Her balkonun, her sundurmanın yıkılırcasına saksılarla dolu olması. Renk renk çiçekler, çöl bitkileri,

köpük sular dökülüyordu. Bunlara çağlayan denirmiş. Dünyanın hiç bir yerinde böyle sık sık arayla, kırk elli metre yüksekten çağlayanların döküldüğü yer yokmuş. Antalya, ününü buradan alıyor. Yarım saat sonra oraya gidip köpük köpük akan suların serinliğini yüzümüzde duyunca şaşıp kaldık. Doğanın bir bağışıydı bu da. Ben Antalya'ya da bir ad koydum, Öğretmenim: Su kenti.

Yarım saat sonra bahçede buluştuk. Herkes üstünden yorgunluğu silkip atmış. Yunup yıkanmışlar. Amcam:

«— Şimdi buradan faytonlara atlayıp parka gideceğiz,» dedi. «Yemeği orada yiyeceğiz. Acıktınız, değil mi?»

Doğrusu acıkmıştık ya, vakitsiz bir yemek olacaktı bu. İkindi olmuştu. Her halde amcamın bir bildiği vardı. Faytonlara kurulduk. Arka arkaya uzun bir kuyruk olduk. Osmanoğulları bu bölgeye çok şey eklememişler. Tarihin malı olmuş o

büyük, uygar uluslar burada da yanyana yaşıyor. Selçuklular elbette gittikleri her yere kendi damgalarını basıyorlar.

Biz üç küçük, bir faytondaydık. Sağ yakamızda kalın bir minare gördük. Bunun da renk renk çinileri vardı. Adına «Yivli minare» deniyormuş. Onu da Selçukoğulları yaptırmışlar. Zaten biçiminden de anlaşılıyor. Bizim fayton, amcamla yengemin, bir de Ferhat Dayının bindiği faytonun hemen arkasında. Gide gide bir yere geldik. Anayolun ortasına set set bir ark açmışlar. Bu arkta gürül gürül bir su akıyor. Dedim ya, Öğretmenim; Antalya bir su kenti diye. Surlar bile su sızdığı için yosun tutmuş. Amcam, bir yerde faytonu durdurdu. Biz de ona uyduk. İndik aşağıya. Durduğumuz yer, tarihin yazdığı ünlü Hadrianus kapısıymış. Üç gözlü, ak mermer kaplı bu sur kapısı. İç mahalleleri dışarıya bağlıyor. Antalya'da böyle birkaç sur kapısı varmış. A-

ma içlerinde en görkemli olanı buymuş. Bu güzellik, bu yücelik karşısında insanın dili tutuluyor. Amcam, bu kapı üstüne bir şeyler söyledi ya, artık güzelliğe, tarihe, her şeye doyuyor insan. Dinlemedim bile. Eski kent buralardan taşmış, yayılmış. Yine faytonlarımıza binip parka geldik. Bir yerde parka faytonlar giremiyor. İndik. Murat'ın koluna girdim. Hâlâ sıcak. Çıplak kollarımız birbirine yapışıyor. Artık ötekilerle ilgilenmiyorduk. Aramızda konuşuyor, gülüşüyor, şakalaşıyorduk. Ne diyeceklerini de umursamıyorduk. Amcamın gözü bizdeydi. Ona da boş verdik. Kendi kendimize yetiyorduk.

Parka girer girmez, burnumuza önce bir çiçek kokusu geldi. Şaşırdık, Öğretmenim. Şaşırılmayacak gibi değildi. Bunca güzelliği insanoğlu nasıl bir araya getirmiş? Nasıl toplamış? Nasıl düşünmüş?

Güller, güller, renk renk güller... Uzun hurma ağaçları. Muz ağaçları ve

ağaçlar, ağaçlar... Koyu yeşil yapraklı ağaçlar... O kadar ağır kokuyorlardı ki, içimize baygınlık çöktü. Nerede o benim ısırgan, galagan otlarımın kokusu? Doğa, pek cömert davranmış. Onlar da güzellikleri üst üste yığmışlar. İnsan eziliyor bu güzellik yükü altında. Alanya'nın parkı küçülüverdi gözümde. Konuşacak bir şey bulamıyoruz artık. Susuyor, çevremize bakıyoruz. Sonra da birbirimizin yüzüne. Murat, yürürken biraz güçlük çekiyor. Ama bunu belli etmemeye çalışıyor. Koluna öylesine girdim ki yürümüyor, ayaklarının ucuna basıyordu. Bu parka ışık doluyordu ama, sıcak girmiyordu, Öğretmenim. Koyu gölgeli, güneşli yerlerden geçtik. Denize bakan yöne geldik. Buradan koya baktık. İşte, bu bölümde bir dizi çağlayan denize dökülüyordu. Kulağımıza yalnız uğultu geliyordu. Karşımızda yüce dağlar vardı. Gün solmak üzereydi. Belki onun için farkına

varmadık. Bu yüksek dağlarda hâlâ kar varmış. Düşününüz, Öğretmenim; bir günde kar, güneş, deniz, sıcak... Dört mevsimi bir günde yaşamak değildir de nedir bu?

Baygın sonbahar kokularının doldurduğu parkı dolaştık. Vakit nasıl geçti anlamıyorduk. Güller, pespembe yaban gülleri sarmıştı parkın duvarlarını. Gün batmak üzereydi ya, biz yine terliyorduk. Oysa üstümüzde incecik birer gömlek vardı. Nasıl gönül vermezsiniz Öğretmenim böyle bir yere? Sonra geniş sundurması denize bakan bir yerin üst katına çıktık. Gün batıyordu. Koskocaman kırmızı bir gül gibiydi. Bir ara yengem yanıma geldi.

«— Hasan!» dedi, «sana çok yük oluyor mu, Murat? Size yardım edeyim mi?»

Birdenbire yengemi çok sevdim. Sesi yumuşak ve tatlıydı. Gözlerinin içi gülüyordu. Demek gösterişi sevmiyor, sakat

oğlunun acısını öyle şeylerle unutmaya çalışıyordu. Kendini avutuyordu yani. Şimdi oğlu iyileşince her şeye boş verdi. İnsan ilgilerinin çeşitli yönlere uzanacağını biliyorum. Ama böyle bir değişikliği yengemden beklemiyordum. O yalnız güzel değil, yumuşak başlı bir kadındı. Oğlunun dermansız gibi görünen hastalığı sırasında, ilgileri elinde olmaksızın başka yerlere dönmüştü. Onlarla avunurum sanıyordu. Asıl aradığının oğlunun sağlığı olduğunu, Murat iyileştikten sonra anladı. O zaman bütün gücüyle yine oğluna döndü. Bu bizim köy analarında gördüğümüz bir şeydi. Demek ki analık hiç bir yerde değişmiyor Öğretmenim. Yoksul, zengin, sağlıklı ya da sağlıksız olsun evlâtlarının üstüne titremeleri buradan geliyor. Hani anlatırlar ya! Genç, hoyrat, güzel bir kadın, kendisini çok seven adamdan annesinin yüreğini istemiş. Adam, sana dünyayı vereyim bunu benden

isteme, demiş. Ama kadına söz geçirememiş. Ondan vazgeçemiyor da. Bin bir acı çekerek annesine kıymış. Yüreğini, sevdiği kadına götürürken ayağı taşa çarpmış, sendelemiş. O zaman ana yüreği dile gelmiş: «Aman! oğlum, demiş; dikkat et, sana bir şey olmasın.» Dünyanın her yerinde ana değişmiyor. Ben ana sevgisinden yoksun büyüdüğüm için, bunu herkesten çok daha iyi anlıyorum. Yine de bir bakıma halamdı benim anam. Halam bana ana yoksulluğunu duyurmamaya çalıştı. Yani uysal ve hep iyi davrandı. Oysa analar kimi zaman çok sert olabiliyorlar çocuklarına karşı. Ama bu, sevgilerini azaltmıyor.

O akşam yemeğini, Akdeniz'e bakan sundurmada yedik. Çok kalabalık olduğumuz için soframız düğün sofrası gibiydi. Herkes gülüp oynuyor, içiyordu. Biz çocuklar, yan yana oturuyorduk. Ay, karşı dağlara ve suya vuruyordu. İnsan her

gün burada yaşarsa belki bu güzelliklere alışır, Öğretmenim. Ama ben bir hafta kalsam, heyecandan ölürüm.

Hem yoruldum, hem sizi yoracağım yine. Ellerinizden öperim. Bütün köylüme selâm söyleyiniz, olur mu? Yakında yine yazarım.

Hasan

Antalya, 16.IX.196.

SEVGİLİ HALAMA.

Belki çok kısa sürecek bu mektubum. Akdeniz kıyısının en büyük kentlerinden birindeyiz. Herkes çok sevimli, çok mutlu. Ne var ki, aramızda sen yoksun. Murat iyi olduktan bu yana bu özlem büsbütün arttı. Senin aramızda olmayışın gücüme gidiyor. Tek başınasın orada. Bizse burada çeşit çeşit eğlenceler içindeyiz. Sen ya yün eğiriyor ya da bu-

zağılara, ineklere bakıyorsundur. Bu da benim gücüme gidiyor artık.

Halacığım, sana son mektubu nerede yazdım, anımsamıyorum. Hatta neyi yazıp, neyi yazmadığımı bile unuttum. Öyle sanıyorum, seni sevindirecek şeyler yazmıştım. Her gittiğimiz yerde ayrı bir güzellik buluyorum. Biraz da bıktım dersem, sakın ayıplama. İnsan güzellikten bıkar mıymış deme.

Herkes, her şey bir yana, seni çok özledim. Yine geçen mektuplarımdan birinde, üzümlere ben düştüğü zaman geleceğimi yazmıştım. Hayır, Halacığm; üzümlere ben düşmesini bekleyemeyeceğim. Amcamı kandırırsam, belki bu gezi dönüşü de olur; sana yollayacağım. Alıp seni buraya getirsin diye. Amcamın buna hayır diyeceğini sanmıyorum. Senin adının geçtiği her yerde dalıp dalıp gidiyor. Özlediği besbelli.

Şimdi bütün sevdiklerim, başta Mu-

rat olmak üzere, Antalya'dayız. Sana Antalya'yı anlatmaya kalkmayacağım. Dilimin döndüğü kadar Öğretmene yazdım. O bu mektupları okur sanırım.

Alanya'ya döndüğüm zaman daha uzun yazarım, gezip anlatırım sana. Sakın gönül koymaya kalkma. Seni en çok düşündüren Murat değil mi? Murat sapasağlam. Uçuyor havada. Neşesi de yerinde. Bıraksan her yere yürüyerek gidecek. Eski günlerin acısını çıkarıyor şimdi.

Bu mektubum çok kısa oldu. Kusura kalma.. Dedim ya, Alanya'ya döner dönmez uzununu yazarım.

Ellerinden, yanaklarından öperim, Halam. Fırsat düştükçe sana her yerden yazmaya çalıştım. Herkes ellerinden öpüyor. Şimdi de Fatma Bacıyla Gülbeyaz Ablayı düşünüyorum. Acaba ne yapıyorlar Alanya'da? Ferhat Dayı yanımızda ol-

duğuna göre başka soracağın kimse kalmıyor.

Köyümün bütün büyüklerine selâm.

Hasan

Alanya, 29.IX.196.

SEVGİLİ Öğretmenim,

Birçok şeyden bıktım. Yoksa size, çiçek yüklü Antalya'dan, yani buradan neler bulup yazmazdım. Mektubumun arkası kesilince merak ettiniz mi? Hasan neden yazmıyor, dediniz mi? Bakınız, arada geçen şeyleri size anlatırsam bana hak verirsiniz.

Antalya'da bir gece kaldıktan sonra ertesi gün tan vakti yola çıktık. Mektuplarımı otel kâtibine bıraktım, size atıversin diye. Antalya'nın gezilip görülecek daha çok yeri varmış. Varmış ya, güzellik usandırıyor insanı. Ara vermek gere-

kiyor. Biz de öyle yaptık. Erkenden, geldiğimiz yere geri döndük.

Artık size ne doğadan, ne de tarihten söz açacağım. Bir hayli bıktım bunlardan.

Manavgat'a döner dönmez sürek avına çıktık. Bu avı amcamın sınıf arkadaşı hazırlatmış. Zaten Alanya'dan bizimle birlikte gelenler, Antalya'yı falan biliyorlar. Bütün düşündükleri bu sürek avıymış.

Herkes ciplerinde yerini aldı. Yine düştük yollara. Aslını ararsanız, doğa olarak size yazacağım pek bir şey kalmadı. Bir yere gelince birbiriyle pek benzeşiyor her şey. Kalmadı, dedim ya; yine de gözden kaçan bir şeylerden söz etmek isterim.

Ferhat Dayı hâlâ kendine gelemedi. Aradan koskoca bir gün geçti. Demek içtiği şarap adamakıllı dokunmuş. Her indiğimiz yerde yüzümüze bakıyor, sonra yüzü gerile gerile, şaşkın şaşkın:

«— Neredeydiniz, çocuklar?» diye soruyor. «Güllerim, güllerim ne oldu acaba?»

Öyle ya! Ferhat Dayının, güllerine bakması gerek. Ne budalaca iş bu. Bakılmazsa üç dört günde gül mü solarmış. Sonra Fatma Bacı da onun kadar çiçeklerin üstüne titriyor. Bu Ferhat Dayı anlaşılmaz bir adam. Antalya'yı çok beğendi. Doğal olarak en çok çiçeklerini.

«— Ömrümde böyle güzel bir yer görmedim,» diyordu.

Bir yandan söylenip duruyor ya; bir yandan da, kaşla göz arasında gidip katmerli karanfille ortanca tohumu satın almış, biz parkta gezerken. Orada küçük bir dükkânda çiçek tohumları satılıyormuş. Bu da bir başka çeşit tutku.

Manavgat'ta çok az durduk. Bir cip daha katıldı burada bizim topluluğa. Bu cipte tazılar, av köpekleri, bir de bunların bakıcıları vardı.

Alanya yolu üzerinde sola saptık. Biraz gittikten sonra yol yine çatallandı. Sağımızda, Selçukoğullarını kışlık kentlerine bağlayan yol uzanıyordu. Yani, benim gelmiş olduğum yol. Bizse sola saptık. Buradan öte, uzaktan güzelliğine vurulduğumuz Manavgat ormanlarının ilk ağaçları başlıyordu. Bunlar, bodur çamlardı. Sık da değildi. Bir yokuşu tırmanmaya başladık. Artık hem ormanın ağaçları çeşitleniyor, hem de sıklaşıyordu. Cipimiz bir iki tepeyi çıkıp indikten sonra bir düzlüğe geldi. Karşımızdaki yamaçlar kır çiçekleri içindeydi. Burada eski bir han kalıntısı vardı. Bırakıldığı için hanın yalnızca temeliyle, hayvanları suladıkları suluklar kalmıştı. Buradan öte artık ciplerin çıkabileceği düzgün yer yoktu. Avcılar bir keçi yoluyla dağa çıkacaklardı. Cipleri arka arkaya sıraladık. Biz çocuklar burada kalacaktık. Murat;

«— Ne anladık biz bu sürek avından?» diye haklı olarak sızlandı.

Amcam, beni yanına çağırdı.

«— Aman, Hasan!» dedi. «Çevreye göz kulak ol. Ciplerin başından bir yere ayrılmayın. Yiyip içeceğiniz her şey cipimizde.»

«— Peki, Amca,» dedim. «Uzaklaşmayız. Hem korkarız zaten dağa çıkmaya.»

Amcam, bu kez Ferhat Dayıya döndü::

«— Hadi bakalım, Avcıbaşı!» dedi. «Gözün tutuyor mu dağı?»

Ferhat Dayı, başını kaşıdı. Sonra uzaktaki en yüksek dağı gösterdi:

«— Bey!» dedi. «Var mısın şunun tepesine?»

«— Hadi öyleyse, düş önümüze. Nerede tüfeğin?»

«— Cipte. Şimdi gider alırım.»

Manavgat'tan geçerken bize bir cipin

daha katıldığını söylemiştim. Bu cipin arkası açılınca birden yere köpekler atladı. Sağa sola koşuyorlardı. Hepsinin burnu yerdeydi. Av kokusunu aldıkları belli oluyordu. Hafif havlamalarla yerleri kokluyor, kuyruklarını sallıyorlardı. Tazıların boyunlarından bellerine doğru birer örtüleri vardı. Bunlar pek dayanıksız olurmuş. Amcamın söylediğine göre, bakımları zor, nazlı hayvanlarmış. Köpeklerin kulakları upuzundu. Hele içinde alacalı bir tanesi vardı ki, pek güzeldi. Hemen Murat'ın kulağına eğildim: :

«— Murat!» dedim. «Söyle amcama, bize de bir yavru alsın. Tel kafesin yanında ona da bir kulübe yaparız. Bizim de bir köpeğimiz olur.»

Murat, sevinçle el çırptı:

«— Ne iyi olur, Hasan Ağabey,» dedi.

Murat, çok alıştığı için bana bazen

«Hasan Ağabey!» bazen de yalnızca «Ağabey!» diyordu. Babasının elinden tuttu:

«— Ne olur, babacığım,» dedi. «Bize bunların yavrularından bir tane alır mısınız?»

«— Çok mu istiyorsunuz?»

«— Çok.»

«— Bundan kolay ne var? Yarın Manavgat'a döndüğümüzde anımsatın.»

Sonra bana döndü:

«— Hani, Hasan!» dedi. «Antalya'dan size fotoğraf makinesi alacaktık? Neden söylemedin orada?»

«— Amcacığım, doğrusunu isterseniz ben de unuttum. Hem vakit yoktu ki fotoğraf makinesi almaya.»

«— O da doğru ya! Neyse, bir daha gittiğimizde alırız. Demin söylediklerimi unutma!»

Dağa tırmanacak kafilenin görünüşü pek hoştu, Öğretmenim. Ellerinde çeşit çeşit tüfekler, bellerinde fişeklikler var-

dı. Yengemle, Manavgat doktorunun karısı da öteki avcılara uyup, kahverengi bir keten gömlekle, yine o renkte avcı biçimi birer pantolon giymişlerdi. Bu haliyle, yengemin boyu daha da uzamış gibi geldi bana. Yalnız onların ellerinde tüfek yoktu. Uzun konçlu, parlak çizmeleri çok göz alıcıydı.

Sürek avının nasıl yapıldığını bilmiyordum. Ama pek merak ediyordum. Önce ormanın içlerine köpekleri, tazıları salıverirlermiş. Onlar, önlerine çıkan bütün av hayvanlarını ürkütürlermiş. Arkalarından gelen avcılar da gizlendikleri yerlerden bunları vururlarmış. Avcı, vurduğu hayvanı kendisi almazmış. Köpeklere bakanlar bunları toplarmış.

Yukarıda, merak ettiğimi söylemiştim ya! Yalan. Beni çağırsalardı gitmezdim, Öğretmenim. O güzelim dağ hayvanlarına nasıl silâh atılır bilmiyorum. Bana kalırsa, yasak etmeli av denen şeyi.

Hadi bir yandan üreddiklerini düşünelim. Varsın üresinler. Dağ, taş keklik dolsa ne olur sanki?

Kafile dağa tırmanmaya başladı. Biz de arkalarından el sallıyorduk. Gözden kaybolduncaya kadar baktık durduk. Bana öyle geldi ki, yengemin aklı fikri geride kaldı. Arkadaşına karşı ayıp olmayacağını bilse o da bizimle kalırdı. Kısa boylu, ama geniş omuzlu Ferhat Dayı seke seke yürüyordu amcamın yanında.

Topluluk gözden kaybolunca:

«— Şimdi ne yapacağız, çocuklar?» dedim.

Murat yüzüme baktı:

«— Ben çok acıktım, Ağabey,» diye karşılık verdi. «Önce bir karnımızı doyuralım.»

Üçümüz de cipe koştuk. Bir yol çantasının içinde yiyecek her şey vardı. Bir termos da buz gibi kaynak suyuyla doluydu. Çantayı, termosu alıp, han kalın-

tısının yanındaki çayırlığa gittik. Dört bir yanımızdan ve ormanın kuytuluklarından kuş sesleri geliyordu. Soframızı bu çayırlığa kurduk. Çantadan tavuk sövüş, börek, kaşar peyniri, taze ceviz içi, küçük küçük ekmekler çıkardık. Murat, açgözlü bir çocuk gibi hemen atıldı. Eliyle yemeye başladı. Ama, nasıl olsa ilerimizdeki bir taş oluktan hafif şırıltılarla su akıyordu. Orada ellerimizi yıkayabilirdik. Biz de Murat'a uyduk. Kurtlar gibi, ne çıkardıksa hepsini yedik. Orman havası bambaşkaydı elbette. O buz gibi kaynak suyundan içince iki saat sonra yine acıktık. Murat üşendi ellerini yıkamaya. Oturduğumuz yerdeki otlarla temizlemeye kalktı. Ama, sonunda eline bir bakınca şaşırdı. Avuçları sapsarıydı. Otların arasındaki sarı çiçekler ellerini boyamıştı. Cipten sabunluğu alıp suyun aktığı yere gittik. Su o kadar soğuktu ki, Öğretmenim, köpürmüyordu. Bu sudan ne kadar içerse-

niz için, yine de susuzluğunuzu kandırmıyordu.

Ellerimizi kuruladıktan sonra gelip çayırlığa oturduk. Murat, arka üstü uzandı. Ağaçlar arasından masmavi görünen gökyüzüne bakıyordu. Çiğdem, yakın sırttaki çiçekleri toplamaya gitti. Ben de mektup yazıyorum. Bilmem yazdıklarım sizi sıkıyor mu? Bunu bir kez daha sordum sanıyorum. Yoksa, bu köy çocuğunu oralara gönderen ben'im diye sevinç duyuyor musunuz? Halama gidip de bu mektubumu okursanız çok sevinç duyarım. Çünkü yazarsam, ona da bunları yazacağım. Başka bir şey yok ki yazacak.

Akşam yemeğini bir dağ köyünde yiyecekmişiz. Manavgat doktoru o dağ köyüne haber salmış geleceğiz diye. Geceyi orada geçirecek, ertesi gün yine avlandıktan sonra Manavgat'a dönecekmişiz.

Yarın Manavgat'tan atarım bu mektubumu.

Saygıyla ellerinizden öperim. Bütün büyüklerimin de öyle.

Hasan

Orman, yine o gün

SEVGİLİ ÖĞRETMENİM,

Mektubumun zarfını yırtmak zorunda kaldım. O günün akşam üstüne doğru öyle şeyler oldu ki, bunları size yazmasaydım eksik kalırdı. Varsın mektubum biraz uzasın, ne çıkar? Sıkılır mısınız?

Akşam üstüne doğru ellerinde avlar, önlerinde köpeklerle dik bayırdan sökün ettiler. Aman, Öğretmenim; ne çok şey vurmuşlardı, anlatamam. Bizim Ferhat Dayı bile birkaç tavşanı birden doldurmuştu av çantasına. Ötekiler de öyle. Hele köpek bakıcıları, iri iri yaban keçilerini sürüklüyorlardı. Yengemin elinde

çok renkli, alacalı bulacalı bir turaç vardı. Bayırı inerken kaldırıp bize gösterdi. Murat da, ben de bunları görmek istemiyorduk. Hele Çiğdem, yüzükoyun çayıra uzanmış, bakmıyordu bile. Demek er uygar insan bile zaman zaman kan akıtmayı seviyordu. Av bir bahaneydi. Her avcı, ötekinin yanıldığı yeri söylüyordu. Hiç vurmayan galiba amcamdı. Onun elleri başka işlere yatkındı. Hayır, yanlış söyledim. O, vurulanları iyi ediyordu, vurmak nesine? Kafileyi sevinçle karşılayacağımızı sananlar aldandılar. Onlar vurduklarıyla övünüyorlar, bizler de vurulan hayvanlara, kuşlara acıyorduk.

Yanımıza geldikleri zaman yengem, küskün küskün duran Murat'a elindeki turacı uzattı:

«— Bak, Murat,» dedi. «Tüyleri ne kadar yumuşak.»

Turacın sağ kanat altı kan içindeydi.

Çocuk, yüzünü buruşturdu. Bakmak

bile istemiyordu vurulmuş kuşa. Amcam yaklaştı yanımıza:

«— Israr etme, Meral!» dedi. «Çocukların çoğu böyle şeye bakmaya dayanamazlar. Küçük yaşta köydeyken babam bana bir kuzu alıvermişti oyalanayım diye. Kuzu, geceleri düşlerime giriyordu. Erkenden arkama takıyor dağ bayır otlatmaya götürüyordum. Yemek bile gelmiyordu aklıma. Kısa zamanda öylesine birbirimize alıştık ki, aradan bir yıl geçti. Benim kuzu, kuyruğunu taşıyamayan kocaman bir toklu oluverdi. Önüne geleni toslamaya başladı. Benden başka kimseyi yanına sokmuyordu. Hayvanlar çabuk alışırlar sahiplerine. Hem, sevildiklerini de bilirler. Bir kurban bayramı, babam tokluyu kestirmek istedi. Ben ağlamaya başladım. Babama yalvardım, yakardım. O da vazgeçti. Ama eninde sonunda kesilmesi gerekiyordu. Babam benden habersiz, götürüp bir gün bucakta satmış.

Günlerce göz yaşı döktüğümü anımsıyorum.»

Amcamın böyle köyünü, başından geçenleri düşünmesi ne güzeldi.

Avcılar bir araya toplandı. Ben, Ferhat Dayıya yaklaştım::

«— Üç kocaman tavşan vurdun ha, Ferhat Dayı?» dedim.

Kimseye göstermeden göz kırptı:

«— Yok,» dedi. «Bunları hep başkaları vurdu. Bizden geçmiş; ben kıyamadım doğrusu. Hep boşa attım.»

«— Yaşa, Ferhat Dayı. İnsan bunlara nasıl ateş eder?»

Birden, yüksekçe bir yerde duran doktorun karısı, karşımıza düşen bir dağı gösterdi

«— Bakın! Bakın oraya!» diye bağırdı.

Yamacın tutuştuğunu uzaktan gördük. Tek sözcük edemeden o noktaya baktık kaldık. Ama şimdi birçok yeri bir-

den tutuşmuştu. Hepimiz, çamların seyreldiği dar yolda toplandık. Gün solmuş, uzak ormana usul usul karanlık iniyordu. Akşamın esmerliğinde pırıltısı büsbütün artan alevler, ateşten soluğunu şuraya buraya uzatıyordu. Gittikçe genişliyordu yangın. Derken, yamacın yukarılarına doğru kara bir bulut beliriverdi. Bir ara sönüyormuş gibi göründü alevler. Sonra birden daha büyük parıltılarla yeniden canlandı. Ateş açılıyor, yayılıyordu. Dokunduğu ağaç tepelerini parlatıyordu. Aydınlığı, üstündeki kara buluta vuruyor, ışıldıyordu.

Çok geçmeden alevler dağın bütün yamaçlarını sardı. Bir yan sönüyormuş gibi oluyor, sonra yeniden kızışıyordu. İçten içe, kıvrıla kıvrıla, birbirini yalaya yalaya yükseliyordu. Geniş kıvrımlarla sağa sola dağıldı. Güzelim kayın ağaçlarını, köknarları, çamları yutuyordu.

Elimizden bir şey gelmezdi. Ateş, ta-

sayla gerilen yüzlerimizde parlayıp sönüyordu sanki yangın uzakta olduğu halde. Evet, o ateşten soluk yüzümüzü yakıyordu. Ya da bize öyle geldi. Alevler arasından gökyüzüne fırlayan kozalakların ıslık sesini duyuyorduk. Bir avuç insan, bu cehennem ateşinin içinden küçük bir fidan bile kurtaramazdı. Yangını söndürmek insan gücünü aşıyordu. Tek umut, iki dağ arasındaki boşluktaydı. Bu boşluk, yangını çıkaran ellerce önceden hesaplanmış görünüyordu. Yoksa, çavgın bir kazalak, nar gibi kızarmış ateş parçalarını öte dağa sıçratırsa yaman olurdu. Bir altın dağ parçası kül olabilirdi.

Ellerimiz iki yana düştü. Daha yarım saat önce uzaktan güzelliğine vurulduğumuz ormanın yok oluşuyla yeniktik. Bu, doğanın amansız ve kör, dayanılmaz alınyazısıydı. Ağaçlar yiğitçe yanıyordu. Hem insanlar gibi, yaşamak üzere göçemiyorlardı da.

Dumanla karışık alevlere biraz daha baktık. Yengem gömleğinin yeniyle yüzünü kapadı. Ağlamaklı bir sesle:

«— Artık dayanamıyorum, gidelim,» dedi.

Meğer ben bu kadıncağızı ne kadar yanlış tanımışım.

Avcılar, vurduklarını ciplerinin yanına astılar. Bunda biraz gösteriş kokusu da vardı.

Kafile, başı öne düşmüş durumda, ciplere doğru yürüdü. Tek sözcük konuşmuyorduk. Soluk almaktan bile korkuyor gibiydik. İçimizdeki o koskocaman neşe kaynağı birden kurumuştu. Bütün bir dağın kara alınyazısı omuzlarımıza çöktü.

Yola çıktık. Geldiğimiz yerden geri döndük. Bir dönemeçten sola saptık. Oldukça onarılmış bir dağ yolunda geceleyeceğimiz köye yöneldik. Cipte amcama:

«— Bir orman nasıl yanar?» diye sordum.

«— Orman kendi kendine yanmaz, yakarlar, oğlum,» dedi.

«— Yakarlar mı? Neden?»

«— Tarla açmak için..»

Amcamın sesi kırık ve yorgundu.

Beş altı dönüm, belki biraz daha çok toprak edinmek için, ha! Bu güzelim ağaçlara kıyıyorlar demek! Peki, hepsini yakarlarsa o zaman ne yapılır? Ağaç olmayan yerde mutluluk da olmazdı bence.

Cipte herkes susuvordu. Hele ağaç tutkunu Ferhat Davı! Kovu düşüncelere dalmıştı. Ne avın keyfi kaldı onun için, ne de gezinin.

«— Ne ettim de sizinle geldim,» dedi. «Keşke gelmeseydim. Bunu görmezdim.»

Çok acındığı bellivdi.

«— Ormanı yakanlara ceza vermemeli. Onları götürüp, tek ağacı olmayan

bir yerde yaşamaya yargılamalı. Çöle baksın dursun. Ömrünün sonuna kadar ağaç, diye çırpınsın.»

Birbirinin benzeri bir iki bayırı tırmandık. Sonra, bir tepenin yamacına asılmış gibi duran bir köye vardık. Sönük ışıklarını yakmış bu sevimli ev dizisi birbirinin içine sokulmuştu.

Derler ki, insanoğlu doğduğu günden beri arkasından korkmuş! Sabanının ucuyla sınırlarını çizdiği köylerin, kentlerin ardını bir dağa vermiş. İstermiş ki, düşmanı dosdoğru karadan gelsin. Düşmanını göğsüyle karşılasın, ardından vurulmasın.

Bu köy de onlardan birivdi. Yücelere kurulmuştu. Kadınların gözleri elaydı. Kışın yün kuşaklar, renk renk çoraplar örerlermiş erlerine. Ellerinden iğne düşmezmiş. Süt sağarlarmış. Yayıkta süt döğüp terevağı yaparlarmış. Kovanlarında arı yetiştirirlermiş. Bu bal, çam

kokarmış. Erleri de yiğitmiş. Özü sözü bir, tokgözlü kişilermiş.

Ciplerimiz art arda köy meşçidinin yanındaki küçük alanda durdu. Önceden haberleri olduğu halde ortalıkta kimsecikler yoktu. Araçlardan indik. Amcamla Doktor, köy kahvesine doğru yürüdüler. Sonra yanlarında çok yaşlı, kısa boylu bir adamla kahveden çıktılar. Kövün bütün erkekleri yangın söndürmeye ormana gitmişlerdi. Ama bu yaşlı adama bizi karşılamasını tembih etmişler.

Adamcağız önümüze düştü. Kövün içine doğru yürüdük. Öteki lerden ayrılan iki katlı, büyücek bir evin önünde durduk. Kapıyı çaldık. Yedi sekiz yaşlarında bir çocuk açtı kapıyı, bahçeye girdik. Oldukça büyüktü. Yeşil bir sekisi vardı. Üç yere kazdıkları ocaklarda ateşler yanıyordu. Bizim avcılar ne vurdularsa mutfağa gönderdiler. Orada ayıklanıp temizlenecekti av etleri. Sonra bu ku-

yularda yanan ateşlerde kızaracaktı. Yer yer hasır serilmişti. Yemeği burada yiyecektik. Kimimiz bu evde konaklayacak, kimimiz başka evlere dağılacaktı.

Hepimiz hasırlar üstüne serildik. Çok geçmeden kalabalık köy erkekleri döndüler. Uğultuları uzaktan duyuluyordu. Ellerinde nacaklar, baltalar, kürekler vardı. Yüzleri kül gibiydi. Kıyıdaki köylere benzemezmiş orman köyleri. Orman canlarına can katarmış. Varları yokları ağacmış. Ağaç, onların işi, aşı, tüten ocaklarıymış, Öğretmenim. Köyüne göre değişirmiş insanların bu konudaki tutumu. Aklım almadı.

Üç saatta gidip gelmişler yangına. Bu güzel günün sonundaki acı olay içimizdeki şavkı söndürmüştü. Köy erkekleri kül ve kıvılcım kokusuyla birlikte geldiler. Güler yüzlü insanlardı ya, yangın yüzlerinde tasalı çizgiler yaratmıştı. Yine de gün görmüş olanlar bize soğuk

davranmadı. Kazıların çukurlardaki ateşlere biraz daha odun attılar. Ev sahipleri de bir sülün hazırlamıştı.

Ateşler oldukça uzaktı oturduğumuz yere. Onlar içeri girince bizimkiler ayağa kalktı. Köylülere geçmiş olsun dediler. Onlar da bizi yoldan karşılavamadıkları için kusura kalmayın, dediler. Bakır sinilere bol bol yufka, bazlama yığılmıştı. Taptaze sülün eti, gevrek keklikler bu yufkalara sarılıp yenecekti. Kalaylı maşrapalar, su testileri sofralara gelişigüzel dağıtılmıştı.

Kıvamını bulan ateşlerin üstüne, getirip av etlerini yerleştirdiler. Birden güzel bir koku sardı ortalığı. Kor olmuş ateşlere yağlar damladıkça küçük küçük alev dilleri uzanıyor, kızaran av etlerini yalıyordu. Köy erkekleri, ateş çukurlarının başında dönenip duruyorlardı. Yüzlerinde alevler parıldamaktaydı. Yanık tenleri, çatık kaşları aydınlanıyordu. Yi-

ne de konuklarına neşeli görünmeye çalışıyorlardı.

İlk kızaran etler sofraya taşınmaya başladığı zaman biz çocuklar bir arada çöreklendik. Açlık duygusu, öteki bütün duyguları alıp götürdü. Köy erkekleri küçük, bakır tepsilerde kızaran av etlerini taşıyorlardı. Bu işlere alışık bir el, üstünden dumanlar tüten parçaları bölüyor, sofralara dağıtıyordu.

Üç kardeş biz de giriştik. Artık çevremizle ilgimiz kalmamıştı. Suyu serin tutan testilerden içiyorduk. Av etleri ağzımızda çıtır çıtır eriyordu. Büyükler su içmiyorlardı. Yine testilerdeki al renkli bir şarabı dikiyorlardı başlarına. Doğal olarak, Ferhat Dayı da onlara uydu. Kimsede şaka yapacak hal yoktu. Amcam, Ferhat Dayıya takılıyordu.

Birden bahçe kapısı aralandı. İçeriye irivarı, uzun boylu iki adam girdi. Ellerinde meydan sazı denilen çalgıları

vardı. Gecemiz, usta parmakların döveceği bu sazlarla belki değişecekti.

İki adam ürkek ürkek soframıza yanaştı. Hemen onlara yer açıldı. İkisinin de gölgesi kocaman düşüyordu. Yeni gelenlere de iki maşrapa uzatıldı. Al şarabı sonuna kadar diktiler. Bir keklik bacağını biri alıp sıyırdı. Öbürü de nar gibi kızarmış yaban keçisinin budundan kocaman bir parça kopardı.

«— Hadi usta!» dedi daha genci.

Usta olan, sazı kucağına yerleştirdi. Uzun sapı sol omuzundan iki karış yukardaydı. Parmaklarıyla tellere dokundu. Sonra sazın üstüne iyice abandı. Bir iki teli yeniden gerdi.

Dağlar, taşlar nerdesiniz der gibilerden bir türkü tutturdu. Bu türküde susamış toprakların geniz kavurucu acılığı vardı. Bitmeyen yolların garipsi yalnızlığı vardı. Öteki adam da aldı sazı eline. Us-

Usul usul yükseliyordu sesleri. Kuru

söğüt çitlerinden örülü duvarlara çarpan bu kalın erkek sesinde Anadolu'nun, sanki bütün bir ülkenin alınyazısı ama daha çok bizim oraların sesi dile geliyordu. Geniş alanda domur domur beliren terler, ustaya daha bir yücelik veriyordu. Barışa kavuşturuyordu bu ses duyguları. İçimizi ışıtıyordu. Soluk almanın sevinci yüreğimizi sardı. Domates, yeşil biber, av eti, şarap, orman barınakları her şey değişiverdi. Gitgide aydınlanan gökyüzü bütün küçük düşünceleri alıp götürdü.

Bir maşrapa daha uzattı ustasına daha genci. Adam onu da içti. Elinde gümbür gümbür ötüyordu saz. Bir ağıt söylüyordu ağır ezgi, yüreği burkan. Kafa tutuyordu düşmana, padişaha. Yalvarıp yakarmıyordu.

Dağlar, taşlar susmaktaydı.

İşte böyle, Öğretmenim. Bu gece on

yaş birden büyüdüm. Yaşım on üç ya... hayır, yirmi üç yaşındayım!

Ellerinizden öperim. Sevgili köylülerime selâm ederim. Hadi Allaha ısmarladık.

Hasan

Alanya, 30.IX.196.

SEVGİLİ ÖĞRETMENİM,

Bu mektubu ellerim titreye titreye yazıyorum. Daha iyileşemedim. Sık sık ara veriyorum. Yoruldukça bırakıyorum. Size içimi dökmek için tez canlı davranıyorum. Bu da beni yoruyor. Yeniden dünyaya geldim sanki. Çevremdeki her şeye şaşarak, biraz da sevinerek bakıyorum. İçimde iyi olmanın sevinci var mı, yok mu pek çıkaramıyorum. Ama sağlığım usul usul iyiye gidiyor. Ne de olsa bir değişiyor bu durumda insan.

Benden mektup almayınca merak ettiğinizi yazıyorsunuz. Uzaklarda benimle ilgilenenler var diye seviniyorum. Bunu düşündükçe daha da güç kazanıyor kişi. O günden bu yana başımdan çok şey geçti demeyeceğim. Bir şey geçti, o kadar! Ama az daha beni sizlerden ediyordu.

Gözlerimi aralayınca her şeyi silik, puslu gördüm. Yatağımın baş ucunda Murat oturuyordu. Güzel yüzünü belli belirsiz seçebildim. Sonra yine kendimden geçmişim. Akşam, köşkün ışıkları yandığı zaman uyandım. Yatağımın kenarına sıralanmışlardı hepsi de. Yengem, ağlıyordu. Murat'ın gözleri yumruk gibi şişmişti. Serin eli alnımdaydı. Amcamın yüzüyse sapsarıydı. Elleri arkasında dolaşıp duruyordu odada.

«— Biraz su!» dedim.

Her halde çok yavaş söyledim, kimse duymadı. Murat üstüme eğildi:

«— Ağabeyciğim, nasılsın?» diye sordu.

Bu ses çok uzaklardan geliyor gibiydi. Başımı ona doğru çevirdim. Nedense çok takatsizdim. Bu bile beni yordu. Sevgili Murat'ımın yüzüne baktım. İyiyim, gibilerden gözlerimi yumdum. Konuşmaya gücüm yoktu. Amcam, uyandığımı görünce hemen yanıma koşmuştu. Ter içindeki başımı bir eliyle tutup kaldırdı. Bana bir ilâç içirdi. Başka hiç bir şeyi anımsamıyorum. Başımı yeniden yastığa koydu. Örtüler sırılsıklamdı. Bir yerim ağrımıyordu da, sonsuz yorgunluk duyuyordum.

Bir süre daha dalmışım. Gözlerimi açınca yine herkesi yanımda buldum. Yengem, başını yastığıma dayamış boyuna ağlıyordu. Önce ona baktım:

«— Neden ağlıyordun, yengeciğim?» dedim.

Başını kaldırdı. Güzel gözleri yaş i-

çindeydi. Hemen uzandı, yanaklarımdan öptü.

«— Tanrım!» dedi, «kurtuldu Hasan'ımız.»

Murat, Çiğdem sırasıyla öptüler beni. Bütün bu insanları yatağımın başına toplayan neydi? Bunu bir türlü çıkaramıyordum. Bir ara sağ elimi yorganın dışına alayım, dedim; olmadı. Murat'ımın yanaklarını okşayacaktım. Sol elimi kıpırdatmak istedim, o da olmadı. Sol elimin yerinde, sanki başkasına ait ve kalın sargılara sarılmış bir şey duruyordu, kıpırdamıyordu.

«— Amca!» dedim; «biraz su!».

İçim yanıyordu susuzluktan.

«— Şimdi yengen sana sıcak bir çorba içirecek. Sonra yine yatıp dinlenecek-sin. Yatarken de soğuk süt verecek.»

Başımı salladım.

Murat'ım boyuna yanaklarımdan

öpüyordu. Gözleri yaşlıydı. Çiğdem'i çağırdım. Koştu yanıma.

«— İyisin ya, Hasan Ağabey?» diye sordu.

Elimi zorla yorgandan çıkardım. Bukle bukle sarı saçlarını okşadım.

«— Sizleri hep bir arada görünce çok sevindim, Çiğdem,» dedim. «Ferhat Dayı nerede?»

Fatma Bacı geldi yanıma. Bir şeyler mırıldanıp yüzüme üfledi. Onun arkasında çok sevgili Halacığımın yüzünü görür gibi oldum. Hanay evimizdeki köşesinden bana gülümsüyordu. Birden telâşlı adımlar duyduk. Ferhat Dayı içeri daldı. Yanıma yaklaştı. Kucağında çok sevimli bir köpek yavrusu vardı.

«— Bak Hasan, bak hele,» dedi. «Bunu amcan senin için getirtti Manavgat'tan.»

Yavrunun uzun uzun kulakları vardı. Rengi alacalıydı. Başını okşamak is-

tedim olmadı. Elimi uzatamıyordum bir türlü. Ferhat Dayı, kollarındaki köpek yavrusunu Murat'ın kucağına koydu. Arkasını döndü. Çıkıp gitti. Bütün bunlar bana bir şey anımsatmaya başlamıştı, ama, ne?

«— Sen sevdin mi bu yavruyu, Murat'ım?» diye sordum.

«— Sevdim, Hasan Ağabey,» dedi. «Ya sen?»

«— Ben de çok sevdim. Birlikte bakacağız buna değil mi? Ne güzel şey böyle!»

Başımı yastıktan kaldırmak, doğrulmak gelmiyordu elimden. Ayrı ayrı yüzlerine bakıyordum. Ne olup bittiğini anlayamıyordum. Amcam:

«— Hadi çocuklar, sofraya!» dedi. «İki gündür ağzımıza bir şey girmedi. Şimdi annen, Hasan'ın çorbasını içirecek. O da acıkmıştır.»

Açlık duyuyordum. Murat, yerinden

kalkmak istemiyordu. Başımla, sofraya gitmesini işaret ettim. İsteksiz isteksiz yerinden kalktı. Az sonra, bir tepsi içinde yengem çorbamı getirdi. Murat, köpek yavrusuyla baş ucumdan kalktı. Oraya yengem oturdu. Bir peçeteyi boynuma sardı. Dumanı tüten çorbayı içirmeye başladı. Tadı, halamın tarhana çorbasına benzemiyordu. Ama içtikçe acıktığımı anlıyordum. Yengem hâlâ usul usul göz yaşı dökmekteydi.

«— Yengeciğim, ne olur ağlamayın,» diye yalvardım. «Bir şeyler olduğunu biliyorum. Ama anımsıyamıyorum. Belki, yarın öbürgün...»

Yengem yine yanaklarımdan öptü:

«— Benim biricik Hasan'ım,» dedi. «Bundan sonra büyük oğlumsun benim. Bana yenge değil, anne diyeceksin. Bunu yaparsan çok sevineceğim.»

Dilim varmadan:

«— Peki, anne!» dedim.

Yengem çok mutlu olmuştu.

«— Ne iyi,» dedi, «iki yaş arayla iki oğlum var şimdi.»

Çorbamı içtim. Daha da terlemiştim. Yengem:

«— Doydun mu, Hasan?» diye sordu.

«— Doydum, yenge.»

«— Hani anne diyecektin?»

Utandım. Zayıf kolumu yorgandan çıkardım. Boynuna doladım. Güzel gözlerinin içine baka baka:

«— Doydum, anneciğim,» dedim.

Fatma Bacıyı çağırıp tepsiyi verdi. Dışarıdan kaşık, çatal sesleri geliyor, başka çıt çıkmıyordu. Burası güzel bir yuvaydı, Öğretmenim. Sıpsıcacık.

«— Şimdi biraz uyu, Hasan. Süt içeceğin zaman gelir uyandırırım.»

Uyku gözlerimden akıyordu. Başımla peki dedim. Annem odanın ışığını söndürdü. Usulca odadan çıktı. Eteklerinin hışırtısını duydum. O çıkar çıkmaz dal-

mışım. Süt içirmek için de uyandırmaya kıyamamışlar.

Ertesi Gün

SEVGİLİ ÖĞRETMENİM.

Gözlerimi açtığım zaman Murat yine baş ucumdaydı. Daha bir canlı buldum kendimi. Murat'la öpüştük.

Soluk soluğa :

«— Nasılsın, Hasan Ağabey?» diye sordu. «Gece iyi uyudun mu?»

«— Uyudum, Murat. Söyle bakalım sen nasılsın? Köpeğimize baktın mı?»

Bu çok duygulu çocuk hiç kimseye benzemiyordu. Omuz silkti:

«— Ferhat Davı bakıyor ona.» dedi. «Biliyor musun Hasan Ağabey! Bu Ferhat bir tuhaf adam. Hep seni düşünüyor. Antalya'dan aldığı tohumları ekti. Çiçeklerin arasında dolaşırken boyuna gözleri

yukarıda. O kadar şey soruyor ki, ne diyeceğimi şaşırıyorum. Yüzü gülmüyor hiç.»

Gülümsedim:

«— Ferhat Dayı başka adam, Murat. Onun yüreği zengin.»

Az sonra odaya annemiz girdi:

«— Sütünü getirdim, Hasan,» dedi. «Hadi hemen iç.» Kolumu boynuna doladım. Koklaya koklaya öptüm bu ikinci anneyi. O, Murat'ımın annesiydi ama benim de annem sayılırdı artık.

Tatlı tatlı yüzüme bakıyor, yanaklarından yaşlar süzülüyordu. Demek analık başka şeydi, Öğretmenim. Şimdi bunu ne kadar iyi anlıyorum.

«— Murat, kahvaltı ettin mi?» diye sordum.

Boynunu büktü:

«— Hayır, Ağabey.» dedi.

«— Öyleyse ne duruyorsun? Hemen sofraya, amcam gitti mi?»

«— Hayır. Dün gece hiç uyumamış. Biraz geç kalkarın, demiş.»

«— Şimdi git bakayım, usulca babanın koynuna gir. Öpe öpe uyandır onu. Sonra bana haber ver. Biraz kızar belki ama, aldırma.»

Annemle Murat odadan çıktılar. Yorgun başımı yastığa bıraktım. Bu kadar konuşmak bile beni yoruyordu. Yine dalmışım. Gözlerimi açtığım zaman sol koluma biraz da şaşarak baktım. Şimdi başımdan geçenleri yavaş yavaş anımsamaya başlıyorum.

Daha Ertesi Gün

SEVGİLİ ÖĞRETMENİM.

Dün öğle yemeğini yine annem yedirdi. Çok acıkıyorum. Tepside ne varsa silip süpürdüm. Annem buna pek sevindi.

«— Hasan» dedi. «Bak görürsün, yarın değişmiş bulacaksın kendini. Başka bir delikanlı oluvereceksin.»

«— Sağolun,» dedim. «Bugün de övleyim.»

«— Hasancığım, üç dört gündür pek yorgun düştüm. Uykusuzluktan elbette. Öğleden sonra biraz uzanayım diyorum. Seni yoklayamazsam, darılır mısın?»

«— Ah, güzel annem benim. Sen güzelsin. İnsan darılmak istese bile darılamaz ki.»

Yanağıma küçük bir fiske vurup çıktı. Arkasından hemen Ferhat Dayıyla çocuklar girdiler. Ferhat Dayının hâlâ dudakları titriyordu. Hâlâ kendini suçlu buluyormuş. Beni oyalamak istiyorlardı. Bense bugün kalnız kalmak istiyorum. Ferhat Dayının kucağında köpek vardı. Murat:

«— Ağabey,» dedi; «bu köpeğe bir ad koyalım.»

«— Koyalım, Murat'çım. Siz bir şey düşündünüz mü?»

«— Yoo! Sana bıraktık.»

«— Durun bakayım! Dişi mi, erkek mi bu yavru?»

Murat, Ferhat Dayının yüzüne baktı. Ferhat Dayı, her zamanki gibi başını kaşıdı. Galiba başını kaşımadan düşünemiyordu:

«— Dişi!» dedi.

«— Öyleyse, Haspa kovalım.»

Tamam. Köpeğin adı kondu. Ferhat Dayı. yavrunun kulağına «Haspa!» diye bağırdı.

Murat baş ucumda oturuvordu. Hemen yanı başında, masanın üstünde duran bir şeyi gösterdim.

«— O ne Murat?»

«— O mu. Ağabevciğim? Babamın sana Antalya'dan getirttiği fotoğraf makinesi.»

«— Ya ötekiler?»

«— Onlar da okul çantalarımız. Kitaplarımız, defterlerimiz.»

Okul çantası deyince:

«— Bugün günlerden ne?» diye sordum. Daha ne kadar var okulların açılmasına?»

«— On beş gün var. Amma babam seni çoktan yazdırdı ortaokula. Hepimizi yazdırdı.»

Şimdi gözlerimin önüne bizim köy okulu geldi. Bizim tek katlı okulumuz. Ama kırmızı kiremitli, geniş avlulu. İki sınıfta ayrı ayrı vatan haritası. Kara tahta. Hepsi, bıraktığım gibi.

Yatakta sağ kolum, bacaklarım oynamaya başladı. Sevdiğim insanlar baş ucumdaydı. Bu bana anlatılmaz bir güç veriyordu.

Ansızın annemiz girdi içeri.

«— Şimdi Hasan'ı rahat bırakın,» dedi. «Akşama bol bol konuşuruz. Hasan'ın daha dinlenmeye gereksinmesi var.»

Amcamın bıraktığı ilâçlardan verdi. Kekremsi şeylerdi. Ama içtim.

İstemeye istemeye odadan çıktılar. Haspa'yı da götürdüler. Yumuşak tüylü, uzun kulaklı Haspa, seni çok seveceğim, dedim kendi kendime. Ferhat Dayının çoban köpeği gibi sana diri diri keklik tutmayı öğreteceğim. Hele bir, şu sol kolumdaki sargılar çıksın. Bak sen ne haşarı ellere düştüğünü anlayacaksın. Mayanda olduğu için, sen de sevineceksin bu çocukların ellerine düştüğüne. Şimdi küçük küçük havlıyorsun ya, sesin de değişir sonunda.

Üçüncü Gün

SABAH, yine çok erken uyandım. Amcamın verdiği ilâçlarda insanı uyutan bir şey olmalı. Ya da dinlendiren. Her uyanışımda daha dinç buluyorum kendi-

mi. İçimden bir ses: «fırla yataktan!» diyor. «İn bahçeye. Özlediğin gülleri kokla! Nasıl olsa burada gök gürlemeye başladı. Sonra bahar yağmurları gelecek. O zaman Ferhat Dayıya, kapanıp kalmak düşecek kulübesinde. Hoş, o kendine iş bulur ya!»

Onlar odadan çıktıktan sonra sol koluma baktım. Ona neler olduğunu şimdi size anlatayım, Öğretmenim.

O geceyi o dağ köyünde geçirdik. Gece çok geç yattık. Üçümüze bir oda ayırmışlar. Murat, dinlediği sazdan çok duygulanmıştı. Hemen yatmak istiyordu. Ama Çiğdem'in uykusu kaçmıştı. Akla gelmedik şeyler yaptı. Sonunda öyle bir sızış sızdı ki, ertesi sabah güç uyandık.

Büyükler aralarında hangi ormana gideceklerini konuşuyorlardı. Çoğu da, ava erken çıkmayı istiyordu. Bir gün önce pek yorulmuşlar. Öğle üstü Manavgata

dönelim, diyorlardı. Bize kalsa dünden razıydık, herkes hevesini almıştı çünkü.

Geldiğimiz yolun sol yakasına düşen yüksek dağa tırmanmak istiyenler de vardı.

Yola çıktık. Murat yine yoruldu. Ne var ki belli etmiyordu. Çiğdem'se boyuna söyleniyordu:

«— Aman bıktım buralardan. Alanya'ya dönelim artık,» diyordu.

Bizi yine bir yol kavşağında bıraktılar. Kafileden bir kişi daha kaldı. Biz onlardan ayrıldık. Yine bir çayıra uzandık. Konuşmak geçmiyordu içimizden. Bize neydi bu sürek avından sanki.

Neredeyse uyuyakalacaktık orada. Canımız sıkılıyordu. Murat:

«— Hadi, Ağabey!» dedi. «Yatıp duracağımıza, seninle çiçek toplayalım.»

«— Olur, Murat,» dedim.

Alçak yamaca doğru yürüdük. İnsan bu kır çiçeklerini bile koparmaya kıyamı-

yordu. Gelincikler, papatyalar, kır lâleleri o kadar güzeldi ki! Gelinciklerin içine sinekler oturmuş, vızıldıyordu. Her halde orada çok vakit geçirdik. Birden bayırın aşağısından avcılar sökün etti. Heveslerini çabuk almış olacaklardı. Bu kez de çok şey vurmuşlardı. Murat'la ben yüzümüzü buruşturduk. Hani üç gün üst üste ava çıksalar dağların kurdunu, kuşunu tüketeceklerdi.

Oralı bile olmadık. Boyuna çiçek koparıyor, oradan oraya koşuyorduk. Çiçek toplama yarışını biraz da Murat'ı oyalamak için yapıyordum. Avcılar yüksek sesle konuşmaktaydılar.

Birden, arkamızdaki ağaçlar arasından seke seke bir hayvanın koştuğunu gördüm. Bizim büyük kahraman Ferhat Dayı tüfeğini doğrultmuş o hayvana ateş edecekti. Oysa önünde Murat vardı. Tüfeğin patlamasıyla Murat'ın üstüne atlamam ve birlikte yere yuvarlanmamız ay-

nı anda oldu. Yere düşerken sol kolum havada kalmıştı. Ferhat Dayının o zamana kadar canlı bir av hayvanına doğrultmadığı tüfeğinin bütün saçmaları bu koluma doldu. Çığlık çığlığa yanımıza koştular. Kısa kollu gömleğimden kan akıyordu. Murat kurtulmuştu ya, yeterdi o bana. Çok kan yitirmiştim, Öğretmenim. Av, bir kez daha avcıların burnundan gelmiş. Ferhat Dayı kendini yerden yere çalıyormuş. Oğlumu ben kendi elimle mi vuracaktım? diye çırpınıyormuş. Manavgat doktoruyla amcam, hemen kolumu sarmışlar. Ben, damarlarımdaki taze kanın usul usul boşaldığını anlıyorum. Çünkü yüzlerine baktıklarımı seçemiyordum. Sonra, hepsi silindi.

Yukarıda anlattığım gibi, gözlerimi ilk açtığımda Murat vardı baş ucumda. Gözleri uykusuzluktan yumruk gibi şişmişti. Hemen Alanya'ya dönmüşüz. Oysa onun işi değil bu.

İyi olmasaydım, Ferhat Dayı Alanya kalesinden atardı kendisini. Hani o, suçluların atıldığı yerden! Murat belki yeniden hastalanır, Çiğdem'in yüzü solardı. Ama ne olursa, annemle amcama olurdu.

Dördüncü Gün

ARTIK bütün ev üstüme titriyordu. Şimdi iyice gözümün önüne geliyor o bayır. İyi ki, Murat çok yakınımdaydı. İyi ki, namlunun o yana çevrildiğini gördüm. Atik davranmasaydım, Murat vurulacakmış. Bunun onlar da farkına varmışlar.

Amcam uzun süre, Ferhat Dayının yüzüne bakmamış, O da önüne gelene, «suçum yok benim,» diyormuş yana yakıla.

Demek bir av hayvanı gibi vurulmuşum, Öğretmenim. Ama artık her şey geçti. Şimdi soluk alıyorum. Bugün, yarın iyi

olacağım. Okuluma kavuşacağım. Dün kolumu açtı amcam. Hoşnuttu. Yeni ilâçlar sürdü. Başka bir bezle sardı. Şimdi iyileşeceğim günleri iple çekiyorum. Elim sargılı kalsa da, yine okula gidebilirim.

Beşinci Gün

AMANSIZ bir haberle vuruldum, Öğretmenim. Fotoğraf makinesinin yanında mektuplarınız duruyordu. Açıp okumaya fırsat bulamadım. Halamdan hiç mektup gelmedi, diye düşündüm. Sonra o kara haberle vuruldum, yandım.

O gün öğleye doğru yatağımdan kalkmıştım. Usul usul sofaya çıktım. Ortada kimsecikler yoktu. Fatma Bacı mutfaktaydı. Gülbeyaz, yengemle çarşıya çıkmış. Çocuklar da her halde bahçedeydiler. Öyle rastladı, yoksa bile bile değil, yengemin odasının önünden geçerken açık ka-

pısından içeri baktım. Birden gözüme büyük aynalı dolabın önünde birkaç zarf ilişti. Benimkilere benzettim. Yavaşça içeri girdim. Elim zarflara gitti. Bunlar benim Halama yazdığım mektuplardı. Üstlerinde kara kara damgalar vardı!

Onulmaz bir acıyla yüreğim burkuldu. Halam öldü ha, Öğretmenim? Neden öldü böyle ansızın? Beni neden koyup gitti? Üzümlere ben düşmeden gelip görecektim onu.

Zarfları alıp odama döndüm. Ağlayamıyordum. Hıçkırık boğazıma düğümlendi. Her şey aklıma gelirdi de, Halamın ölümü hiç, hiç.

Alanya göğü o sabah kapalıydı. Kara bulutlar dolaşıyordu gökyüzünde. Yağmur ha yağdı, ha yağacak. Çok geçmeden de başladı. Herkesin gözü göğe dikilmişti. Bekleniyordu bu yağış. Nitekim boşandı, ama çabuk dindi.

Mektupları yatağımın üstüne koydum, uzandım yatağa. Birden ben de boşandım. Ayaklarımı yatağıma vura vura, tepine tepine ağlamaya başladım. Baş ucumdaki pencereden, kararmaya başlayan deniz görünüyordu.

İçimin bir yerinden yanık kokusuna benzer bir şey yükseliyordu. «Halacığım, böyle mi olacaktı? Bana böyle mi söz vermiştin?» diye hıçkırıyordum.

Kırmızı kiremitli Alanya damlarını, portakal bahçelerini ıslatan yağmur dindi.

Açık pencereden, dağılan bulutlar arasından gökyüzüne baktım. Orada bulutların üstünde koskocaman bir gökkuşağı belirmişti. Kan kırmızı tonu içinde Halamın güzel yüzünü belli belirsiz seçtim.

BİTTİ

ÇOCUK KİTAPLARI DİZİSİ

1.	Kaşağı (Ömer Seyfettin)	15.—
2.	Çocuklara Hikâyeler (M. Seyda)	15.—
3.	Pal Sokağı Çocukları (F. Molnar)	15.—
4.	Evvel Evvel İken Deve Tellâl İken (M. Başaran)	12.50
5.	Sokak Çalgıcısı (P. Berna)	12.50
6.	Orman Çocuğu (R. Kipling)	12.50
7.	Fadiş (G. Dayıoğlu)	12.50
8-9.	Çocuklara 1001 soru 1001 cevap	20.—
10.	Nobelcilerden çocuk hikâyeleri	15.—
11.	Çocuklara seçme okul piyesleri	12.50
12.	Çocuklara Şiirler (Ü. Y. Oğuzcan)	10.—
13.	Mohikanların sonu (J. F. Cooper)	15.—
14.	Tarzan Maymun Adam (Burroughs)	12.50
15.	Mercan Adası (Ballantyne)	15.—
16.	Vikingler Geliyor (H. Treece)	12.50
17.	Kız Robenson (S. O'Dell)	15.—
18.	Denizler Aslanı (R. Sabatini)	15.—
19.	101 Dalmaçyalı (Dö Smith)	12.50
20.	Kim (R. Kipling)	12.50
21.	Kuş Ayak (F. H. Dağlarca)	12.50
22.	Yonca Kız (Kemal Bilbaşar)	12.50

23.	Çocuklara Karagöz (Z. Metin)	12.50
24.	Kıbrıslı Yusuf (G. R. Nuri)	15.—
25.	Dört Kardeştiler (G. Dayıoğlu)	12.50
26.	Ötleğen Kuşu (H. Kocagöz)	12.50
27.	Akça Kızla Gökçe Yiğit (.Z. Bur.)	12.50
28.	Şeytan Çekiçleri (M. Seyda)	12.50
29.	Karınca Dostlar (İsmail Sivri)	12.50
30.	Ülkü Öğretmen (Mümtaz Z. Taşkın)	15.—
31.	Osman (A. Bozfırat)	12.50
32.	Çocuklara Kâğıt Katlama oyunları	12.50
33.	Çocuk Kral (J. Korczak)	15.—
34.	Taş (H. Özkan)	12.50
35.	Kediler Kralı (Barbara Sleigh)	12.50
36.	Mutluluk (M. Kâmil Su)	15.—
37.	Vadiler Aslanı (Jack Schaefer)	12.50
38.	Define Adasına Dönüş (J. Connel)	12.50
39.	Cambazhane Köpeği (J. London)	12.50
40.	Uçan Otomobil (İan Fleming)	15.—
41.	Pembe Yunus (Ömer Candaş)	12.50
42.	Transfer Ahmet (Fikret Arıt)	12.50
43.	Onlar da Çocuktu (Ş. Enis Regü)	12.50
44.	Akraba Hasan (Ayhan Bozfırat)	12.50
45.	Karabulut (Bedirhan Çınar)	12.50
46.	Muhtarın Yeğenleri (İbrahim Örs)	12.50
47.	Afrika Kraliçesi (C. S. Forester)	12.50
48.	Çocuklara Deneyler (L. de Vries)	12.50
49.	Çocuklara 1001 Gece Masalları	15.—
50.	Balık Çocuk (Mümtaz Z. Taşkın)	12.50

51. Çocuklara Genel Kültür (Ü. Tamer) 20.—
52. Fıkralarda Çocuklar (H. Özkan) 12.50
53. Cepteki Yavrular (Cahit Uçuk) 12.50
54. Uzay Yolu (Selma Mine) 12.50
55. Sazlı Gölün Ördekleri (M. E. Töreci) 12.50
56. Demiryolu Çocukları (F. Nisbitt) 15.—
57. İhtiyar Sarı (H. Gibson) 15.—
58. Issız Derenin Kurtları (J. Alken) 15.—
59. Örümcek Dede (Jean Webster) 20.—
60. Sonsuz Kaçış (Nevil Shute) 20.—
61. Nutuk (Atatürk) 12.50
62. Cumhuriyete doğru (Selma Mine) 12.50
63. Ecir - Sabır (H. R. Gürpınar) 12.50
64. Olaylar Gemisi (M. Kâmil Su) 12.50
65. Evcilik Oyunu (Burhan Günel) 12.50
66. Pilli Bebek (H. Özkan) 12.50
67. Cumhuriyet Yazarlarından Cumhuriyet Çocuklarına Hikâyeler 15.—
68. Günaydın Kuşu (Ş. Enis Regü) 12.50
69. Mişi (Zigismond Moricz) 15.—
70. Beş Çocuk Kayıp (Mümtaz Z. Taşkın) 12.50
71. Çini Kumbara (R. Kaptanoğlu) 12.50
72. Suna'nın Serçeleri (G. Dayıoğlu) 12.50
73. Gülfidan (Hanife Tüzüner) 12.50
74. Bir Küçük Aslancık (T. Dursun K.) 12.50
75. Deve Tellâl (Tarık Dursun) 12.50
76. Onur Çocuğu (İbrahim Örs) 15.—
77. Kırmızı Bisiklet (Selma Mine) 15.—

78. O'nun Çocukları (Vedat Demirci) 12.50
79. Kurtuluş Güneşi (S. Mine) 15.—
80. Öğretmenim (Zekâi Yiğitler) 12.50
81. Topuz (Ömer Seyfettin) 15.—
82. Şans (Hakkı Özkan) 12.50
83. Mücahitin Oğlu (İbrahim Örs) 12.50
84. Hayri Usta (A. Bozfırat) 15.—
85. Küçük Borçlu (Jean Mere) 12.50
86. Pinokyo (Carlo Collodi) 12.50
87. Sadık Dostumuz Köpekler 12.50
88. İstanbul Kapılarında (S. Mine) 15.—
89. Lokomotifçi Lukas (M. Ende) 15.—
90. Çitlembik Kız (Mümtaz Z. Taşkın) 15.—
91. Bir Gün Büyüyeceksin (M. Seyda) 15.—
92. Almanya Öyküsü (İbrahim Örs) 15.—
93. Yusuf'un Kargası (M. E. Töreci) 15.—
94. Uyuyan Gölge (Ş. Enis Regü) 15.—
95. Okyanus Çocukları (H. Özkan) 15.—
96. Karlar Ülkesi (S. Logörlöf) 20.—
97. Artık Okul Yok (Roger Collins) 15.—
98. Horoz Paşa (S. Fehimoğlu) 15.—
99. Bıçaklı Kartal (Ş. Bilgisel) 15.—
100. Ördek Ömer (Mümtaz Z. Taşkın) 20.—
101. Çikolata (M. Seyda) 15.—
102. Ağlama Bebeğim (B. Günel) 15.—
103. Boncuk (Ulufer Şahin) 15.—